

**GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI
PAŃNÓW-ADAMÓW-KONIN SA**

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
ZA ROK OBROTOWY ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2016 ROKU
WRAZ Z OPINIĄ NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA**

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	9
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIYWÓW PIENIĘŻNYCH	11
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁE WŁASNYM	13
ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE	15
1. Informacje ogólne	15
2. Skład Grupy	16
3. Skład Zarządu jednostki dominującej	16
4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	17
5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach	17
5.1. Profesjonalny osąd	17
5.2. Niepewność szacunków	18
6. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego	21
6.1. Oświadczenie o zgodności	22
6.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych	22
7. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości oraz zmiany danych porównawczych	22
8. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie	23
9. Zmiana szacunków	24
10. Istotne zasady rachunkowości	25
10.1. Zasady konsolidacji	25
10.2. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach	26
10.3. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej	27
10.4. Rzeczowe aktywa trwałe	27
10.4.1. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	28
10.5. Nieruchomości inwestycyjne	28
10.6. Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze	29
10.7. Nakłady związane z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych	29
10.8. Aktywa niematerialne	29
10.9. Leasing	30
10.10. Wycena do wartości godziwej	31
10.11. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych	32
10.12. Koszty finansowania zewnętrznego	32
10.13. Aktywa finansowe	32
10.14. Utrata wartości aktywów finansowych	34
10.14.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu	34
10.14.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu	35
10.14.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	35
10.15. Pozostałe aktywa niefinansowe	35
10.16. Wbudowane instrumenty pochodne	36
10.17. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia	36
10.17.1. Zabezpieczenie wartości godziwej	37
10.17.2. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	37
10.18. Zapasy	38
10.19. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	38
10.20. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	38
10.21. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne	39
10.22. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	39

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

10.23. Pozostałe zobowiązania niefinansowe	39
10.24. Podział zysku na cele pracownicze oraz fundusze specjalne	40
10.25. Płatności w formie akcji własnych.....	40
10.26. Rezerwy	40
10.27. Uprawnienia do emisji CO ₂	42
10.28. Przychody	42
10.28.1. Sprzedaż towarów i produktów	42
10.28.2. Świadczenie usług	42
10.28.3. Umowy o usługi budowlane	43
10.28.4. Przychody z tytułu rekompensat na pokrycie kosztów osieroconych	43
10.28.5. Dotacje rządowe	43
10.29. Koszty	44
10.30. Pozostałe przychody i koszty operacyjne.....	44
10.31. Przychody i koszty finansowe.....	44
10.32. Podatki	45
10.32.1. Podatek bieżący	45
10.32.2. Podatek odroczony.....	45
10.32.3. Podatek od towarów i usług i akcyza.....	46
10.33. Zysk netto na akcję	46
10.34. Przejęcia pod wspólną kontrolą	46
10.35. Zobowiązanie do wykupu udziałów niekontrolujących	46
11. Przejęcia przedsiębiorstw.....	47
12. Segmenty operacyjne	47
13. Przychody i koszty	50
13.1. Przychody ze sprzedaży	50
13.2. Pozostałe przychody operacyjne	50
13.3. Pozostałe koszty operacyjne	51
13.4. Przychody finansowe	51
13.5. Koszty finansowe.....	52
13.6. Koszty według rodzajów.....	52
13.7. Koszty amortyzacji i odpisy aktualizujące ujęte w zysku lub stracie.....	53
13.8. Umowy o usługę budowlaną.....	53
14. Składniki innych całkowitych dochodów.....	54
15. Podatek dochodowy	55
15.1. Obciążenie podatkowe	55
15.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej.....	56
15.3. Odroczony podatek dochodowy.....	57
16. Majątek socjalny oraz zobowiązania MFŚS.....	59
17. Zysk/(strata) przypadający na jedną akcję.....	60
18. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty	61
19. Rzeczowe aktywa trwałe	62
19.1. Test na utratę wartości aktywów Grupy Kapitałowej ZE PAK SA	64
20. Leasing	67
20.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	67
21. Aktywa niematerialne	69
22. Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze	71
23. Pozostałe aktywa.....	72
23.1. Pozostałe aktywa finansowe	72
23.2. Pozostałe aktywa niefinansowe.....	72

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

24. Świadczenia pracownicze.....	73
24.1. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia.....	73
25. Zapasy	74
26. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności.....	75
27. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty.....	76
28. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe / rezerwowe	78
28.1. Kapitał podstawowy.....	78
28.1.1. Wartość nominalna akcji.....	78
28.1.2. Prawa akcjonariuszy.....	78
28.1.3. Akcjonariusze o znaczącym udziale.....	78
29. Kapitał zapasowy	79
29.1. Pozostałe kapitały rezerwowe	79
29.2. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy.....	80
29.3. Udziały niekontrolujące	80
30. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki.....	81
31. Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe	83
31.1. Rozliczenia międzyokresowe bierne.....	83
31.2. Zmiany stanu rezerw	84
31.3. Opis istotnych tytułów rezerw	85
31.3.1. Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów cieplarnianych oraz rezerwy na umorzenie jednostek poświadczonej redukcji emisji (EUA)	85
31.3.2. Rezerwa na rekultywację składowisk popiołów i koszty likwidacji środków trwałych	85
31.3.3. Rezerwy rekultywacyjne i inne związane z działalnością górnictwem	85
31.3.4. Rezerwa na umorzenie świadectw pochodzenia energii	86
31.3.5. Inne rezerwy	86
32. Prawa do emisji dwutlenku węgla.....	86
33. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe	88
33.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe (krótkoterminowe) ..	88
33.2. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe (długoterminowe) ...	89
33.3. Pozostałe zobowiązania niefinansowe	89
33.4. Pochodne instrumenty finansowe	90
33.5. Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów (długoterminowe)	90
33.6. Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów (krótkoterminowe)	90
34. Zobowiązania warunkowe oraz opis istotnych spraw sądowych	90
34.1. Sprawy sądowe	91
34.2. Rozliczenia podatkowe	95
35. Zabezpieczenia spłaty zobowiązań.....	96
36. Otrzymane gwarancje i poręczenia	100
37. Informacje o podmiotach powiązanych.....	101
37.1. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu	102
37.2. Inne transakcje z udziałem członków Zarządu.....	102
37.3. Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy.....	102
37.3.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy	102
37.3.2. Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej	103
38. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych	103
39. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	103
39.1. Ryzyko stopy procentowej.....	104

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

39.2. Ryzyko walutowe.....	106
39.3. Ryzyko cen surowców	109
39.4. Ryzyko kredytowe	109
39.5. Ryzyko związane z płynnością	109
40. Instrumenty finansowe	112
40.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych.....	112
40.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych.....	114
40.3. Ryzyko stopy procentowej.....	116
40.3.1. Zabezpieczenia	116
41. Zarządzanie kapitałem.....	118
42. Struktura zatrudnienia	118
43. Istotne zdarzenia następujące po dniu bilansowym.....	119

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku
Działalność kontynuowana			
Przychody ze sprzedaży	13.1	2 704 711	2 947 816
Koszt własny sprzedaży	13.6	(2 241 353)	(4 651 152)
w tym odpis aktualizujący wartość środków trwałych i aktywów górniczych	19.1	-	(1 896 189)
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży		463 358	(1 703 336)
Pozostałe przychody operacyjne	13.2	26 461	29 966
Koszty sprzedaży	13.6	(4 360)	(4 920)
Koszty ogólnego zarządu	13.6	(108 634)	(111 323)
Pozostałe koszty operacyjne	13.3	(5 392)	(6 209)
Zysk/ (strata) z działalności operacyjnej		371 433	(1 795 822)
Przychody finansowe	13.4	9 117	6 496
Koszty finansowe	13.5	(72 672)	(43 909)
Zysk/(strata) brutto		307 878	(1 833 235)
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	15.1	(57 592)	(46 573)
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej		250 286	(1 879 808)
Działalność zaniechana			
Zysk/(strata) za rok obrotowy z działalności zaniechanej		-	-
Zysk/(strata) netto za okres		250 286	(1 879 808)
Zysk/(strata) przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		247 674	(1 881 086)
Zysk/(strata) przypadający akcjonariuszom niekontrolującym		2 612	1 278

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Andrzej Krzemiński
/Główny Księgowy/

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

Zysk / (strata) na jedną akcję (w złotych):	<i>Nota</i>		
Podstawowy / podstawowa za rok obrotowy przypadający / przypadająca akcjonariuszom jednostki dominującej	17	4,87	(37,01)
Podstawowy / podstawowa z działalności kontynuowanej przypadający / przypadająca akcjonariuszom jednostki dominującej	17	4,87	(37,01)
Rozwodniony / rozwodniona za rok obrotowy przypadający / przypadająca akcjonariuszom jednostki dominującej	17	4,87	(37,01)
Rozwodniony / rozwodniona z działalności kontynuowanej przypadający / przypadająca akcjonariuszom jednostki dominującej	17	4,87	(37,01)

Adam Kłapsza
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Andrzej Krzeziński
/Główny Księgowy/

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

	<i>Nota</i>	<i>Rok zakończony</i> 31 grudnia 2016 roku	<i>Rok zakończony</i> 31 grudnia 2015 roku
Zysk netto za okres		250 286	(1 879 808)
Inne całkowite dochody			
<i>Pozycje podlegające przeklasyfikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych:</i>			
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych	14	5 996	7 160
Pozostałe		-	103
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	15.1, 14	(1 139)	(1 360)
Inne całkowite dochody netto podlegające przeklasyfikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych		4 857	5 903
<i>Pozycje nie podlegające przeklasyfikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych:</i>			
Zyski/(straty) aktuarialne dotyczące rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia	14	4 613	246
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	15.1, 14	(876)	(47)
Inne całkowite dochody netto nie podlegające przeklasyfikowaniu do zysku/(straty) w kolejnych okresach sprawozdawczych		3 737	199
Inne całkowite dochody netto		8 594	6 102
Całkowity dochód za okres		258 880	(1 873 706)
Całkowity dochód przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		256 268	(1 874 984)
Całkowity dochód przypadający akcjonariuszom niekontrolującym		2 612	1 278

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Andrzej Krzemiński
/Główny Księgowy/

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

na dzień 31 grudnia 2016 roku

	<i>Nota</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
AKTYWA			
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	19	3 391 246	3 475 229
Nieruchomości inwestycyjne		2 337	2 363
Aktywa niematerialne	21	119 282	17 389
Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze (długoterminowe)	22	80 524	92 748
Pozostałe aktywa długoterminowe finansowe	23.1	11 945	13 752
Pozostałe aktywa długoterminowe niefinansowe	23.2	5 726	10 027
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	15.3	90 998	102 615
Razem aktywa trwałe		3 702 058	3 714 123
Aktywa obrotowe			
Krótkoterminowe aktywa niematerialne	21	273 036	354 389
Zapasy	25	105 296	157 515
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	26	246 025	268 123
Należności z tytułu podatku dochodowego		10 227	2 743
Pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe (aktywa)	33.4	296	-
Pozostałe aktywa krótkoterminowe finansowe	23.1	77 317	76 979
Pozostałe aktywa krótkoterminowe niefinansowe	23.2	28 776	12 497
Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze (krótkoterminowe)	22	-	1 309
Kwoty należne od zamawiających z tytułu kontraktów długoterminowych	13.8	8 168	3 349
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	27	350 101	383 354
Razem aktywa obrotowe		1 099 242	1 260 258
SUMA AKTYWÓW		4 801 300	4 974 381

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Andrzej Krzemiński
/Główny Księgowy/

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

	Nota	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
PASYWA			
Kapitał własny			
Kapitał podstawowy	28	101 647	101 647
Kapitał zapasowy	29	1 028 647	2 542 060
Kapitał z wyceny instrumentów zabezpieczających		(7 084)	(11 941)
Pozostałe kapitały rezerwowe	29.1	3 472	5 877
Zyski zatrzymane / Niepokryte straty		769 302	1 128 266
Zysk (strata) netto		247 674	(1 881 086)
Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej		2 143 658	1 884 823
Kapitał akcjonariuszy niekontrolujących		-	-
Kapitał własny ogółem		2 143 658	1 884 823
Zobowiązania długoterminowe			
Oprocentowane kredyty i pożyczki	30	587 851	924 519
Świadczenia pracownicze długoterminowe	24.1	48 587	77 674
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe długoterminowe	33.2	5 069	80 751
Pochodne instrumenty finansowe długoterminowe (zobowiązania)	33.4	4 294	8 943
Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów długoterminowe	33.5	43 302	51 068
Inne rezerwy długoterminowe i rozliczenia międzyokresowe	31	312 253	334 879
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	15.3	388 359	351 862
Zobowiązania długoterminowe ogółem		1 389 715	1 829 696
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe krótkoterminowe	33.1	302 662	237 505
Bieżąca część oprocentowanych kredytów i pożyczek	30	421 958	386 543
Pochodne instrumenty finansowe krótkoterminowe (zobowiązania)	33.4	5 759	7 349
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	33.3	116 431	122 553
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		166	5 228
Świadczenia pracownicze krótkoterminowe	24.1	6 503	8 783
Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów krótkoterminowe	33.6	6 670	12 774
Kwoty należne zamawiającym z tytułu kontraktów długoterminowych	13.8	3 990	10 080
Inne rezerwy krótkoterminowe i rozliczenia międzyokresowe	31	403 788	469 047
Zobowiązania krótkoterminowe ogółem		1 267 927	1 259 862
Zobowiązania razem		2 657 642	3 089 558
SUMA PASYWÓW		4 801 300	4 974 381

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Andrzej Krzemiński
/Główny Księgowy/

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIYWÓW PIENIĘŻNYCH

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk/(strata) brutto		307 878	(1 833 235)
Korekty o pozycje:			
Amortyzacja	27	207 829	380 935
Odsetki i udziały w zyskach		44 717	25 012
(Zysk)/strata z tytułu różnic kursowych		10 752	2 784
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej		15 219	1 079
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności	27	3 123	16 102
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zapasów	27	52 219	79 601
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	27	(5 117)	(88 567)
Zmiana stanu rezerw, rozliczeń międzyokresowych oraz świadczeń pracowniczych	27	239 186	268 209
Podatek dochodowy zapłacony		(24 074)	5 033
Wydatki na nabycie uprawnień do emisji CO ₂		(315 533)	(287 229)
Odpis aktualizujący wartość rzeczowych aktywów trwałych i aktywów górniczych		-	1 896 189
Pozostałe		(148)	1 223
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		536 051	467 136
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		3 723	559
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych		(195 352)	(409 858)
Wydatki i wpływy związane z pozostałymi aktywami finansowymi	27	7 773	19 122
Nabycie pozostałych aktywów finansowych	27	-	(24 909)
Dywidendy otrzymane		60	49
Odsetki otrzymane		6	6
Pozostałe		82	60
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(183 708)	(414 971)

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Andrzej Krzemiński
/Główny Księgowy/

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
(w tysiącach złotych)

Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	(15 038)	(13 029)
Wpływy z tytułu kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	12 295	336 925
Splata kredytów, pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	(334 211)	(232 422)
Dywidendy wypłacone	-	(60 988)
Odsetki zapłacone	(48 632)	(53 383)
Pozostałe	(1 428)	(1 218)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(387 014)	(24 115)
Zwiększenie/(Zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(34 671)	28 050
Środki pieniężne na początek okresu	383 318	355 268
27		
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym	348 647	383 318

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Andrzej Krzeмиński
/Główny Księgowy/

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁE WŁASNYM

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

Nota	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z wyceny instrumentów zabezpieczających	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Razem	Kapitały udziałowców niekontrolujących	Razem kapitał własny
Stan na 1 stycznia 2016 roku	101 647	2 542 060	(11 941)	5 877	(752 820)	-	1 884 823	-	1 884 823
Zysk netto za okres	-	-	-	-	247 674	-	247 674	2 612	250 286
Inne całkowite dochody	-	-	4 857	-	3 737	-	8 594	-	8 594
Całkowity dochód za okres	-	-	4 857	-	251 411	-	256 268	2 612	258 880
Pokrycie straty z lat ubiegłych	-	(1 513 413)	-	(2 405)	1 515 818	-	-	-	-
Efekt rozliczenia opcji put na udziałach niekontrolujących	29.3	-	-	-	2 612	-	2 612	(2 612)	-
Pozostałe zmiany	-	-	-	-	(45)	-	(45)	-	(45)
Stan na 31 grudnia 2016 roku	101 647	1 028 647	(7 084)	3 472	1 016 976	-	2 143 658	-	2 143 658

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Andrzej Krzemiński
/Główny Księgowy/

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁE WŁASNYM

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku

Nota	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał z wyceny instrumentów zabezpieczających	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty	Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej	Pozostałe składniki innych całkowitych dochodów	Razem	Kapitały udziałowców niekontrolujących	Razem kapitał własny
Stan na 1 stycznia 2015 roku	101 647	2 398 399	(17 741)	5 877	1 331 425	110	-	3 819 717	-	3 819 717
Zysk netto za okres	-	-	-	-	(1 881 086)	-	-	(1 881 086)	1 278	(1 879 808)
Inne całkowite dochody	-	-	5 800	-	199	-	103	6 102	-	6 102
Calkowity dochód za okres	-	-	5 800	-	(1 880 887)	-	103	(1 874 984)	1 278	(1 873 706)
Podział zysków z lat ubiegłych	-	143 661	-	-	(143 661)	-	-	-	-	-
Dywidenda wypłacona	-	-	-	-	(60 988)	-	-	(60 988)	-	(60 988)
Efekt rozliczenia opcji put na udziałach niekontrolujących	29.3	-	-	-	1 278	-	-	1 278	(1 278)	-
Pozostałe zmiany	-	-	-	-	13	(110)	(103)	(200)	-	(200)
Stan na 31 grudnia 2015 roku	101 647	2 542 060	(11 941)	5 877	(752 820)	-	-	1 884 823	-	1 884 823

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Andrzej Krzemiński
/Główny Księgowy/

Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego stanowią jego integralną część.

ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI ORAZ DODATKOWE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

Grupa Kapitałowa Zespołu Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA („Grupa”, „Grupa Kapitałowa”, „Grupa ZE PAK SA”) składa się z Zespołu Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA („jednostka dominująca”, „Spółka”, „ZE PAK SA”) i jej spółek zależnych (patrz Nota 2). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku. Jednostka dominująca jest wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000021374.

Jednostce dominującej nadano numer statystyczny REGON 310186795.

Czas trwania jednostki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

Podstawowym przedmiotem działania Grupy jest:

- 1) wytwarzanie i sprzedaż energii elektrycznej,
- 2) produkcja i sprzedaż ciepła (pary wodnej i gorącej wody),
- 3) wydobywanie węgla brunatnego.

2. Skład Grupy

W skład Grupy wchodzi Zespół Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA oraz następujące spółki zależne:

Jednostka	Siedziba	Zakres działalności	Procentowy udział Grupy w kapitale	
			Na dzień 31 grudnia 2016 roku	Na dzień 31 grudnia 2015 roku
Przedsiębiorstwo Remontowe „PAK SERWIS” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Przemysłowa 158	Usługi remontowo-budowlane	100,00%	100,00%
Przedsiębiorstwo Serwisu Automatyki i Urządzeń „EL PAK” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Przemysłowa 158	Usługi w zakresie serwisu automatyki przemysłowej i urządzeń elektrycznych	100,00%	100,00%
„Elektrownia Pątnów II” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Wytwarzanie i dystrybucja energii elektrycznej z nowego bloku 464 MW	100,00%*	100,00%*
„PAK – Holdco” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Działalność holdingowa	100,00%	100,00%
„PAK Infrastruktura” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Wykonywanie robót ogólnobudowlanych w zakresie obiektów inżynierskich gdzie indziej niesklasyfikowanych	100,00%	100,00%
„PAK Górnictwo” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Kazimierska 45	Wydobycie węgla	100,00%	100,00%
„Energoinwest Serwis” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Przemysłowa 75	Usługi remontowo-budowlane	100,00%*	100,00%*
„PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin” SA	62-540 Kleczew ul. 600-lecia 9	Wydobycie węgla brunatnego	96,23%*	96,23%
„PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów” SA	62-700 Turek ul. Uniejowska 9	Wydobycie węgla brunatnego	98,41%	98,41%
„Aquakon” sp. z o.o.	62-610 Sompolno Police	Produkcja i handel wodami mineralnymi	92,57%*	92,57%*
„Eko-Surowce” sp. z o.o.	62-540 Kleczew ul. 600-lecia 9	Transport kolejowy węgla brunatnego, usługi wulkanizacyjne, sprzedaż węgla	96,23%*	96,23%*
„PAK-Volt” SA	00-834 Warszawa ul. Pańska 77/79	Sprzedaż energii elektrycznej	100,00%	100,00%
„EL PAK Serwis” sp. z o.o.	62-510 Konin ul. Przemysłowa 158	Naprawa i konserwacja urządzeń elektrycznych, naprawa i konserwacja maszyn	100,00%*	100,00%*

* Podmioty gdzie występuje częściowo lub w całości udział pośredni ZE PAK SA przez inne spółki z Grupy ZE PAK SA

Na dzień 31 grudnia 2016 roku udział w ogólnej liczbie głosów posiadany przez Grupę w podmiotach zależnych jest równy udziałowi Grupy w kapitałach tych jednostek.

3. Skład Zarządu jednostki dominującej

W skład Zarządu ZE PAK SA na dzień publikacji sprawozdania wchodzi:

- Adam Kłapszta Prezes Zarządu,
- Aneta Lato-Żuchowska Wiceprezes Zarządu,
- Zygmunt Artwik Wiceprezes Zarządu,
- Elżbieta Niebisz Wiceprezes Zarządu,

Podczas posiedzenia w dniu 11 lutego 2016 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę o powołaniu Pana Aleksandra Grada w skład Zarządu Spółki z dniem 18 lutego 2016 roku i powierzyła mu funkcję Prezesa Zarządu.

Na posiedzeniu w dniu 8 kwietnia 2016 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę o powołaniu Pana Adama Kłapszty w skład Zarządu Spółki i powierzeniu mu funkcji Wiceprezesa Zarządu. Uchwała weszła w życie z chwilą podjęcia.

W dniu 17 czerwca 2016 roku Pan Aleksander Grad złożył rezygnację z funkcji Prezesa Zarządu i członka Zarządu Spółki. W związku z zaistniałą sytuacją Rada Nadzorcza Spółki rozpoczęła procedurę wyboru nowego Prezesa Zarządu. Do czasu zakończenia tej procedury Rada Nadzorcza powierzyła kierowanie pracami Zarządu Panu Adamowi Kłapszcie Wiceprezesowi Zarządu Spółki, który od dnia 17 czerwca 2016 pełnił obowiązki Prezesa Zarządu.

W dniu 26 października 2016 roku Pan Adrian Kaźmierczak złożył rezygnację z funkcji Wiceprezesa Zarządu Spółki. Jednocześnie na posiedzeniu odbytym w dniu 26 października 2016 roku Rada Nadzorcza Spółki powołała na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Panią Katarzynę Sobierajską. Uchwała o powołaniu weszła w życie z chwilą podjęcia.

W dniu 3 marca 2017 roku uchwałą Rady Nadzorczej Spółki Panu Adamowi Kłapszcie, zajmującemu dotychczas stanowisko Wiceprezesa Zarządu pełniącego obowiązki Prezesa Zarządu, powierzono funkcję Prezesa Zarządu Spółki. Uchwała w sprawie powierzenia funkcji Prezesa Zarządu Spółki weszła w życie z chwilą podjęcia.

Na posiedzeniu Rady Nadzorczej odbytym w dniu 3 marca 2017 roku Pani Katarzyna Sobierajska i Pan Tomasz Zadroga złożyli rezygnacje ze stanowisk Wiceprezesów Zarządu Spółki z dniem 3 marca 2017 roku.

W dniu 3 marca 2017 roku Rada Nadzorcza Spółki powołała Panią Elżbietę Niebisz na stanowisko Wiceprezesa Zarządu. Uchwała o powołaniu weszła w życie z chwilą podjęcia.

4. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd w dniu 21 marca 2017 roku.

5. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

5.1. Profesjonalny osąd

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy wymaga od Zarządu jednostki dominującej osądów, szacunków oraz założeń, które mają wpływ na prezentowane przychody, koszty, aktywa, zobowiązania i powiązane z nimi noty oraz ujawnienia dotyczące zobowiązań warunkowych. Niepewność co do tych założeń i szacunków może spowodować istotne korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w przyszłości.

W procesie stosowania zasad (polityki) rachunkowości Zarząd dokonał następujących osądów, które mają największy wpływ na przedstawiane wartości bilansowe aktywów i zobowiązań.

Kapitalizacja różnic kursowych

W związku z realizowanymi inwestycjami, spółki z Grupy korzystają z zewnętrznych źródeł finansowania.

Koszty finansowania, dające się bezpośrednio przyporządkować realizowanym inwestycjom są kapitalizowane w wartości środków trwałych w budowie do dnia oddania środka trwałego do użytku.

Spółki dokonują kapitalizacji różnic kursowych związanych z otrzymanymi kredytami i pożyczkami w walucie obcej w stopniu, w jakim stanowią one korektę kosztów odsetek. Grupa stosuje podejście kumulatywne w zakresie kapitalizacji kosztów finansowania zewnętrznego. Podejście kumulatywne traktuje inwestycję jako całość dlatego też kwota różnic kursowych możliwa do kapitalizacji jako korekta kosztów finansowania zewnętrznego w okresie sprawozdawczym może podlegać zmianom wraz ze zmianami kursów walut w okresie trwania inwestycji.

Klasyfikacja umów leasingowych

Grupa dokonuje klasyfikacji leasingu jako operacyjnego lub finansowego w oparciu o ocenę, w jakim zakresie ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy. Ocena ta opiera się na treści ekonomicznej każdej transakcji.

Identyfikacja wbudowanych instrumentów pochodnych

Na każdy dzień bilansowy kierownictwo Grupy dokonuje oceny czy w ramach zawartych umów występują cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej, które nie byłyby ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej.

5.2. Niepewność szacunków

Poniżej omówiono podstawowe założenia dotyczące przyszłości i inne kluczowe źródła niepewności występujące na dzień bilansowy, z którymi związane jest istotne ryzyko znaczącej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w następnym roku finansowym. Grupa przyjęła założenia i szacunki na temat przyszłości na podstawie wiedzy posiadanej podczas sporządzania sprawozdania finansowego. Występujące założenia i szacunki mogą ulec zmianie na skutek wydarzeń w przyszłości wynikających ze zmian rynkowych lub zmian nie będących pod kontrolą Grupy. Takie zmiany są odzwierciedlane w szacunkach lub założeniach w chwili wystąpienia.

Utrata wartości aktywów trwałych

W wyniku przeprowadzonych analiz na dzień 31 grudnia 2016 roku, Grupa zidentyfikowała istnienie przesłanek, które mogłyby wskazywać na ewentualną utratę wartości składników aktywów, w postaci wyższej wartości bilansowej aktywów netto Grupy od wartości jej rynkowej kapitalizacji. W związku z tym Grupa przeprowadziła testy na utratę wartości składników majątku trwałego. W oparciu o przeprowadzone testy stwierdzono, iż istnieje konieczność rozpoznania odpisów aktualizujących wartość rzeczowego majątku trwałego. Informacje o przeprowadzonym teście przedstawiono w nocie 19.1.

Wycena rezerw z tytułu świadczeń pracowniczych

Rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych zostały oszacowane za pomocą metod aktuarialnych. Przyjęte w tym celu założenia zostały przedstawione w nocie 24.1.

Szacunek został sporządzony w oparciu o następujące główne założenia:

- stopa dyskontowa 3,5%
- przewidywany wskaźnik inflacji 2,5%
- przewidywane stopy wzrostu wynagrodzeń w zależności od spółki zawiera się w przedziale od 0% do 3%

Zmiany wskaźników finansowych będących podstawą szacunku spowodowałyby zmianę salda rezerwy o kwoty zaprezentowane w poniższej tabeli (w tysiącach złotych).

	(+) wzrost o 1 p.p.	(-) spadek o 1 p.p.
stopa dyskontowa	(3 315)	3 830
stopa wzrostu wynagrodzeń	3 512	(2 805)

Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Grupa rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość godziwą instrumentów finansowych, dla których nie istnieje aktywny rynek ustala się wykorzystując odpowiednie techniki wyceny. Przy wyborze odpowiednich metod i założeń Grupa kieruje się profesjonalnym

osądem. Sposób ustalenia wartości godziwej poszczególnych instrumentów finansowych został przedstawiony w nocie 10.10.

Kapitalizacja kosztów usuwania nadkładu w fazie produkcyjnej

W uzasadnionych przypadkach określonych przez KIMSF 20 Grupa kapitalizuje koszty zdejmowania nadkładu w fazie produkcyjnej odkrywki. Podstawą kapitalizacji kosztów jest spełnienie następujących warunków: prawdopodobne jest uzyskanie przez Grupę przyszłych korzyści ekonomicznych związanych z usuwaniem nadkładu, Grupa jest w stanie zidentyfikować tę część złoża węgla, do której dostęp został ułatwiony oraz koszty związane z usuwaniem nadkładu dotyczące tej części złoża mogą zostać wiarygodnie wycenione. Grupa okresowo weryfikuje szacunki dotyczące powyższych kryteriów w celu zapewnienia prawidłowej kapitalizacji kosztów.

Okres rozliczania dla aktywów z tytułu zdejmowania nadkładu i innych aktywów górniczych

Grupa okresowo weryfikuje ustalone okresy rozliczania aktywów dotyczących zdejmowania nadkładu i innych aktywów górniczych, na podstawie aktualnych prognoz co do okresu eksploatacji odkrywki.

Płatności w akcjach

Dla celów rozliczenia akcji pracowniczych przyjęto, iż datą rozpoczęcia nabywania uprawnień do akcji jest data komercjalizacji Spółki, a datą przyznania uprawnień do akcji jest data ostatecznego wywieszenia list z liczbą akcji przyznanych pracownikom PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA i PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA. Wartość godziwa programu na dzień objęcia kontroli została określona w oparciu o wartość godziwą spółek PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA i PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA. Proces udostępniania akcji uprawnionym pracownikom rozpoczął się w lutym 2013 roku i trwał do 20 października 2014 roku. Cena wykupu akcji została określona w umowach sprzedaży akcji PAK KWB Konin oraz PAK KWB Adamów z dnia 28 maja 2012 roku i została ustalona na poziomie ceny zakupu wcześniej nabytych akcji kopalń indeksowanej o wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych.

Rekompensaty z tytułu rozwiązania kontraktów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej

W nocie 34 przedstawiono opis istotnych zobowiązań warunkowych i opis istotnych spraw sądowych, w tym dotyczących rekompensat z tytułu rozwiązania kontraktów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej.

Ujmowanie przychodów

Grupa stosuje metodę procentowego zaawansowania prac przy rozliczaniu kontraktów długoterminowych. Stosowanie tej metody wymaga od Grupy szacowania proporcji dotychczas wykonanych prac do całości usług do wykonania.

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje aktualizacji szacunków budżetowanych całkowitych przychodów oraz kosztów z tytułu realizowanych projektów. Przewidywana całkowita strata na kontrakcie ujmowana jest jako koszty okresu, w którym została rozpoznana, zgodnie z MSR 11.

Stawki amortyzacyjne

Wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności składników rzeczowego majątku trwałego oraz aktywów niematerialnych. Grupa corocznie dokonuje weryfikacji przyjętych okresów ekonomicznej użyteczności na podstawie bieżących szacunków.

Niepewność związana z rozliczeniami podatkowymi

Regulacje dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych oraz obciążeń związanych z ubezpieczeniami społecznymi podlegają częstym zmianom. Te częste zmiany powodują brak odpowiednich punktów odniesienia, niespójne interpretacje oraz nieliczne ustanowione precedensy, które mogłyby mieć zastosowanie. Obowiązujące przepisy zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych, zarówno pomiędzy organami państwowymi jak i organami państwowymi i przedsiębiorstwami.

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności (na przykład kwestie celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i grzywien, a wszelkie

dotatkowe zobowiązania podatkowe, wynikające z kontroli, muszą zostać zapłacone wraz z wysokimi odsetkami. Te warunki powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest większe niż w krajach o bardziej dojrzałym systemie podatkowym.

W konsekwencji, kwoty prezentowane i ujawniane w sprawozdaniach finansowych mogą się zmienić w przyszłości w wyniku ostatecznej decyzji organu kontroli podatkowej.

Z dniem 15 lipca 2016 roku do Ordynacji Podatkowej zostały wprowadzone zmiany w celu uwzględnienia postanowień Ogólnej Klauzuli Zapobiegającej Nadużyciom (GAAR). GAAR ma zapobiegać powstawaniu i wykorzystywaniu sztucznych struktur prawnych tworzonych w celu uniknięcia zapłaty podatku w Polsce. GAAR definiuje unikanie opodatkowania, jako czynność dokonaną przede wszystkim w celu osiągnięcia korzyści podatkowej, sprzecznej w danych okolicznościach z przedmiotem i celem przepisów ustawy podatkowej. Zgodnie z GAAR taka czynność nie skutkuje osiągnięciem korzyści podatkowej, jeżeli sposób działania był sztuczny. Wszelkie występowanie (i) nieuzasadnionego dzielenia operacji, (ii) angażowania podmiotów pośredniczących mimo braku uzasadnienia ekonomicznego lub gospodarczego, (iii) elementów wzajemnie się znoszących lub kompensujących oraz (iv) inne działania o podobnym działaniu do wcześniej wspomnianych, mogą być potraktowane jako przesłanka istnienia sztucznych czynności podlegających przepisom GAAR. Nowe regulacje będą wymagać znacznie większego osądu przy ocenie skutków podatkowych poszczególnych transakcji.

Klauzulę GAAR należy stosować w odniesieniu do transakcji dokonanych po jej wejściu w życie oraz do transakcji, które zostały przeprowadzone przed wejściem w życie klauzuli GAAR, ale dla których po dacie wejścia klauzuli w życie korzyści były lub są nadal osiągane. Wdrożenie powyższych przepisów umożliwi polskim organom kontroli podatkowej kwestionowanie realizowanych przez podatników prawnych ustaleń i porozumień, takich jak restrukturyzacja i reorganizacja grupy.

Grupa ujmuje i wycenia aktywa lub zobowiązania z tytułu bieżącego i odroczonego podatku dochodowego przy zastosowaniu wymogów MSR 12 *Podatek dochodowy* w oparciu o zysk (stratę podatkową), podstawę opodatkowania, nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe i stawki podatkowe, uwzględniając ocenę niepewności związanych z rozliczeniami podatkowymi.

Gdy istnieje niepewność co do tego, czy i w jakim zakresie organ podatkowy będzie akceptował poszczególne rozliczenia podatkowe transakcji, Grupa ujmuje te rozliczenia uwzględniając ocenę niepewności.

Odpisy aktualizujące wartość należności

Na dzień bilansowy Grupa ocenia czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika należności lub grupy należności. Jeżeli wartość możliwa do odzyskania składnika aktywów jest niższa od jego wartości bilansowej dana jednostka dokonuje odpisu aktualizującego do poziomu bieżącej wartości planowanych przepływów pieniężnych.

Rezerwa na likwidację składników rzeczowego majątku trwałego

Grupa tworzy rezerwę na likwidację składników rzeczowego majątku trwałego w przypadku wystąpienia takiego obowiązku lub podjęcia takiego zobowiązania przez kierownictwo Grupy. Rezerwa tworzona jest w wysokości wynikającej z otrzymanych ofert dotyczących likwidacji składników aktywów trwałych. Grupa dokonuje aktualizacji wartości rezerwy na każdy dzień bilansowy. Wartość rezerwy z tytułu likwidacji składników rzeczowego majątku trwałego jest dyskontowana na każdy dzień bilansowy. Rezerwa na demontaż majątku Elektrowni Adamów nie jest tworzona ze względu na brak obowiązku prawnego. Pozwolenie zintegrowane jakie otrzymała Elektrownia Adamów na prowadzenie działalności nie zawiera w swej treści klauzuli o konieczności tworzenia rezerwa na likwidację majątku. Rezerwa opisana w nocie 31.3.2.

Rezerwa na likwidację składowisk popiołów

Grupa tworzy rezerwę na likwidację składowisk popiołów ze względu na wynikający z pozwoleń zintegrowanych obowiązek prawny. Podstawą szacowania rezerwy są opracowania, analizy techniczno – ekonomiczne sporządzone przez Grupę a także otrzymane oferty zewnętrzne dla planowanych kierunków rekultywacji. Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Grupa dokonuje aktualizacji wartości rezerwy. Rezerwa opisana w nocie 31.3.2.

Rezerwy rekultywacyjne i inne związane z działalnością górniczą

Grupa tworzy rezerwę zarówno na koszty rekultywacji terenu związanej z bieżącym wydobywaniem węgla na danej odkrywce jak również na koszty rekultywacji wyrobiska końcowego. Rezerwa tworzona jest w oparciu

o aktualne szacunki przyszłych kosztów rekultywacji jak również zakładane terminy rozpoczęcia i zakończenia rekultywacji, w oparciu o raporty niezależnych ekspertów szacujących koszty rekultywacji na zlecenie Zarządu, jak i wewnętrzne szacunki Grupy i dyskontowana na każdy dzień sprawozdawczy. Rezerwy opisane są w nocie 31.3.3.

Wycena certyfikatów energetycznych

Z tytułu produkcji energii w źródłach odnawialnych, gazowych oraz wysokiej kogeneracji Grupa rozpoznaje świadectwa pochodzenia energii (zielone i czerwone certyfikaty) według wartości godziwej na koniec miesiąca, w którym zostały wyprodukowane. Na dzień bilansowy Grupa wycenia świadectwa pochodzenia do wartości netto możliwej do uzyskania – dla zielonych certyfikatów na dzień 31 grudnia 2016 do ceny 37,76 PLN/MWh. Odpis aktualizujący wartość świadectw tworzony jest w przypadku, gdy cena sprzedaży możliwa do uzyskania pomniejszona o koszty zbycia jest niższa od historycznego kosztu wytworzenia.

Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów cieplarnianych oraz rezerwy na umorzenie jednostek poświadczonej redukcji emisji (EUA)

Grupa rozpoznaje rezerwę na umorzenie uprawnień do emisji gazów cieplarnianych oraz jednostek poświadczonej redukcji emisji. W związku z zakończeniem okresu rozliczeniowego przydziału uprawnień do emisji KPRU II, od 1 stycznia 2013 roku obowiązuje kolejny okres rozliczeniowy 2013 – 2020 dotyczący uprawnień do emisji. Założeniem tego okresu jest przyznanie dla Grupy darmowych uprawnień EUA wynikających z produkcji energii cieplnej, aczkolwiek energetyka została dodatkowo objęta możliwością derogacji, wynikającej z Art. 10c Dyrektywy ETS, polegającej na przyznaniu dodatkowych darmowych uprawnień pod warunkiem poniesienia zadeklarowanych nakładów inwestycyjnych na inwestycje zgłoszone w Krajowym Planie Inwestycyjnym (KPI).

Emisja w Grupie ZE PAK SA w 2015 roku wyniosła 12 257 921 ton CO₂.

Grupa na dzień 1 stycznia 2016 roku posiadała zakupione jednostki EUA w ilości 12 257 586 ton.

Grupa sukcesywnie w trakcie 2016 roku dokonywała zakupów uprawnień do emisji CO₂. Jednocześnie w lutym 2016 roku Grupa otrzymała darmowe EUA na ciepło za 2016 rok (Art. 10a Dyrektywy ETS) w ilości 101 259 EUA. Następnie w kwietniu 2016 roku wpłynęły do Grupy darmowe EUA z tytułu derogacji za 2015 rok (Art. 10c Dyrektywy ETS) w ilości 329 417 EUA oraz Grupa dokonała umorzenia emisji CO₂ za 2015 rok w ilości 12 257 921 ton CO₂. W związku z powyższym stan jednostek EUA w Grupie po umorzeniach wyniósł 5 905 424 jednostki EUA.

W pozostałych kwartałach 2016 roku Grupa dokonywała dalszych zakupów pod potrzeby 2016 roku, tym samym całkowity zakup jednostek EUA w Grupie, które wpłynęły na konto w rejestrze Unii Europejskiej w 2016 roku wyniósł 13 390 500 EUA, a stan jednostek EUA w Grupie po wszystkich wyżej opisanych operacjach na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniósł 13 820 841 EUA.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku, Grupa utworzyła rezerwę na uprawnienia, w odniesieniu do faktycznej wielkości emisji za okres od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku.

Szczegóły odnośnie rezerwy na zobowiązania z tytułu umorzenia uprawnień do emisji gazów cieplarnianych oraz jednostek poświadczonej redukcji emisji zostały zaprezentowane w nocie 31.3.1.

Rezerwa restrukturyzacyjna

Grupa nie utworzyła rezerw restrukturyzacyjnych związanych z zakończeniem działalności Elektrowni Adamów oraz KWB Adamów, ponieważ zdaniem Zarządu na dzień 31 grudnia 2016 roku nie wystąpiły przesłanki wynikające z MSR 37. W przypadku spełnienia wymogów MSR 37 rezerwy takie zostaną utworzone.

6. Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, za wyjątkiem pochodnych i innych instrumentów finansowych.

Wartość bilansowa ujętych zabezpieczanych aktywów i zobowiązań jest korygowana o zmiany wartości godziwej, które można przypisać ryzyku, przed którym te aktywa i zobowiązania są zabezpieczone.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach PLN.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku zobowiązania krótkoterminowe Grupy przewyższały aktywa obrotowe o 168 685 tysięcy złotych. Biorąc pod uwagę sporządzone długoterminowe projekcje finansowe wskazujące na generowanie dodatnich przepływów pieniężnych, skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuacji działalności przez spółki Grupy, przy czym prowadzone są działania dotyczące alokacji określonych rodzajów działalności pomiędzy spółkami Grupy. Wskazane działania nie będą mieć wpływu na ograniczenie zakresu działalności gospodarczej prowadzonej przez Grupę Kapitałową ZE PAK SA. W odniesieniu do informacji zawartej w nocie 43, Zarząd Spółki nie identyfikuje zagrożeń dla kontynuacji działalności spółek wchodzących w skład Grupy.

6.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE („MSSF UE”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości MSSF różnią się od MSSF UE. Spółka skorzystała z możliwości, występującej w przypadku stosowania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonych przez UE, zastosowania zmian do MSSF 2 oraz zmian do MSSF 3 będących częścią Zmian wynikających z przeglądu MSSF 2010-2012 od okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku. MSSF UE obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Spółki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określonymi przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („Ustawa”) z późniejszymi zmianami i wydanymi na jej podstawie przepisami („polskie standardy rachunkowości”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie zawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdań finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

6.2. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdań finansowych

Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

7. Zmiany stosowanych zasad rachunkowości oraz zmiany danych porównawczych

Zasady (polityki) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzaniu sprawozdania finansowego Spółki za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku za wyjątkiem przedstawionych poniżej. Poniższe zmiany do MSSF, zostały zastosowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich datą wejścia w życie, jednak nie miały one istotnego wpływu na zaprezentowane i ujawnione informacje finansowe, nie miały zastosowania do transakcji zawieranych przez Grupę lub Grupa zdecydowała o niekorzystaniu z nowych opcji wyceny:

- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2010-2012 obejmujące zmiany do MSSF 2 *Płatności w formie akcji*, zmiany do MSSF 3 *Połączenie przedsięwzięć*, zmiany do MSSF 8 *Segmenty operacyjne*, zmiany do MSR 16 *Rzeczowe aktywa trwałe* oraz MSR 38 *Aktywa niematerialne*, zmiany do MSSF 13 *Wycena do wartości godziwej* oraz zmiany do MSR 24 *Ujawnienie informacji o podmiotach powiązanych*, zmiany do MSSF 7 *Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji* oraz zmiany do MSR 19 *Świadczenia pracownicze*
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2012-2014 obejmujące zmiany do MSSF 5 *Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży* oraz działalność zaniechana, zmiany do MSR 34 *Śródroczna sprawozdawczość finansowa*

- Zmiany do MSR 16 oraz MSR 38 Wyjaśnienie dopuszczalnych metod amortyzacji
- Zmiany do MSR 1 Ujawnienia
- Zmiany do MSR 16 i MSR 41 Rolnictwo: rośliny produkcyjne
- Zmiany do MSSF 11 Rozliczenie nabycia udziału we wspólnej działalności
- Zmiany do MSR 19 Programy określonych świadczeń: składki pracownicze
- Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28 Jednostki inwestycyjne: Zastosowanie wyjątku dotyczącego konsolidacji, oraz
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2012-2014 obejmujące zmiany do MSSF 7 Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji oraz zmiany do MSR 19 Świadczenia pracownicze

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego innego standardu, interpretacji lub zmiany, które zostały opublikowane, lecz dotychczas nie weszły w życie w świetle przepisów Unii Europejskiej.

8. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

- MSSF 9 Instrumenty Finansowe (opublikowano dnia 24 lipca 2014 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- MSSF 14 Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe (opublikowano dnia 30 stycznia 2014 roku) – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej proces zatwierdzenia standardu w wersji wstępnej nie zostanie zainicjowany przed ukazaniem się standardu w wersji ostatecznej - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2016 roku lub później,
- MSSF 15 Przychody z tytułu umów z klientami (opublikowano dnia 28 maja 2014 roku), obejmujący zmiany do MSSF 15 Data wejścia w życie MSSF 15 (opublikowano dnia 11 września 2015 roku) – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 Transakcje sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy investorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem (opublikowano dnia 11 września 2014 roku) – prace prowadzące do zatwierdzenia niniejszych zmian zostały przez UE odłożone bezterminowo - termin wejścia w życie został odroczony przez RMSR na czas nieokreślony,
- MSSF 16 Leasing (opublikowano dnia 13 stycznia 2016 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2019 roku lub później,
- Zmiany do MSSF 4 Stosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe łącznie z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe (opublikowano 12 września 2016 roku) - do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzony przez UE - mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- Zmiany do MSR 12 Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikających z nierozliczonych strat podatkowych (opublikowano dnia 19 stycznia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2017 roku lub później,
- Zmiany do MSR 7 Inicjatywa w zakresie ujawniania informacji (opublikowano dnia 29 stycznia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2017 roku lub później,
- Wyjaśnienia do MSSF 15 Przychody z tytułu umów z klientami (opublikowano dnia 12 kwietnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,

- o Zmiany do MSSF 2 Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji (opublikowano dnia 20 czerwca 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- o Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2014-2016 (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – Zmiany do MSSF 12 mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2017 roku lub później, natomiast Zmiany do MSSF 1 oraz MSR 28 mają zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- o Interpretacja KIMSF 22 Transakcje w walucie obcej i zaliczki (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później,
- o Zmiany do MSR 40: Przeniesienie nieruchomości inwestycyjnej (opublikowano dnia 8 grudnia 2016 roku) – do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania finansowego niezatwierdzone przez UE – mające zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się dnia 1 stycznia 2018 roku lub później.

Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie. Z uwagi na planowane terminy wdrożenia MSSF 9 – Instrumenty finansowe i MSSF 15 – Przychody z kontraktów z klientami z dniem 1 stycznia 2018 roku oraz MSSF 16 – Leasing od okresu rocznego rozpoczynającego się dnia 1 stycznia 2019 roku, na dzień zatwierdzenia do publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupa jest w trakcie analizy wpływu powyższych MSSF na stosowane przez Grupę zasady rachunkowości.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa nie dysponuje jeszcze wiarygodnymi szacunkami wpływu wdrożenia ww. MSSF na skonsolidowane sprawozdanie finansowe. Grupa planuje przeprowadzenie szczegółowych analiz i kalkulacji w zakresie wdrożenia MSSF 9 i MSSF 15 w roku 2017 oraz w roku 2018 w zakresie MSSF 16.

9. Zmiana szacunków

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym miały miejsce następujące zmiany szacunków, wpływające na wartości wykazane w tym sprawozdaniu finansowym między innymi:

- szacunki w zakresie założeń dla wyceny rezerw aktuarialnych,
- szacunki w zakresie założeń dla wyceny instrumentów pochodnych,
- szacunki w zakresie założeń odnośnie kalkulacji przychodów z tytułu rekompensat,
- szacunki w zakresie założeń odnośnie okresów ekonomicznej użyteczności środków trwałych,
- szacunki dotyczące realizacji aktywa z tytułu podatku odroczonego,
- szacunki w zakresie założeń dla wyceny rezerwy na rekultywację składowisk popiołów,
- szacunki w zakresie założeń dla wyceny rezerwy na likwidację składników rzeczowego majątku trwałego,
- szacunki w zakresie wyceny kontraktów długoterminowych,
- szacunki w zakresie założeń dla wyceny rezerw rekultywacyjnych związanych z działalnością górnictwem
- szacunki w zakresie utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych.

Wpływ zmian szacunków na wysokość odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych został przedstawiony w notcie 19.1.

Wpływ zmian szacunków na wysokość rezerw aktuarialnych został przedstawiony w notcie 5.2.

W przypadku wyceny instrumentów pochodnych (IRS, opcji) zmiana szacunków wynika ze zmiany rynkowych czynników ryzyka na rynku międzybankowym tj. kursu walutowego oraz rynkowych stóp procentowych. Opis stosowanych zabezpieczeń ujęto w notcie 40.3.1.

W zakresie kalkulacji przychodów z tytułu rekompensat zmiana szacunków dotyczy przede wszystkim zmiany cen sprzedaży i zakupu energii na Towarowej Giełdzie Energii oraz rynku bilansującym, wolumenu produkcji energii i zakupu energii w celu realizacji planów sprzedaży jak również oprocentowaniu 5 – letnich obligacji skarbowych oraz stopy depozytowej NBP, mających wpływ na stopę aktualizacji. Wartość korekty rocznej z tytułu rekompensat za rok 2016 wynosi (+) 88,35 mln złotych. Zasady rozpoznawania przychodów z tytułu rekompensat na pokrycie kosztów osieroconych opisano w nocie 10.28.4.

Okres ekonomicznej użyteczności środków trwałych jest przedmiotem weryfikacji na koniec każdego okresu sprawozdawczego w oparciu o przewidywany okres funkcjonalności, zweryfikowany o plany Zarządu co do modernizacji, sprzedaży i likwidacji głównych składników majątku. Efekt zmian ujmowany jest w roku, w którym została przeprowadzona weryfikacja.

W odniesieniu do aktywa z tytułu podatku odroczonego na każdy dzień bilansowy dokonano odpisów aktualizujących, co opisano szerzej w nocie 15.3.

Opis głównych tytułów rozpoznanych rezerw oraz zmiany pozycji rezerw w bieżącym i poprzednim roku obrotowym opisano w nocie 31.

W nocie 13.8 przedstawiono wartości przychodów z tytułu umów o usługi budowlane, z uwzględnieniem wyceny bilansowej oraz przewidywanych strat z tytułu tych umów.

10. Istotne zasady rachunkowości

10.1. Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Zespołu Elektrowni Pątnów – Adamów – Konin SA oraz sprawozdania finansowe jej jednostek zależnych sporządzone każdorazowo za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku. Sprawozdania finansowe jednostek przez niego kontrolowanych (zależnych), po uwzględnieniu korekt doprowadzających do zgodności z MSSF sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce, wtedy gdy:

- posiada władzę nad danym podmiotem,
- podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w danej jednostce,
- ma możliwość wykorzystania władzy w celu kształtowania poziomu generowanych zwrotów.

Spółka weryfikuje fakt sprawowania kontroli nad innymi jednostkami, jeżeli wystąpiła sytuacja wskazująca na zmianę jednego lub kilku z wyżej wymienionych warunków sprawowania kontroli.

W sytuacji, gdy spółka posiada mniej niż większość praw głosu w danej jednostce, ale posiadane prawa głosu są wystarczające do jednostronnego kierowania istotnymi działaniami tej jednostki, oznacza to, że sprawuje nad nią władzę. W momencie oceny czy prawa głosu w danej jednostce są wystarczające dla zapewnienia władzy, Spółka analizuje wszystkie istotne okoliczności, w tym:

- wielkość posiadanego pakietu praw głosu w porównaniu do rozmiaru udziałów i stopnia rozproszenia praw głosu posiadanych przez innych udziałowców;
- potencjalne prawa głosu posiadane przez Spółkę, innych udziałowców lub inne strony;
- prawa wynikające z innych ustaleń umownych; a także

- dodatkowe okoliczności, które mogą dowodzić, że Spółka posiada lub nie posiada możliwości kierowania istotnymi działaniami w momentach podejmowania decyzji, w tym schematy głosowania zaobserwowane na poprzednich zgromadzeniach udziałowców.

Zmiany w udziale własnościowym jednostki dominującej, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

10.2. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach

Jednostki stowarzyszone są to jednostki, na które jednostka dominująca bezpośrednio lub poprzez spółki zależne wywiera znaczący wpływ i które nie są ani jej jednostkami zależnymi, ani wspólnymi przedsięwzięciami

Wspólne przedsięwzięcia to ustalenia umowne, na mocy których dwie lub więcej stron podejmuje działalność gospodarczą podlegającą współkontrolce.

Rok obrotowy jednostek stowarzyszonych, wspólnych przedsięwzięć i jednostki dominującej jest jednakowy. Spółki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia stosują zasady rachunkowości zawarte w Ustawie. Przed obliczeniem udziału w aktywach netto jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć dokonuje się odpowiednich korekt w celu doprowadzenia danych finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF stosowanymi przez Grupę.

Inwestycje Grupy w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności. Zgodnie z metodą praw własności inwestycję w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu ujmuje się początkowo według kosztu, a następnie koryguje w celu uwzględnienia udziału Grupy w wyniku finansowym i innych całkowitych dochodach jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Jeżeli udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia przekracza wartość jej udziałów w tym podmiocie, Grupa zaprzestaje ujmowania swojego udziału w dalszych stratach. Dodatkowe straty ujmuje się wyłącznie w zakresie odpowiadającym prawnym lub zwyczajowym zobowiązaniom przyjętym przez Grupę lub płatnościami wykonanym w imieniu jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia.

Inwestycję w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu ujmuje się metodą praw własności od dnia, w którym dany podmiot uzyskał status wspólnego przedsięwzięcia lub jednostki stowarzyszonej. W dniu dokonania inwestycji w jednostkę stowarzyszoną lub we wspólne przedsięwzięcie kwotę, o jaką koszty inwestycji przekraczają wartość udziału Grupy w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań tego podmiotu, ujmuje się jako wartość firmy i włącza w wartość bilansową tej inwestycji. Kwotę, o jaką udział Grupy w wartości godziwej netto w możliwych do zidentyfikowania aktywach i zobowiązaniach przekracza koszty inwestycji, ujmuje się bezpośrednio w wyniku finansowym w okresie, w którym dokonano tej inwestycji.

Przy ocenie konieczności ujęcia utraty wartości inwestycji Grupy w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu stosuje się wymogi MSR 39. W razie potrzeby całość kwoty bilansowej inwestycji testuje się na utratę wartości zgodnie z MSR 36 „Utrata wartości aktywów” jako pojedynczy składnik aktywów, porównując jego wartość odzyskiwalną z wartością bilansową. Ujęta utrata wartości stanowi część wartości bilansowej inwestycji. Odwrócenie tej utraty wartości ujmuje się zgodnie z MSR 36 w stopniu odpowiadającym późniejszemu zwiększeniu wartości odzyskiwalnej inwestycji.

Grupa przestaje stosować metodę praw własności w dniu, kiedy dana inwestycja przestaje być jej jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz w sytuacji, gdy zostaje sklasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży. Różnicę między wartością bilansową jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia na dzień zaprzestania stosowania metody praw własności a wartością godziwą zatrzymanych udziałów i wpływów ze zbycia części udziałów w tym podmiocie uwzględnia się przy obliczaniu zysku lub straty ze zbycia danej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia.

Grupa kontynuuje stosowanie metody praw własności, jeżeli inwestycja w jednostkę stowarzyszoną staje się inwestycją we wspólne przedsięwzięcie lub odwrotnie: jeżeli inwestycja we wspólne przedsięwzięcie staje się

inwestycją w jednostkę stowarzyszoną. W przypadku takich zmian udziałów właścicielskich nie dokonuje się przeszacowania wartości.

Jeżeli Grupa zmniejsza udział w jednostce stowarzyszonej lub we wspólnym przedsięwzięciu, ale nadal rozlicza go metodą praw własności, przenosi na wynik finansowy część zysku lub straty uprzednio ujmowaną w pozostałych całkowitych dochodach, odpowiadającą zmniejszeniu udziału, jeżeli ten zysk lub strata podlega reklasyfikacji na wynik finansowy w chwili zbycia związanych z nim aktywów lub zobowiązań.

10.3. Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż PLN są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż PLN są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej. Zyski lub straty wynikające z przeliczenia aktywów i zobowiązań niepieniężnych ujmowanych w wartości godziwej są ujmowane zgodnie z ujęciem zysku lub straty z tytułu zmiany wartości godziwej (czyli odpowiednio w innych całkowitych dochodach lub w zysku lub stracie w zależności od tego gdzie ujmowana jest zmiana wartości godziwej).

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
EUR	4,4240	4,2615
GBP	5,1445	5,7862
USD	4,1793	3,9011

10.4. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia / kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają zysk lub stratę w momencie ich poniesienia.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, dla których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

Typ	Okres
Budynki i budowle	2 - 61 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	2 - 61 lat
Środki transportu	2 - 39 lat
Inne środki trwałe	2 - 26 lat

Wartość końcową, okres użytkowania oraz metodę amortyzacji składników aktywów weryfikuje się corocznie i w razie konieczności – koryguje z efektem od początku właśnie zakończonego roku obrotowego. Wszelkie zmiany wynikające z przeprowadzonej weryfikacji ujmuje się jako zmianę szacunków.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w zysku lub stracie okresu, w którym dokonano takiego usunięcia.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania. Elementem wartości środków trwałych w budowie są także koszty finansowania podlegające kapitalizacji. Kwestię ich kapitalizacji opisano szerzej w nocie 10.12.

10.4.1. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwałe i ich grupy uznaje się za przeznaczone do sprzedaży, w sytuacji gdy ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Ten warunek może być spełniony tylko, kiedy wystąpienie transakcji sprzedaży jest wysoce prawdopodobne, a składnik aktywów jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do sprzedaży zakłada zamiar kierownictwa spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu dokonania klasyfikacji. Aktywa trwałe sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości:

wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

Jeśli Grupa chce dokonać transakcji zbycia, w wyniku której utraciłaby kontrolę nad swoją jednostką zależną, wszystkie aktywa i zobowiązania tej jednostki zależnej są klasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży niezależnie od tego, czy Grupa zachowa udziały niedające kontroli po tej transakcji.

Jeżeli Grupa jest zobowiązana do realizacji planu sprzedaży, polegającego na sprzedaży inwestycji we wspólne przedsięwzięcie lub jednostkę stowarzyszoną lub części takiej inwestycji, inwestycję lub jej część przeznaczoną do sprzedaży klasyfikuje się jako przeznaczoną do sprzedaży po spełnieniu w/w kryteriów, a Grupa zaprzestaje stosowania metody praw własności do rozliczania części inwestycji sklasyfikowanej jako przeznaczona do sprzedaży. Pozostała część inwestycji w jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie, niesklasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży, nadal jest rozliczana metodą praw własności. Grupa zaprzestaje stosowania metody praw własności w chwili zbycia, jeżeli transakcja zbycia powoduje utratę znaczącego wpływu na jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie.

Po dokonaniu transakcji sprzedaży Grupa rozlicza zachowane udziały zgodnie z MSR 39, chyba że udziały te umożliwiają dalszą klasyfikację tego podmiotu jako jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia; w takim przypadku Grupa nadal stosuje metodę praw własności.

10.5. Nieruchomości inwestycyjne

Początkowe ujęcie nieruchomości inwestycyjnych następuje według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów transakcyjnych. Wartość bilansowa nieruchomości inwestycyjnych obejmuje koszt wymiany części składowej nieruchomości inwestycyjnej w chwili jego poniesienia, o ile spełnione są kryteria ujmowania, i nie obejmuje kosztów bieżącego utrzymania tych nieruchomości. Po początkowym ujęciu wartość nieruchomości inwestycyjnych pomniejszana jest o umorzenie i odpisy z tytułu utraty wartości.

Nieruchomości inwestycyjne są usuwane z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Przeniesienia aktywów do nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się tylko wówczas, gdy następuje zmiana sposobu ich użytkowania potwierdzona przez zakończenie użytkowania składnika aktywów przez właściciela lub zawarcie umowy leasingu operacyjnego.

Grupa jako nieruchomości inwestycyjne prezentuje grunty pokopalniane, dla których został zakończony proces rekultywacji. Grunty te zgodnie z planami spółek prowadzących działalność wydobywczą zostaną w przyszłości sprzedane.

10.6. Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze

Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze obejmują aktywowane koszty poniesione w fazie przedprodukcyjnej kopalni, w szczególności:

- nakłady związane z powstaniem wkopu udostępniającego,
- aktywo związane z utworzeniem rezerwy na rekultywację, w części w jakiej dotyczy ona usuniętego nadkładu w ramach prac związanych z powstaniem wkopu pierwotnego,
- aktywo związane z utworzeniem rezerw na znaczne, jednorazowe koszty związane z terenami na których postępują prace odkrywkowe.

W każdym z przypadków Grupa rozlicza aktywowane koszty liniowo w okresie ekonomicznej użyteczności trwania poszczególnych odkrywek (okres eksploatacji przyjęty dla poszczególnych odkrywek). Przyjęte okresy amortyzacji oraz metody amortyzacji podlegają okresowej weryfikacji, nie rzadziej niż na zakończenie każdego roku obrotowego. Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze o okresie ekonomicznej użyteczności poniżej 12 miesięcy są klasyfikowane w ramach aktywów krótkoterminowych.

Odpis amortyzacyjny z tytułu rozliczenia aktywów górniczych ujmowany jest jako koszty operacyjne w ramach kosztów amortyzacji.

10.7. Nakłady związane z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych

W pozycji aktywów górniczych Grupa prezentuje także nakłady związane z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych.

Grupa aktywuje nakłady związane z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych do momentu zakończenia prac poszukiwawczych. Kolejnym etapem jest weryfikacja, czy zidentyfikowane zasoby wykazują techniczną wykonalność i ekonomiczną zasadność wydobywania. W przypadku braku zasadności wydobywania całość poniesionych nakładów odpisywana jest w pozostałe koszty operacyjne.

W ramach nakładów związanych z poszukiwaniem i oceną zasobów mineralnych wyróżnia się m.in.:

- analizy topograficzne, geologiczne, geochemiczne i geofizyczne,
- wiercenia,
- prace odkrywkowe,
- próbkowanie,
- nabycie praw do wydobywania.

10.8. Aktywa niematerialne

Aktywa niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji lub wytworzone (jeżeli spełniają kryteria rozpoznania dla kosztów prac rozwojowych) wycenia się przy początkowym ujęciu odpowiednio w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia aktywów niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia. Po ujęciu początkowym, aktywa niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na aktywa niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa ustala, czy okres użytkowania aktywów niematerialnych jest określony czy nieokreślony. Aktywa niematerialne o określonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub

oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników aktywów niematerialnych o określonym okresie użytkowania ujemnie się w zysku lub stracie w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika aktywów niematerialnych.

Aktywa niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane testowi na utratę wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Okresy użytkowania są poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane z efektem od początku właśnie zakończonego roku obrotowego. Wszelkie zmiany wynikające z przeprowadzonej weryfikacji ujemnie się jako zmianę szacunków.

Koszty prac badawczych i rozwojowych

Koszty prac badawczych są ujmowane w zysku lub stracie w momencie poniesienia. Nakłady poniesione na prace rozwojowe wykonane w ramach danego przedsięwzięcia są przenoszone na kolejny okres, jeżeli można uznać, że zostaną one w przyszłości odzyskane. Po początkowym ujęciu nakładów na prace rozwojowe, stosuje się model kosztu historycznego wymagający, aby składniki aktywów były ujmowane według cen nabycia / kosztów wytworzenia pomniejszonych o skumulowaną amortyzację i skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Skapitalizowane nakłady są amortyzowane przez przewidywany okres uzyskiwania przychodów ze sprzedaży z danego przedsięwzięcia.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do aktywów niematerialnych Grupy przedstawia się następująco:

	<i>Koncesje, patenty i licencje</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Inne</i>
Okresy użytkowania	5 lat	2 lata	5 lat
Wykorzystana metoda amortyzacji	Metoda liniowa	Metoda liniowa	Metoda liniowa
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Nabyte	Nabyte	Nabyte
Test na utratę wartości	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia aktywów niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w zysku lub stracie w momencie ich usunięcia z bilansu.

Spółka prezentuje także jako aktywa niematerialne otrzymane lub nabyte na własne potrzeby uprawnienia do emisji CO₂.

Szczegóły opis polityki rachunkowości odnośnie uprawnień do emisji CO₂ został zawarty w nocie 10.27.

10.9. Leasing

Grupa jako leasingobiorca.

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na Grupę zasadniczo całe ryzyko i korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu, w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane w zysku lub stracie chyba, że spełnione są wymogi kapitalizacji.

Zasady amortyzacji środków trwałych użytkowanych na mocy leasingu finansowego powinny być spójne z zasadami stosowanymi przy amortyzacji własnych aktywów Grupy podlegających amortyzacji. Przy braku wystarczającej pewności, że leasingobiorca uzyska tytuł własności przed końcem okresu leasingu, środki trwałe

użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu. Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie pożytki wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty operacyjne w zysku lub stracie metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane jako koszt w okresie, w którym stają się należne.

10.10. Wycena do wartości godziwej

Grupa wycenia instrumenty finansowe takie jak instrumenty dostępne do sprzedaży, instrumenty pochodne w wartości godziwej na każdy dzień bilansowy. Ponadto, wartość godziwa instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu została ujawniona w nocie 40.

Wartość godziwa jest rozumiana jako cena, która byłaby otrzymana ze sprzedaży składnika aktywów, bądź zapłacona w celu przeniesienia zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach zbycia składnika aktywów między uczestnikami rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych. Wycena wartości godziwej opiera się na założeniu, że transakcja sprzedaży składnika aktywów lub przeniesienia zobowiązania odbywa się albo:

- na głównym rynku dla danego składnika aktywów bądź zobowiązania,
- w przypadku braku głównego rynku, na najkorzystniejszym rynku dla danego składnika aktywów lub zobowiązania.

Zarówno główny jak i najbardziej korzystny rynek muszą być dostępne dla Grupy.

Wartość godziwa składnika aktywów lub zobowiązania jest mierzona przy założeniu, że uczestnicy rynku przy ustalaniu ceny składnika aktywów lub zobowiązania działają w swoim najlepszym interesie gospodarczym.

Wycena wartości godziwej składnika aktywów niefinansowych uwzględnia zdolność uczestnika rynku do wytworzenia korzyści ekonomicznych poprzez jak największe i najlepsze wykorzystanie składnika aktywów lub jego zbycie innemu uczestnikowi rynku, który zapewniłby jak największe i jak najlepsze wykorzystanie tego składnika aktywów.

Grupa stosuje techniki wyceny, które są odpowiednie do okoliczności i w przypadku których są dostępne dostateczne dane do wyceny wartości godziwej, przy maksymalnym wykorzystaniu odpowiednich obserwowalnych danych wejściowych i minimalnym wykorzystaniu nieobserwowalnych danych wejściowych.

Wszystkie aktywa oraz zobowiązania, które są wyceniane do wartości godziwej lub ich wartość godziwa jest ujawniana w sprawozdaniu finansowym są klasyfikowane w hierarchii wartości godziwej w sposób opisany poniżej na podstawie najniższego poziomu danych wejściowych który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość:

- Poziom 1 – Notowane (nieskorygowane) ceny rynkowe na aktywnym rynku dla identycznych aktywów lub zobowiązań,
- Poziom 2 – Techniki wyceny dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest bezpośrednio bądź pośrednio obserwowalny,
- Poziom 3 - Techniki wyceny dla których najniższy poziom danych wejściowych, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej jako całości jest nieobserwowalny.

Na każdą datę bilansową, w przypadku aktywów i zobowiązań występujących na poszczególne daty bilansowe w sprawozdaniu finansowym Grupa ocenia, czy miały miejsce transfery między poziomami hierarchii poprzez ponowną ocenę klasyfikacji do poszczególnych poziomów, kierując się istotnością danych wejściowych z najniższego poziomu, który jest istotny dla wyceny do wartości godziwej traktowanej jako całość.

Podsumowanie istotnych procedur postępowania dotyczących wyceny do wartości godziwej

Zarząd Grupy określa zasady i procedury dotyczące zarówno systematycznego wyceniania do wartości godziwej nienotowanych aktywów finansowych jak i wycen jednorazowych np. w przypadku aktywów przeznaczonych do sprzedaży w działalności zaniechanej.

W celu ustalenia wartości godziwej, niezależni rzeczoznawcy są angażowani do przeprowadzenia wyceny znaczących aktywów takich jak aktywa dostępne do sprzedaży oraz zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej. Wykorzystywane są także wewnętrzne modele wyceny.

Do wykonywania powyższych wycen są angażowani niezależni rzeczoznawcy, niepowiązani z Grupą i posiadający kwalifikacje odpowiednie do przeprowadzenia takich wycen, a także posiadający aktualne doświadczenie w takich wycenach dokonywanych w lokalizacjach, w których znajdują się aktywa Grupy.

Na potrzeby ujawnienia wyników wyceny do wartości godziwej Grupa ustaliła klasy aktywów i zobowiązań na podstawie rodzaju, cech i ryzyka związanego z poszczególnymi składnikami aktywów i zobowiązań oraz poziom w hierarchii wartości godziwej, jak opisano powyżej.

10.11. Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość odzyskiwalną ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które są w większości niezależne od generowanych przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej.

Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania odzwierciedlającej bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmuje się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach poprzednich w odniesieniu do danego składnika aktywów jest zbędny, lub czy powinien zostać zmniejszony. Jeżeli takie przesłanki występują, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną tego składnika aktywów. Poprzednio ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu wtedy i tylko wtedy, gdy od momentu ujęcia ostatniego odpisu aktualizującego nastąpiła zmiana wartości szacunkowych stosowanych do ustalenia wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów. W takim przypadku, podwyższa się wartość bilansową składnika aktywów do wysokości jego wartości odzyskiwalnej. Podwyższona kwota nie może przekroczyć wartości bilansowej składnika aktywów, jaka zostałaby ustalona (po uwzględnieniu umorzenia), gdyby w ubiegłych latach nie ujęto odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w odniesieniu do tego składnika aktywów. Odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości składnika aktywów ujmuje się niezwłocznie jako przychód. Po odwróceniu odpisu aktualizującego, w kolejnych okresach odpis amortyzacyjny dotyczący danego składnika jest korygowany w sposób, który pozwala w ciągu pozostałego okresu użytkowania tego składnika aktywów dokonywać systematycznego odpisania jego zweryfikowanej wartości bilansowej pomniejszonej o wartość końcową.

10.12. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są kapitalizowane jako część kosztu wytworzenia środków trwałych. Na koszty finansowania zewnętrznego składają się odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, obciążenia finansowe z tytułu umów leasingu finansowego oraz różnice kursowe powstałe w związku z finansowaniem zewnętrznym do wysokości odpowiadającej korekcie kosztu odsetek. W zakresie różnic kursowych Grupa stosuje podejście kumulatywne.

10.13. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- Pożyczki i należności,
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa utrzymywane do terminu wymagalności

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to notowane na aktywnym rynku aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu, inne niż:

- wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- wyznaczone jako dostępne do sprzedaży,
- spełniające definicję pożyczek i należności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z poniższych warunków:

- a) jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:
 - nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
 - częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych łącznie i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie,
 - instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń oraz umów gwarancji finansowych,
- b) został zgodnie z MSR 39 zakwalifikowany do tej kategorii w momencie początkowego ujęcia.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany wartości tych instrumentów finansowych ujmowane są w rachunku zysków i strat jako przychody lub koszty finansowe. Jeżeli kontrakt zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, cały kontrakt może zostać zakwalifikowany do kategorii aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Nie dotyczy to przypadków, gdy wbudowany instrument pochodny nie wpływa istotnie na przepływy pieniężne z kontraktu lub jest rzeczą oczywistą bez przeprowadzania lub po pobieżnej analizie, że gdyby podobny hybrydowy instrument był najpierw rozważany, to oddzielenie wbudowanego instrumentu pochodnego byłoby zabronione. Aktywa finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność w zakresie ujmowania lub wyceny (niedopasowanie księgowo); lub (ii) aktywa są częścią grupy aktywów finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) aktywa finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Na dzień 31 grudnia 2016 roku ani na dzień 31 grudnia 2015 roku żadne aktywa finansowe nie zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych.

Aktywa dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały zaklasyfikowane jako dostępne do sprzedaży lub nienależące do żadnej z wcześniej wymienionych trzech kategorii aktywów. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, powiększonej o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości. Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczonej, ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości ujmuje się jako koszt finansowy.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanego jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia.

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

W sytuacji, gdy Grupa:

- posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz
- zamierza rozliczyć się w kwocie netto albo jednocześnie zrealizować składnik aktywów i wykonać zobowiązanie

składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto.

Porozumienie ramowe opisane w MSR 32.50 nie stanowi podstawy do kompensaty, jeżeli nie zostaną spełnione obydwa kryteria opisane powyżej.

10.14. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

10.14.1. Aktywa ujmowane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek udzielonych i należności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych a wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat z tytułu nieściągnięcia należności, które nie zostały jeszcze poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej (tj. ustalonej przy początkowym ujęciu) efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową składnika aktywów obniża się poprzez zastosowanie konta odpisów aktualizujących. Kwotę straty ujmuje się w zysku lub stracie.

Grupa ocenia najpierw, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych aktywów finansowych, które indywidualnie są znaczące, a także przesłanki utraty wartości aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące. Jeżeli z przeprowadzonej analizy wynika, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, niezależnie od tego, czy jest on znaczący, czy też nie, to Grupa włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce ryzyka kredytowego i łącznie ocenia pod kątem utraty wartości. Aktywa, które indywidualnie są oceniane pod kątem utraty wartości i dla których ujęto odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości lub uznano, że dotychczasowy odpis nie ulegnie zmianie, nie są brane pod uwagę przy łącznej ocenie grupy aktywów pod kątem utraty wartości.

Jeżeli w następnym okresie odpis z tytułu utraty wartości zmniejszył się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu, to uprzednio ujęty odpis odwraca się. Późniejsze odwrócenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości ujmuje się w zysku lub stracie w zakresie, w jakim na dzień odwrócenia wartość bilansowa składnika aktywów nie przewyższa jego zamortyzowanego kosztu.

10.14.2. Aktywa finansowe wykazywane według kosztu

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wykazywany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony poprzez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę odpisu z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych.

10.14.3. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, że nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych dostępnego do sprzedaży, to kwota stanowiąca różnicę pomiędzy ceną nabycia tego składnika aktywów (pomniejszona o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i jego bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika uprzednio ujęte w zysku lub stracie, zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i przekwalifikowana do zysku lub straty. Nie można ujmować w zysku lub stracie odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych kwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży. Jeżeli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości w zysku lub stracie, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w zysku lub stracie.

10.15. Pozostałe aktywa niefinansowe

Grupa ujmuje jako pozostałe aktywa niefinansowe rozliczenia międzyokresowe, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- wynikają one z przeszłych zdarzeń – poniesienie wydatku na cel operacyjny jednostek,
- ich wysokość można wiarygodnie określić,
- spowodują w przyszłości wpływ do jednostek korzyści ekonomicznych,
- dotyczą przyszłych okresów sprawozdawczych.

Odpisy czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów mogą następować stosownie do upływu czasu lub wielkości świadczeń. Czas i sposób rozliczenia uzasadniony jest charakterem rozliczanych kosztów, z zachowaniem zasady ostrożności.

Grupa na koniec okresu sprawozdawczego dokonuje weryfikacji czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów w celu sprawdzenia, czy stopień pewności co do osiągnięcia korzyści ekonomicznych przez jednostkę po upływie bieżącego okresu obrotowego jest wystarczający, aby można było daną pozycję wykazać jako składnik aktywów.

W ciągu okresu sprawozdawczego przedmiotem rozliczeń międzyokresowych są między innymi:

- koszty ubezpieczeń majątkowych,
- koszty opłat bieżących za wieczyste użytkowanie gruntów,
- odpisy na fundusz świadczeń socjalnych,
- prenumeraty,
- inne koszty dotyczące następnych okresów sprawozdawczych.

Do pozostałych aktywów niefinansowych zaliczane są w szczególności należności z tytułu rozliczeń publiczno-prawnych (za wyjątkiem rozliczeń z tytułu CIT, które są prezentowane w oddzielnej pozycji sprawozdania

z sytuacji finansowej), oraz zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz zapasów. Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

10.16. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są oddzielane od umów i traktowane jak instrumenty pochodne, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- charakter ekonomiczny i ryzyko wbudowanego instrumentu nie są ściśle związane z ekonomicznym charakterem i ryzykiem umowy, w którą dany instrument jest wbudowany;
- samodzielny instrument z identycznymi warunkami realizacji jak instrument wbudowany spełniałby definicję instrumentu pochodnego;
- instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są ujmowane w zysku lub stracie.

Wbudowane instrumenty pochodne są wykazywane w podobny sposób jak samodzielne instrumenty pochodne, które nie są uznane za instrumenty zabezpieczające.

Zakres, w którym zgodnie z MSR 39 cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu) obejmuje również sytuacje, gdy waluta umowy zasadniczej jest walutą zwyczajową dla kontraktów zakupu lub sprzedaży pozycji niefinansowych na rynku dla danej transakcji.

Oceny, czy dany wbudowany instrument pochodny podlega wydzieleniu Grupa dokonuje na moment jego początkowego ujęcia.

10.17. Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych i kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward oraz kontrakty na zamianę stóp procentowych (swapy procentowe). Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają zasad rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone w wynik finansowy netto roku obrotowego.

Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (forward) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności. Wartość godziwa kontraktów na zamianę stóp procentowych jest ustalana poprzez odniesienie do wartości rynkowej podobnych instrumentów.

W rachunkowości zabezpieczeń, zabezpieczenia klasyfikowane są jako:

- zabezpieczenie wartości godziwej, zabezpieczające przed ryzykiem zmian wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania, lub
- zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych, zabezpieczające przed zmianami przepływów środków pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanego z ujętym składnikiem aktywów, zobowiązaniem lub prognozowaną transakcją, lub
- zabezpieczenie udziałów w aktywach netto w podmiocie zagranicznym.

Zabezpieczenie ryzyka walutowego uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania jest rozliczane jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych.

W momencie ustanowienia zabezpieczenia, Grupa formalnie wyznacza i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób oceny efektywności instrumentu zabezpieczającego

w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej zabezpieczanej pozycji lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem.

Oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka. Efektywność zabezpieczenia jest oceniana na bieżąco w celu sprawdzenia, czy jest wysoce efektywne we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione.

Ponadto, Grupa zabezpiecza przepływy pieniężne związane z zakupem uprawnień do emisji CO₂, w ramach kontraktów terminowych forward.

Z uwagi na fakt, iż kontrakty na zakup aktywów niefinansowych zawierane są w celu zabezpieczenia własnych potrzeb, są one wyłączone za zakresu MSR 39.

10.17.1. Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed zmianami wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub nie ujętego uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które mogłyby wpływać na zysk lub stratę. W przypadku zabezpieczenia wartości godziwej, wartość bilansowa zabezpieczanej pozycji jest korygowana o zyski i/lub straty z tytułu zmian wartości godziwej wynikających z zabezpieczanego ryzyka, instrument zabezpieczający jest wyceniany do wartości godziwej, a zyski i straty z tytułu instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej ujmowane są w zysku lub stracie.

Jeśli nieujęte uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie jest wyznaczone jako pozycja zabezpieczana, późniejsze łączne zmiany wartości godziwej uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się jako składnik aktywów lub zobowiązanie, a powstające zyski lub straty ujmuje się w zysku lub stracie. Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego również ujmuje się w zysku lub stracie.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, jeżeli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany, jeżeli zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń lub gdy Grupa unieważnia powiązanie zabezpieczające. Każdą korektę wartości bilansowej zabezpieczanego instrumentu finansowego, do którego stosuje się metodę zamortyzowanego kosztu, poddaje się amortyzacji, a dokonane odpisy ujmuje się w zysku lub stracie. Amortyzacja może rozpocząć się od momentu dokonania korekty, jednakże nie później niż w momencie zaprzestania korygowania pozycji zabezpieczanej o zmiany wartości godziwej wynikające z zabezpieczanego ryzyka.

10.17.2. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłyby wpływać na zysk lub stratę. Część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym, która stanowi efektywne zabezpieczenie ujmuje się w innych całkowitych dochodach, a nieefektywną część ujmuje się w zysku lub stracie.

Jeśli zabezpieczana planowana transakcja skutkuje następnie ujęciem składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, związane z nią zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach i zakumulowane w kapitale własnym przenosi się do rachunku zysków i strat w tym samym okresie, albo w okresach, w których nabyty składnik aktywów lub przyjęte zobowiązanie mają wpływ na zysk lub stratę.

Jeśli zabezpieczenie planowanej transakcji skutkuje następnie ujęciem składnika aktywów niefinansowych lub zobowiązania niefinansowego, albo planowana transakcja związana ze składnikiem aktywów niefinansowych lub zobowiązaniem niefinansowym staje się uprawdopodobnionym przyszłym zobowiązaniem, do którego będzie się stosować zabezpieczenie wartości godziwej, wtedy zyski lub straty, które były ujęte w innych całkowitych dochodach są wyłączone z kapitału własnego i włącza się je do kosztu nabycia lub do innej wartości bilansowej składnika aktywów lub zobowiązania.

Zyski lub straty powstałe w wyniku zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają warunków umożliwiających stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń, są ujmowane bezpośrednio w wyniku finansowym netto za bieżący okres.

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy instrument zabezpieczający wygasł lub został sprzedany, jego wykorzystanie dobiegło końca lub nastąpiła jego realizacja, bądź gdy zabezpieczenie przestało spełniać warunki umożliwiające stosowanie wobec niego zasad rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku, łączny zysk lub strata na instrumencie zabezpieczającym, które były ujęte w innych całkowitych dochodach i zakumulowane w kapitale własnym, są nadal wykazywane w kapitale własnym aż do momentu wystąpienia prognozowanej transakcji.

Jeżeli Grupa przestała spodziewać się, że prognozowana transakcja nastąpi, wówczas zakumulowany w kapitale własnym łączny zysk lub strata netto są odnoszone na wynik finansowy netto za bieżący okres.

10.18. Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia / kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu – zarówno w odniesieniu do bieżącego, jak i poprzedniego roku – są ujmowane w następujący sposób:

- Paliwo produkcyjne - metodą średniej ważonej
- Części zamienne i pozostałe materiały - metodą średniej ważonej

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywanej w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Świadectwa pochodzenia energii

Świadectwa pochodzenia energii otrzymane nieodpłatnie z tytułu produkcji w źródłach odnawialnych, gazowych i kogeneracji wykazywane są według wartości godziwej na koniec miesiąca, w którym zostały wyprodukowane. Rozchód świadectw pochodzenia energii wyceniany jest według metody FIFO.

10.19. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Pozostałe należności obejmują w szczególności należności z tytułu rozrachunków z pracownikami.

Zaliczki przekazane z tytułu przyszłych zakupów rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz zapasów są ujmowane w pozycji pozostałych aktywów niefinansowych. Zaliczki są prezentowane zgodnie z charakterem aktywów, do jakich się odnoszą – odpowiednio jako aktywa trwałe lub obrotowe. Jako aktywa niepieniężne zaliczki nie podlegają dyskontowaniu.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach pozostałych aktywów niefinansowych, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w sprawozdaniu z sytuacji finansowej odrębną pozycję.

10.20. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nieprzekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, pomniejszych o niespłacone kredyty w rachunkach bieżących.

10.21. Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku ze zobowiązaniem.

Przychody i koszty są ujmowane w zysku lub stracie z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

10.22. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe

Zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług wykazywane są w kwocie wymagającej zapłaty.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy obejmują zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu oraz zobowiązania finansowe pierwotnie zakwalifikowane do kategorii wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy. Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, jeżeli zostały nabyte dla celów sprzedaży w niedalekiej przyszłości. Instrumenty pochodne, włączając wydzielone instrumenty wbudowane, są również klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, chyba że są uznane za efektywne instrumenty zabezpieczające. Zobowiązania finansowe mogą być przy pierwotnym ujęciu zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, jeżeli poniższe kryteria są spełnione: (i) taka kwalifikacja eliminuje lub znacząco obniża niespójność traktowania, gdy zarówno wycena jak i zasady rozpoznawania strat lub zysków podlegają innym regulacjom; lub (ii) zobowiązania są częścią grupy zobowiązań finansowych, które są zarządzane i oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem; lub (iii) zobowiązania finansowe zawierają wbudowane instrumenty pochodne, które powinny być oddzielnie ujmowane. Na dzień 31 grudnia 2016 ani na dzień 31 grudnia 2015 roku żadne zobowiązania finansowe nie zostały zakwalifikowane do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy bez uwzględnienia kosztów transakcji sprzedaży. Zmiany w wartości godziwej tych instrumentów są ujmowane w zysku lub stracie jako koszty lub przychody finansowe.

Inne zobowiązania finansowe, niebędące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe, gdy zobowiązanie wygasło – to znaczy, kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zastąpienie dotychczasowego instrumentu dłużnego przez instrument o zasadniczo różnych warunkach dokonywane pomiędzy tymi samymi podmiotami Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego zobowiązania finansowego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Podobnie znaczące modyfikacje warunków umowy dotyczącej istniejącego zobowiązania finansowego Grupa ujmuje jako wygaśnięcie pierwotnego i ujęcie nowego zobowiązania finansowego. Powstającą z tytułu zamiany różnicę odnośnych wartości bilansowych wykazuje się w zysku lub stracie.

10.23. Pozostałe zobowiązania niefinansowe

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania z tytułu podatku od towarów i usług, inne zobowiązania o charakterze publiczno - prawnym (za wyjątkiem zobowiązań z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych ujmowanego w odrębnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej), oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

10.24. Podział zysku na cele pracownicze oraz fundusze specjalne

Zgodnie z polską praktyką gospodarczą akcjonariusze / udziałowcy jednostek mogą dokonać podziału zysku na cele pracownicze w formie zasilenia funduszu socjalnego oraz na inne fundusze specjalne. W sprawozdaniu finansowym zgodnym z MSSF ta część podziału zysku jest zaliczana do kosztów działalności okresu, w którym podział zysku został zatwierdzony przez Zgromadzenie Akcjonariuszy / Wspólników, z uwagi na fakt iż na Spółkach Grupy nie ciąży ani prawny ani zwyczajowy obowiązek takiego podziału zysku.

10.25. Płatności w formie akcji własnych

Płatności w formie akcji to transfer instrumentów kapitałowych jednostki lub ich ekwiwalentów dokonany przez nią lub jej akcjonariuszy na rzecz stron trzecich (również pracowników), które dostarczyły do danej spółki towary lub usługi, chyba że transfer ten jest dokonany w innym celu niż zapłata za towary i usługi dostarczone do jednostki.

Grupa ujmuje dobra lub usługi otrzymane bądź nabyte w ramach transakcji płatności w formie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych oraz odpowiadający im wzrost w kapitale własnym w momencie, gdy otrzymuje te dobra lub usługi. Jeżeli dobra lub usługi otrzymane lub nabyte w ramach transakcji płatności w formie akcji nie kwalifikują się do ujęcia jako aktywa, jednostka ujmuje je jako koszt.

Grupa wycenia otrzymane dobra lub usługi i odpowiadający im wzrost w kapitale własnym w wartości godziwej otrzymanych dóbr lub usług, chyba że niemożliwe jest wiarygodne oszacowanie ich wartości godziwej. Jeżeli Grupa nie może wiarygodnie oszacować wartości godziwej otrzymanych dóbr lub usług, określa ich wartość oraz odpowiadający im wzrost w kapitale własnym w sposób pośredni poprzez odniesienie do wartości godziwej przyznanych instrumentów kapitałowych.

Płatności w formie akcji własnych wynikające z uprawnienia pracowników PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA oraz PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA do nieodpłatnego nabycia akcji spółek na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji ujmowane są zgodnie z powyższymi zasadami. Grupa rozpoznaje koszty świadczeń pracowniczych z tego tytułu od daty objęcia kontroli nad PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin SA oraz PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów SA. Drugostronnie, Grupa ujmuje programy płatności w formie akcji w pozycji zysków zatrzymanych alokując też część do kapitału akcjonariuszy niekontrolujących.

10.26. Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

W szczególności Grupa tworzy następujące rezerwy:

- o **rezerwy na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia oraz nagrody jubileuszowe**

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania pracownicy Grupy mają prawo do następujących świadczeń:

- odpraw emerytalno – rentowych, wypłacanych w momencie przejścia na emeryturę,
- świadczeń pośmiertnych przysługujących rodzinie zmarłych pracowników,
- deputatów węglowych dla pracowników PAK KWB Konin oraz PAK KWB Adamów

Wysokość świadczeń uzależniona jest od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika. Grupa tworzy rezerwy na powyższe przyszłe zobowiązania w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą.

Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarium. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w zysku lub stracie.

o **rezerwa na likwidację składników majątku trwałego**

Rezerwa na likwidację majątku trwałego tworzona jest w przypadku wystąpienia obowiązku prawnego lub w momencie podjęcia zobowiązania przez kierownictwo Grupy. Rezerwa tworzona jest w oparciu o szacunki przyszłych kosztów likwidacji na podstawie dostępnych ofert dotyczących usług likwidacji majątku trwałego z uwzględnieniem zasad określonych w KIMS F 1. Efekt dyskonta rozpoznawany jest w rachunku wyników.

o **rezerwy na rekultywację składowisk popiołów**

Grupa tworzy rezerwę na likwidację składowisk popiołów ze względu na wynikający z pozwoleń zintegrowanych obowiązków prawny. Rezerwa ta tworzona jest w oparciu o szacunki przyszłych kosztów rekultywacji składowisk, wynikające z opracowań, analiz techniczno – ekonomicznych, przygotowanych przez kierownictwo Grupy a także z otrzymanych ofert zewnętrznych, dla planowanych kierunków rekultywacji.

o **rezerwa z tytułu przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia energii**

Rezerwę z tytułu obowiązku przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii lub w wysokosprawnej kogeneracji ujmuje się:

- w części pokrytej posiadanymi na dzień bilansowy świadectwami pochodzenia – w wartości posiadanych świadectw,
- w części niepokrytej na dzień bilansowy świadectwami pochodzenia – w wartości niższej z wartości rynkowej świadectw niezbędnych do spełnienia obowiązku na dzień bilansowy i ewentualnej kary.

o **rezerwy na zobowiązania z tytułu emisji gazów cieplarnianych oraz rezerwy na umorzenie jednostek poświadczonych redukcji emisji (EUA)**

Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów objętych systemem uprawnień do emisji jest tworzona tylko wówczas, gdy rzeczywista emisja produkcji pokazuje niedobór uprawnień do emisji w odniesieniu do uprawnień przyznanych na cały okres rozliczeniowy.

Rezerwa tworzona jest metodą zobowiązań netto w wysokości:

- w części pokrytej posiadanymi na dzień bilansowy uprawnieniami – w wartości posiadanych uprawnień, tzn. zakupionych po wartości bilansowej, otrzymanych w wartości zerowej.
- w części niepokrytej na dzień bilansowy uprawnieniami – w wartości niższej z wartości rynkowej uprawnień niezbędnych do spełnienia obowiązku i ewentualnej kary.

o **rezerwy rekultywacyjne i inne związane z działalnością górniczą**

- rezerwa na likwidację obiektów i terenów górniczych

Na podstawie ustawy prawo górnicze i geologiczne spółki prowadzące działalność wydobywczą są zobowiązane do dokonania rekultywacji terenów, na których prowadzone były prace wydobywcze. W związku z tym Grupa tworzy rezerwę zarówno na koszty rekultywacji terenu związanej z bieżącym wydobyciem węgla na danej odkrywce jak również na koszty rekultywacji wyrobiska końcowego w stopniu zaawansowania wydobycia węgla w poszczególnych odkrywkach na dany dzień sprawozdawczy.

Rezerwa na rekultywację wyrobiska końcowego jest tworzona w korespondencji ze składnikiem aktywów (w części w jakiej dotyczy wkopu pierwotnego, na podstawie stosunku objętości wkopu pierwotnego do objętości wyrobiska końcowego) oraz w korespondencji z rachunkiem zysków i strat (w pozostałej części, uwzględniając stopień zaawansowania wydobycia węgla w poszczególnych odkrywkach na dany dzień sprawozdawczy). W korespondencji ze składnikiem aktywów Grupa tworzy również rezerwę na rekultywację zwałowiska zewnętrznego. Rezerwa na koszty rekultywacji związane z bieżącym wydobyciem węgla jest tworzona w korespondencji z rachunkiem zysków i strat.

Rezerwa tworzona jest w oparciu o szacunki przyszłych kosztów rekultywacji w oparciu o raporty niezależnych ekspertów szacujących koszty rekultywacji na zlecenie zarządów spółek prowadzących działalność

wydobywcą. Szacunki dotyczące przewidywanych kosztów rekultywacyjnych aktualizuje się okresowo, z tym że na każdą datę sprawozdawczą weryfikowana jest wielkość rezerwy zgodnie z aktualnymi założeniami w zakresie stopy dyskontowej, inflacji oraz wielkości wydobycia. Odpis rezerwy dotyczący wydobycia danego roku obciąża koszty operacyjne (pozostałe koszty rodzajowe) natomiast różnica wynikająca z dyskonta rezerwy z lat ubiegłych wpływa na koszty finansowe. Wykorzystanie rezerwy jest rozliczane na koniec każdego okresu sprawozdawczego w korespondencji z kosztami operacyjnymi. Wykorzystanie rezerwy w części dotyczącej podatków i opłat jest rozliczane jako zmniejszenie poniesionych w ciągu okresu sprawozdawczego kosztów podatków i opłat natomiast wykorzystanie rezerwy w części dotyczącej pozostałych kosztów likwidacji i rekultywacji jest rozliczane jako zmniejszenie pozostałych kosztów rodzajowych.

- rezerwa na koszty z tytułu przygotowania terenów eksploatacyjnych

Grupa w ramach prowadzonej działalności zobowiązana jest do przywrócenia stanu pierwotnego lub odbudowy zniszczeń spowodowanych ruchem zakładu górniczego. W związku z tym Grupa tworzy rezerwę na przewidywane koszty, do których poniesienia jest zobligowana na podstawie zawartych porozumień. Szacunki dotyczące przewidywanych kosztów związanych z ruchem zakładu górniczego aktualizowane są na każdą datę sprawozdawczą. Utworzenie rezerwy ujmowane jest drugostronnie w ramach aktywów górniczych.

10.27. Uprawnienia do emisji CO₂

Otrzymane nieodpłatnie prawa do emisji CO₂ są ujęte w sprawozdaniu finansowym jako prawa przeznaczone na własne potrzeby w wartości zerowej w pozycji aktywa niematerialne. Prawa do emisji oraz ich ekwiwalenty kupowane przez Grupę na potrzeby własne wykazuje się jako aktywa niematerialne. Prawa te wyceniane są w wartości ceny nabycia. Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów objętych systemem uprawnień do emisji jest tworzona tylko wówczas, gdy rzeczywista emisja produkcji pokazuje niedobór uprawnień do emisji w odniesieniu do uprawnień przyznanych na okres rozliczeniowy. Rezerwa ta tworzona jest zgodnie z zasadą FIFO.

Koszt utworzonej rezerwy prezentowany jest w rachunku wyników w koszcie własnym sprzedaży.

Rezerwa tworzona jest w wysokości:

- w części pokrytej posiadanymi na dzień bilansowy uprawnieniami – w wartości posiadanych uprawnień, tzn. zakupionych po wartości bilansowej, otrzymanych w wartości zerowej,
- w części niepokrytej posiadanymi na dzień bilansowy uprawnieniami – w wartości niższej z wartości rynkowej uprawnień niezbędnych do spełnienia obowiązku na dzień bilansowy i ewentualnej kary.

10.28. Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) i podatek akcyzowy oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

10.28.1. Sprzedaż towarów i produktów

Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

Przychody ze sprzedaży produktów obejmują również przychody ze sprzedaży zielonych i czerwonych certyfikatów. W momencie wyprodukowania, świadectwa pochodzenia przeznaczone do sprzedaży ujmowane są w przychodach ze sprzedaży, w związku z czym w celu zapobieżenia zawyżaniu przychodów w momencie ich sprzedaży, koszty sprzedaży certyfikatów ujmowane są jako korekta przychodów ze sprzedaży.

10.28.2. Świadczenie usług

Przychody z tytułu świadczenia usług są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania ich realizacji.

Procentowy stan zaawansowania realizacji usługi ustalany jest jako stosunek kosztów poniesionych do szacowanych kosztów niezbędnych do zrealizowania zlecenia.

Jeżeli wyniku kontraktu nie można wiarygodnie oszacować, wówczas przychody uzyskiwane z tytułu tego kontraktu są ujmowane tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

10.28.3. Umowy o usługi budowlane

Umowa o usługę budowlaną jest to umowa, której przedmiotem jest budowa składnika aktywów lub zespołu aktywów, które są ze sobą ściśle powiązane lub wzajemnie zależne pod względem projektowym, technologicznym lub ze względu na ich funkcję użytkową czy ostateczne przeznaczenie lub sposób użytkowania.

Jeżeli można wiarygodnie oszacować wynik umowy o usługę budowlaną, przychody i koszty związane z umową o usługę budowlaną ujmowane są jako przychody i koszty odpowiednio do stanu zaawansowania realizacji umowy na koniec okresu sprawozdawczego.

Stopień zaawansowania realizacji umowy określany jest poprzez ustalenie udziału kosztów umowy, poniesionych z tytułu wykonanych do dnia wyceny prac, w szacowanych łącznych kosztach umowy.

Jeżeli nie można w wiarygodny sposób oszacować wyniku umowy, to:

- a) przychody ujmuje się wyłącznie do wysokości poniesionych kosztów umowy, dla których istnieje prawdopodobieństwo ich odzyskania; oraz
- b) koszty umowy ujmuje się jako koszt tego okresu, w którym zostały poniesione.

W przypadku, kiedy istnieje prawdopodobieństwo, iż łączne koszty umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywaną stratę ujmuje się bezzwłocznie jako koszt.

Kwota brutto należna od zamawiających z tytułu prac wynikających z umowy ujmowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa a kwota brutto należna zamawiającym z tytułu prac wynikających z umowy – jako zobowiązania.

10.28.4. Przychody z tytułu rekompensat na pokrycie kosztów osieroconych

Grupa otrzymuje rekompensaty na pokrycie kosztów osieroconych zgodnie z Ustawą z dnia 29 czerwca 2007 roku o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej. Przychód z tytułu rekompensat ujmowany jest sukcesywnie do wypracowanych praw do rekompensat na koniec każdego roku obrotowego, do końca okresu ich obowiązywania.

Na każdy moment ujmowania przychodu Grupa określa wskaźnik szacowanych kosztów osieroconych do łącznej sumy otrzymanych, zwróconych i oczekiwanych zdyskontowanych zaliczek rocznych (w tym dotychczas otrzymanych zaliczek rocznych). Kwota przychodu za dany rok obrotowy stanowi iloczyn wskaźnika i kwot otrzymanych dotychczas zaliczek skorygowanych o korekty roczne, pomniejszonych o ujęte w poprzednich latach przychody z tytułu rekompensat.

Różnicę pomiędzy łączną kwotą ujętego przychodu a łączną kwotą otrzymanych zaliczek do wysokości całkowitej kwoty kosztów osieroconych Grupa ujmuje jako:

- należności, w przypadku wystąpienia ujemnej różnicy pomiędzy łączną kwotą otrzymanych zaliczek a ujętych przychodów z tytułu rekompensat,
- zobowiązania, w przypadku wystąpienia dodatniej różnicy pomiędzy łączną kwotą otrzymanych zaliczek a ujętych przychodów z tytułu rekompensat.

10.28.5. Dotacje rządowe

Jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki, wówczas dotacje rządowe są ujmowane według ich wartości godziwej.

Jeżeli dotacja dotyczy danej pozycji kosztowej, wówczas jest ona ujmowana jako przychód w sposób współmierny do kosztów, które dotacja ta ma w zamierzeniu kompensować. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas jej wartość godziwa jest ujmowana na koncie przychodów przyszłych okresów, a następnie stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, ujmowana w zysku lub stracie przez szacowany okres użytkowania związanego z nią składnika aktywów.

Jeżeli Grupa otrzymuje dotację niepieniężną, zarówno składnik aktywów jak i dotacja ujmowane są w wartości nominalnej i stopniowo, drogą równych odpisów rocznych, ujmowane są w zysku lub stracie przez szacowany okres użytkowania otrzymanego składnika aktywów.

10.29. Koszty

Koszt własny sprzedaży

Do kosztu własnego sprzedaży zalicza się:

- koszt wytworzenia produktów poniesiony w danym okresie sprawozdawczym, skorygowany o zmianę stanu produktów (wyrobów gotowych, półproduktów oraz produkcji w toku) oraz skorygowany o koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby,
- wartość sprzedanych towarów i materiałów wg cen nabycia,
- utworzenie odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz zapasów,
- całość poniesionych w okresie sprawozdawczym kosztów sprzedaży i ogólnego zarządu (wykazywane jako zysk lub strata).

Koszty wytworzenia, które można bezpośrednio przyporządkować przychodom osiągniętym przez jednostki, wpływają na wynik finansowy jednostek za ten okres sprawozdawczy, w którym przychody te wystąpiły.

Koszty wytworzenia, które można jedynie w sposób pośredni przyporządkować przychodom lub innym korzyściom osiąganym przez jednostki, wpływają na wynik finansowy jednostek w części, w której dotyczą danego okresu sprawozdawczego, zapewniając ich współmierność do przychodów lub innych korzyści ekonomicznych z uwzględnieniem zasad wyceny środków trwałych oraz zapasów.

10.30. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są w szczególności pozycje związane:

- ze zbyciem rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych,
- z utworzeniem i rozwiązaniem rezerw, z wyjątkiem rezerw związanych z operacjami finansowymi lub odnoszonymi w koszty operacyjne,
- z przekazaniem lub otrzymaniem nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywów, w tym także środków pieniężnych,
- z odszkodowaniami, karami i grzywnami oraz innymi kosztami nie związanymi ze zwykłą działalnością.

10.31. Przychody i koszty finansowe

Przychody i koszty finansowe obejmują w szczególności przychody i koszty dotyczące:

- zbycia aktywów finansowych,
- aktualizacji wartości instrumentów finansowych, z wyłączeniem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, których skutki przeszacowania odnoszone są na kapitał z aktualizacji wyceny,
- przychodów z tytułu udziału w zyskach innych jednostek,
- odsetek (w tym efekt wyceny zamortyzowanym kosztem),
- zmian w wysokości rezerwy wynikających z faktu przybliżania się terminu poniesienia kosztu (efekt odwracania dyskonta),
- różnic kursowych będących wynikiem operacji wykonywanych w ciągu okresu sprawozdawczego oraz wycen bilansowych aktywów i zobowiązań na koniec okresu sprawozdawczego, za wyjątkiem różnic kursowych ujętych w wartości początkowej środka trwałego, w stopniu w jakim są uznawane za korektę kosztów odsetek oraz różnic kursowych,

- pozostałych pozycji związanych z działalnością finansową.

Jednostki prezentują przychody i koszty z tytułu różnic kursowych po kompensacie, Grupa w szyku rozwartym.

Przychody i koszty z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej w stosunku do wartości bilansowej netto danego instrumentu finansowego przy uwzględnieniu zasady istotności.

Dywidendy są ujmowane w momencie ustalenia praw akcjonariuszy lub udziałowców do ich otrzymania.

10.32. Podatki

10.32.1. Podatek bieżący

Zobowiązania i należności z tytułu bieżącego podatku za okres bieżący i okresy poprzednie wycenia się w wysokości kwot przewidywanej zapłaty na rzecz organów podatkowych (podlegających zwrotowi od organów podatkowych) z zastosowaniem stawek podatkowych i przepisów podatkowych, które prawnie lub faktycznie już obowiązywały na dzień bilansowy.

10.32.2. Podatek odroczony

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, podatek odroczony jest obliczany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, jak również niewykorzystanych ulg podatkowych i niewykorzystanych strat podatkowych przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Nieujęty składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego podlega ponownej ocenie na każdy dzień bilansowy i jest ujmowany do wysokości odzwierciedlającej prawdopodobieństwo osiągnięcia w przyszłości dochodów do opodatkowania, które pozwolą na odzyskanie tego składnika aktywów.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych poza zyskiem lub stratą jest ujmowany poza zyskiem lub stratą: w innych całkowitych dochodach dotyczący pozycji ujętych w innych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym.

Spółki Grupy kompensują ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

10.32.3. Podatek od towarów i usług i akcyza

Przychody, koszty, aktywa i zobowiązania są ujmowane po pomniejszeniu o wartość podatku od towarów i usług, z wyjątkiem:

- gdy podatek od towarów i usług zapłacony przy zakupie aktywów lub usług nie jest możliwy do odzyskania od organów podatkowych; wtedy jest on ujmowany odpowiednio jako część ceny nabycia składnika aktywów lub jako część pozycji kosztowej oraz
- należności i zobowiązań, które są wykazywane z uwzględnieniem kwoty podatku od towarów i usług.

Kwota netto podatku od towarów i usług możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

Kwota netto podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz organów podatkowych jest ujęta w bilansie jako część należności lub zobowiązań.

10.33. Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

10.34. Przejęcia pod wspólną kontrolą

Sytuacja, w której dana transakcja lub zjawisko gospodarcze wymagające ujęcia w sprawozdaniu przygotowanym zgodnie z MSSF nie są uregulowane zapisami poszczególnych standardów, została uregulowana zapisami MSR 8 punkt 10–12. Zapisy te nakładają na jednostkę sporządzającą sprawozdanie zgodnie z MSSF obowiązek stworzenia własnego zestawu zasad rachunkowości, wskazując na cechy takich zasad rachunkowości: wierna prezentacja pozycji finansowej, wyników działalności oraz przepływów pieniężnych, odzwierciedlenie treści ekonomicznej transakcji, neutralność, ostrożność oraz kompletność we wszystkich aspektach.

Z przeprowadzonych przez Spółkę analiz wynika, iż powszechnie stosowaną metodą do rozliczenia tego typu transakcji jest metoda łączenia udziałów i taką też metodę zastosowała Spółka. U podstaw tej metody leży założenie, że podmioty łączące się były zarówno przed, jak i po transakcji kontrolowane przez tego samego akcjonariusza i w związku z tym skonsolidowane sprawozdanie finansowe odzwierciedla fakt ciągłości wspólnej kontroli oraz nie odzwierciedla zmian wartości aktywów netto do wartości godziwych (lub też rozpoznania nowych aktywów) lub wyceny wartości firmy, ponieważ żaden z łączących się podmiotów nie jest w istocie nabywany. Rozliczenie następuje na dzień połączenia i dane wcześniejsze nie są korygowane.

10.35. Zobowiązanie do wykupu udziałów niekontrolujących

Zobowiązanie Spółki do wykupu akcji pracowniczych jest ujmowane na dzień objęcia kontroli i dotyczy sytuacji, w których pracownicy posiadają opcję sprzedaży akcji. Zgodnie z wybraną polityką udziały niekontrolujące otrzymują alokację wyniku oraz pozostałych całkowitych dochodów w kolejnych okresach sprawozdawczych. Na koniec każdego okresu sprawozdawczego następuje korekta wartości udziałów

niekontrolujących, tak jakby następowало ich nabycie przy jednoczesnym rozpoznaniu zobowiązania z tytułu opcji wykupu akcji. Różnica między wartością udziałów niekontrolujących wyksięgowanych na dzień sprawozdawczy a rozpoznaniem zobowiązaniem finansowym jest odnoszona do pozycji zysków zatrzymanych.

11. Przejęcia przedsięwzięć

W okresie od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku nie miały miejsca żadne nowe przejęcia przedsięwzięć.

12. Segmenty operacyjne

Dla celów zarządczych Grupa została podzielona na części w oparciu o wytwarzane produkty i świadczone usługi.

Wyodrębniono zatem następujące segmenty operacyjne:

- Segment Wytwarzanie obejmujący wytwarzanie energii elektrycznej zarówno w źródłach konwencjonalnych (w tym również w kogeneracji) jak również wytwarzanie energii elektrycznej przy spalaniu i współspalaniu biomasy. Podstawowe paliwa wykorzystywane przez Segment Wytwarzanie to węgiel brunatny oraz biomasa. Segment Wytwarzanie obejmuje następujące jednostki:
 - Zespół Elektrowni „Pątnów – Adamów – Konin” SA
 - „Elektrownia Pątnów II” sp. z o.o.
 - „PAK – Holdco” sp. z o.o.
 - „PAK Infrastruktura” sp. z o.o.
- Segment Wydobycie, który obejmuje wydobycie węgla brunatnego. W Segmencie Wydobycie w ramach Grupy Kapitałowej ZE PAK SA działają:
 - „PAK Górnictwo” sp. z o.o.
 - „PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin” SA
 - „PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów” SA
- Segment Remontowy świadczący usługi w obszarze usług budowlanych i remontowych. Segment obejmuje działalność spółek:
 - Przedsiębiorstwo Remontowe „PAK SERWIS” sp. z o.o.
 - Przedsiębiorstwo Serwisu Automatyki i Urządzeń Elektrycznych „EL PAK” sp. z o.o.
 - „Energoinwest Serwis” sp. z o.o.
 - „EL PAK Serwis” sp. z o.o.
- Segment Sprzedaż świadczący usługi sprzedaży energii elektrycznej. Do segmentu Sprzedaż należy spółka „PAK-Volt” SA

Grupa ZE PAK SA prowadzi również inne rodzaje działalności, które zostały ujęte w kolumnie Pozostałe. W 2016 roku zawiera się tam działalność spółek Eko – Surowce sp. z o.o. oraz Aquakon sp. z o.o.

Ceny transakcyjne stosowane przy transakcjach pomiędzy segmentami operacyjnymi są ustalane na zasadach rynkowych podobnie jak przy transakcjach ze stronami niepowiązanymi. Żaden z segmentów operacyjnych Grupy nie został połączony z innym segmentem w celu stworzenia powyższych sprawozdawczych segmentów operacyjnych.

Przychody z tytułu transakcji pomiędzy segmentami są eliminowane w procesie konsolidacji.

Zarząd monitoruje oddzielnie wyniki operacyjne segmentów w celu podejmowania decyzji dotyczących alokacji zasobów, oceny skutków tej alokacji oraz wyników działalności. Podstawą oceny wyników działalności jest zysk lub strata na działalności operacyjnej oraz EBITDA (zysk z działalności operacyjnej bez uwzględniania przychodów i kosztów z tytułu operacji finansowych powiększony o koszt amortyzacji i odpisy aktualizujące).

Poniżej przedstawiono wyniki segmentów dla lat zakończonych dnia 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

	Wytwarzanie	Wydobycie	Remonty	Sprzedaż	Pozostałe	Korekty konsolidacyjne	Suma
Przychody ze sprzedaży do klientów zewnętrznych	1 742 513	8 103	67 815	878 419	7 861	-	2 704 711
Przychody ze sprzedaży między segmentami	434 773	823 774	243 879	5	94 635	(1 597 066)	-
Przychody ze sprzedaży	2 177 286	831 877	311 694	878 424	102 496	(1 597 066)	2 704 711
Koszt własny sprzedaży	(1 875 674)	(695 462)	(297 418)	(869 559)	(103 973)	1 600 733	(2 241 353)
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży	301 612	136 415	14 276	8 865	(1 477)	3 667	463 358
Pozostałe przychody operacyjne	6 787	18 835	1 237	1	303	(702)	26 461
Koszty sprzedaży	(2 726)	-	-	(470)	(1 164)	-	(4 360)
Koszty ogólnego zarządu	(37 625)	(41 576)	(20 875)	(4 589)	(3 971)	2	(108 634)
Pozostałe koszty operacyjne	(1 959)	(2 684)	(769)	(42)	(75)	137	(5 392)
Przychody finansowe	5 628	3 389	221	277	6	(404)	9 117
Koszty finansowe	(56 484)	(16 368)	(160)	(2)	(62)	404	(72 672)
Zysk/(strata) brutto	215 233	98 011	(6 070)	4 040	(6 440)	3 104	307 878
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	(35 607)	(19 333)	(824)	(731)	(507)	(590)	(57 592)
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	179 626	78 678	(6 894)	3 309	(6 947)	2 514	250 286
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej, bez operacji finansowych i podatku dochodowego	266 089	110 990	(6 131)	3 765	(6 384)	3 104	371 433
Amortyzacja	112 206	105 323	6 796	71	1 974	(4 671)	221 699
Odpis aktualizujący	-	455	-	-	-	-	455
EBITDA	378 295	216 768	665	3 836	(4 410)	(1 567)	593 587

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku

	Wytwarzanie	Wydobycie	Remonty	Sprzedaż	Pozostałe	Korekty konsolidacyjne	Suma
Przychody ze sprzedaży do klientów zewnętrznych	1 720 664	9 554	149 318	1 059 431	8 849	-	2 947 816
Przychody ze sprzedaży między segmentami	455 484	902 473	309 825	5	118 562	(1 786 349)	-
Przychody ze sprzedaży	2 176 148	912 027	459 143	1 059 436	127 411	(1 786 349)	2 947 816
Koszt własny sprzedaży	(3 994 742)	(861 313)	(416 741)	(1 047 413)	(118 286)	1 787 343	(4 651 152)
Zysk/(strata) brutto ze sprzedaży	(1 818 594)	50 714	42 402	12 023	9 125	994	(1 703 336)
Pozostałe przychody operacyjne	3 147	26 835	869	173	452	(1 510)	29 966
Koszty sprzedaży	(3 209)	(6)	-	(581)	(1 124)	-	(4 920)
Koszty ogólnego zarządu	(44 996)	(34 938)	(22 322)	(5 109)	(3 958)	-	(111 323)
Pozostałe koszty operacyjne	(4 120)	(1 604)	(416)	(10)	(293)	234	(6 209)
Przychody finansowe	5 317	1 450	360	390	14	(1 035)	6 496
Koszty finansowe	(24 018)	(20 466)	(420)	(6)	(34)	1 035	(43 909)
Zysk/(strata) brutto	(1 886 473)	21 985	20 473	6 880	4 182	(282)	(1 833 235)
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	(33 117)	(6 833)	(4 575)	(1 322)	(780)	54	(46 573)
Zysk/(strata) netto z działalności kontynuowanej	(1 919 590)	15 152	15 898	5 558	3 402	(228)	(1 879 808)
Zysk/(strata) z działalności operacyjnej, bez operacji finansowych i podatku dochodowego	(1 867 772)	41 001	20 533	6 496	4 202	(282)	(1 795 822)
Amortyzacja	253 706	132 901	8 599	147	2 727	(4 375)	393 705
Odpis aktualizujący	1 880 000	16 189	-	-	-	-	1 896 189
EBITDA	265 934	190 091	29 132	6 643	6 929	(4 657)	494 072

13. Przychody i koszty

13.1. Przychody ze sprzedaży

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2015 roku</i>
<i>Struktura rzeczowa</i>		
Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej	1 611 297	1 604 406
Przychody ze sprzedaży energii elektrycznej z obrotu	737 746	906 021
Prawa majątkowe ze świadectw pochodzenia energii	812	33 901
Przychody z umów o usługi budowlane	59 506	141 398
Rekompensaty z tytułu rozwiązania KDT	207 158	173 435
Przychody ze sprzedaży energii ciepłej	60 541	60 874
Pozostałe przychody ze sprzedaży	29 186	30 091
Akcyza	(1 535)	(2 310)
Przychody ze sprzedaży ogółem	2 704 711	2 947 816

Struktura terytorialna

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2015 roku</i>
Polska	2 685 820	2 945 322
Kraje UE	17 121	1 613
Poza UE	1 770	881
Przychody ze sprzedaży ogółem	2 704 711	2 947 816

13.2. Pozostałe przychody operacyjne

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2015 roku</i>
Przychody z tytułu odszkodowań	3 650	997
Zwrot podatku od czynności cywilno-prawnych	117	-
Rozwiązanie odpisu aktualizującego należności	-	7
Rozliczenie dotacji	12 940	11 878
Rozwiązanie rezerwy na koszty i straty oraz umorzenie zobowiązań	7 323	8 002
Inne	2 431	9 082
Pozostałe przychody operacyjne ogółem	26 461	29 966

Największymi składnikami pozycji „Inne” w 2016 roku są amortyzacja środków trwałych zakupionych z funduszu likwidacji zakładu górniczego w kwocie 348 tysięcy złotych, zwrot odszkodowań za użytkowanie gruntu pod eksploatację górniczą w kwocie 286 tysięcy złotych, rozwiązanie odpisu aktualizującego materiały w kwocie 220 tysięcy złotych, zwrot kosztów sądowych w kwocie 100 tysięcy złotych.

13.3. Pozostałe koszty operacyjne

	<i>Rok zakończony</i>	<i>Rok zakończony</i>
	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Strata na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	1 384	519
Utworzenie rezerw	527	998
Odpis aktualizujący należności	438	148
Odszkodowania	371	84
Koszty likwidacji środków trwałych	33	9
Szkody energetyczne	160	217
Przekazane darowizny	229	259
Koszty związków zawodowych	103	188
Koszty niedoborów i szkód	158	663
Inne	1 989	3 124
Pozostałe koszty operacyjne ogółem	5 392	6 209

Głównymi składnikami pozycji „Inne” w 2016 roku są koszty postępowań sądowych i egzekucyjnych w kwocie 565 tysięcy złotych, podatek od nieruchomości za lata poprzednie w kwocie 268 tysięcy złotych, renty wyrównawcze w kwocie 261 tysięcy złotych, koszty utylizacji w kwocie 206 tysięcy złotych.

13.4. Przychody finansowe

	<i>Rok zakończony</i>	<i>Rok zakończony</i>
	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Przychody z tytułu odsetek	4 919	3 522
Dywidendy	60	49
Dodatnie różnice kursowe	-	1 649
Wycena instrumentów zabezp. kurs walutowy (forward)	296	-
Inne	3 842	1 276
Przychody finansowe ogółem	9 117	6 496

Głównym składnikiem pozycji „Inne” w 2016 roku są zysk ze sprzedaży 25% udziałów w spółce Verano sp. z o.o. przez PAK KWB Konin SA w kwocie 2 784 tysiące złotych oraz przychody z tytułu zrealizowanego kontraktu walutowego forward w ZE PAK SA w kwocie 1 011 tysięcy złotych.

13.5. Koszty finansowe

	<i>Rok zakończony</i>	<i>Rok zakończony</i>
	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Odsetki	37 667	16 838
Wycena i realizacja pochodnych instrumentów finansowych	7 379	8 426
Ujemne różnice kursowe	12 782	5 893
Dyskonto rezerwy na likwidację bloków energetycznych	429	416
Dyskonto rezerwy na rekultywację	7 682	8 019
Inne	6 733	4 317
Koszty finansowe ogółem	72 672	43 909

W pozycji „Inne” w 2016 roku prezentowane są głównie prowizje dotyczące niewykorzystanego kredytu oraz od gwarancji bankowych w ZE PAK SA i PAK KWB Konin w kwocie 4 054 tysiące złotych oraz odwrócenie dyskonta rezerw aktuarialnych w PAK KWB Adamów i PAK KWB Konin w kwocie 1 093 tysiące złotych a także odwrócenie dyskonta rezerwy na szkody górnicze w PAK KWB Konin w kwocie 372 tysiące złotych.

13.6. Koszty według rodzajów

	<i>Rok zakończony</i>	<i>Rok zakończony</i>
	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Amortyzacja	221 699	393 705
Odpisy aktualizujące wartość środków trwałych i aktywów górniczych	455	1 896 189
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	10 188	12 930
Zużycie materiałów	336 435	435 014
Usługi obce	66 041	100 786
Podatki i opłaty z wyłączeniem podatku akcyzowego	204 688	211 623
Koszty emisji CO ₂	311 328	320 216
Koszty świadczeń pracowniczych	488 005	538 579
Pozostałe koszty rodzajowe	48 354	16 597
Wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz sprzedanej energii zakupionej z obrotu	747 216	879 147
Koszty według rodzaju ogółem	2 434 409	4 804 786
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	2 241 353	4 651 152
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży	4 360	4 920
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	108 634	111 323
Zmiana stanu produktów	77 800	35 557
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby	2 262	1 834

13.7. Koszty amortyzacji i odpisy aktualizujące ujęte w zysku lub stracie

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2015 roku</i>
Pozycje ujęte w koszcie wytw. sprzedanych produktów:		
Amortyzacja środków trwałych	182 044	328 408
Amortyzacja aktywa górniczego	14 384	42 187
Amortyzacja aktywów niematerialnych	875	1 009
Utrata wartości zapasów	11 859	12 839
Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i aktywów górnicznych	(1 338)	1 896 189
Utrata wartości aktywów niematerialnych	1 338	-
	209 162	2 280 632
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży:		
Amortyzacja środków trwałych	85	8
	85	8
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu:		
Amortyzacja środków trwałych	23 878	21 412
Amortyzacja aktywów niematerialnych	433	681
Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i aktywów górnicznych	455	-
	24 766	22 093

13.8. Umowy o usługę budowlaną

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2015 roku</i>
Przychody z umów o usługi budowlane rozpoznane w okresie:	59 506	141 398
Przychody zafakturowane w okresie:	48 597	137 931
Wycena bilansowa	10 909	3 467
Koszty poniesione w okresie:	51 153	140 189
Przewidywane straty z tytułu umów rozpoznane w okresie:	-	15
Rozwiązanie rezerwy na starty z tytułu umów	(78)	-
Wynik z tytułu realizacji umów ujęty w okresie:	8 431	1 194

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2015 roku</i>
Kwota brutto należna od zamawiających z tytułu prac wynikających z umowy:	8 168	3 349
Kwota brutto należna zamawiającym z tytułu prac wynikających z umowy:	3 990	10 080

Spółki z Grupy - Przedsiębiorstwo Remontowe „PAK Serwis” sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Serwisu Automatyki i Urządzeń Elektrycznych „EL PAK” sp. z o.o. realizują umowy o usługi budowlane.

14. Składniki innych całkowitych dochodów

Składniki innych całkowitych dochodów przedstawiają się następująco:

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2015 roku</i>
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych		
Zyski(straty) za okres	7 379	(8 426)
Korekty wynikające z przeklasyfikowania zysków (strat) ujętych w zysku lub stracie	(1 383)	15 586
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych brutto za okres	5 996	7 160
Podatek dochodowy dotyczący zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(1 139)	(1 360)
Zabezpieczenia przepływów pieniężnych netto za okres	4 857	5 800
Zyski (straty) aktuarialne dotyczące rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia brutto	4 613	246
Podatek dochodowy dotyczący zysków (strat) aktuarialnych	(876)	(47)
Zyski (straty) aktuarialne dotyczące rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia netto	3 737	199
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej brutto	-	-
Podatek dochodowy dotyczący różnic kursowych z przeliczenia jednostki zagranicznej	-	-
Różnice kursowe z przeliczenia jednostki zagranicznej netto	-	-
Pozostałe	-	103
Inne całkowite dochody brutto	10 609	7 509
Podatek dochodowy dotyczący innych całkowitych dochodów	(2 015)	(1 407)
Inne całkowite dochody netto	8 594	6 102

15. Podatek dochodowy

15.1. Obciążenie podatkowe

Główne składniki obciążenia podatkowego za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku przedstawiają się następująco:

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2015 roku</i>
<i>Ujęte w zysku lub stracie</i>		
Bieżący podatek dochodowy		
Bieżące obciążenie z tytułu podatku dochodowego	11 491	7 960
<i>Odroczony podatek dochodowy</i>		
Związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	45 541	38 390
Inne zmiany	560	223
Obciążenie podatkowe w skonsolidowanym zysku lub stracie	57 592	46 573
<i>Ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów</i>		
Podatek od zysku/(straty) netto z tytułu aktualizacji wyceny zabezpieczeń przepływów pieniężnych	(1 139)	(1 360)
Podatek dotyczący zysków/strat aktuarialnych	(876)	(47)
Korzyść podatkowa/(obciążenie podatkowe) ujęta/e w innych całkowitych dochodach	(2 015)	(1 407)

15.2. Uzgodnienie efektywnej stawki podatkowej

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Grupy za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku oraz dnia 31 grudnia 2015 roku przedstawia się następująco:

	<i>Rok zakończony</i> 31 grudnia 2016 roku	<i>Rok zakończony</i> 31 grudnia 2015 roku
Zysk brutto przed opodatkowaniem z działalności kontynuowanej	307 878	(1 833 236)
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	58 497	(348 315)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	1	(268)
Niejęte straty podatkowe / odwrócenie odpisu na straty podatkowe	(4 639)	29 459
Wykorzystanie wcześniej nierozpoznanych strat podatkowych	(22)	-
Koszty trwale niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	4 387	363 139
Przychody trwale niebędące podstawą do opodatkowania	(170)	(689)
Zmiana związana z odmienną stawką podatkową w Niemczech (30%)	168	(66)
Pozostałe	(630)	3 313
Podatek według efektywnej stawki podatkowej wynoszącej 18,71% (w 2015 roku (2,54%)).	57 592	46 573
Podatek dochodowy w rachunku zysków i strat	57 592	46 573

15.3. Odroczonego podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy wynika z następujących pozycji:

	<i>Skonsolidowany rachunek zysków i strat za rok zakończony</i>			
	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Aktywo z tytułu podatku odroczonego				
Rezerwy bilansowe	127 581	142 348	(13 890)	1 536
Rezerwy na szkody górnicze	7 571	7 129	442	7 149
Odsetki i różnice kursowe	11 377	10 838	539	(2 584)
Instrumenty zabezpieczające	1 910	3 096	(46)	(55)
Wycena niezakończonych umów o usługi budowlane	1 726	3 996	(2 270)	(1 732)
Strata podatkowa z lat ubiegłych	35 964	12 342	23 622	(41 240)
Odpis aktualizujący wartość zapasów	1 936	1 781	155	196
Odpis aktualizujący wartość należności	714	1 465	(751)	(4 731)
Odpis aktualizujący wartość majątku trwałego	-	81	(81)	(45)
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością środków trwałych	3 537	1	3 536	(26)
Rozrachunki z pracownikami	5 139	5 991	(852)	(922)
Inne	39 487	43 135	(3 648)	8 031
Razem	236 942	232 203	6 756	(34 423)
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Różnica pomiędzy bilansową a podatkową wartością środków trwałych	436 426	383 797	52 629	415
Należności z tytułu KDT	16 787	10 888	5 899	(1 847)
Certyfikaty energetyczne	2 615	12 315	(9 700)	(13 472)
Odsetki i różnice kursowe	2 531	1 538	993	(359)
Wycena niezakończonych umów o usługi budowlane	2 247	2 209	38	(1 293)

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Zarachowane należności z tytułu kar umownych	-	824	(824)	-
Aktywo górnicze	-	251	(251)	(597)
Nabyte uprawnienia do emisji CO2	73 632	69 624	4 008	21 460
Inne	65	4	61	(339)
Razem	<u>534 303</u>	<u>481 450</u>	<u>52 853</u>	<u>3 968</u>

Po skompensowaniu sald na poziomie spółek z Grupy Kapitałowej podatek odroczonego prezentowany jest jako:

Aktywo:	90 998	102 615
Rezerwa:	388 359	351 862

Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego:	(50 129)	(39 797)
- w korespondencji z całkowitymi dochodami	(2 015)	(1 407)
- w korespondencji z wynikiem finansowym	(48 114)	(38 390)

W pozycji inne aktywo z tytułu podatku odroczonego na główne pozycje w 2016 roku składa się 12 589 tysięcy złotych rezerwy na zobowiązanie wobec Zarządcy Rozliczeń w Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. (na 31 grudnia 2015 roku kwota 13 539 tysięcy złotych), 8 352 tysiące złotych to wycena preferencyjnych pożyczek w Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. (na 31 grudnia 2015 roku kwota 8 629 tysięcy złotych), 11 954 tysiące złotych to rezerwa na umorzenie praw do emisji CO₂ w Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. (na 31 grudnia 2015 roku kwota 13 728 tysięcy złotych).

Poniżej przedstawiono stan rozliczeń podatkowych spółek Grupy z tytułu strat podatkowych na dzień 31 grudnia 2016 roku, z uwzględnieniem podatku odroczonego.

Straty podatkowe, zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami podatkowymi, mogą być odliczone od przyszłych dochodów do opodatkowania wypracowanych przez Spółkę w kolejno po sobie następujących pięciu latach podatkowych, z tym że wysokość obniżenia w którymkolwiek z tych lat nie może przekroczyć 50% kwoty straty.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. wykazała stratę podatkową w wysokości 9 312 tysięcy złotych. Od straty podatkowej za 2016 rok, Spółka utworzyła aktywo podatkowe na podatek odroczonego.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku, przedawnieniu uległa prawna możliwość odliczenia 50% nierozliczonej straty podatkowej za 2011 rok, w kwocie 88 517 tysięcy złotych. Spółka uwzględniła księgowe skutki przedawnienia całej straty podatkowej za 2011 rok, dokonując odpisów aktualizujących wartość aktywa podatkowego, w wynikach finansowych za lata 2013 i 2015. W związku z powyższym, ostateczne przedawnienie straty podatkowej za 2011 rok, pozostało bez wpływu na wynik finansowy roku 2016.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. wykazała zysk podatkowy w wysokości 19 486 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku skumulowana kwota nierozliczonych strat podatkowych wynosiła 187 402 tysiące złotych:

- za rok podatkowy 2010 kwota 10 369 tysięcy złotych
- za rok podatkowy 2011 kwota 177 033 tysiące złotych, w tym 88 517 tysięcy złotych do rozliczenia w 2016 roku.

Na 31 grudnia 2015 roku, spółka dokonała analizy możliwości rozliczenia strat podatkowych w oparciu o zrealizowane i budżetowane wyniki podatkowe. W związku z brakiem możliwości odliczenia części straty podatkowej za rok 2010 i całości straty podatkowej za rok 2011, spółka dokonała w księgach 2015 roku, odpisu aktualizującego wysokość aktywa z tytułu podatku odroczonego w kwocie 24 820 tysięcy złotych; wartość netto aktywa na 31 grudnia 2015 roku wyniosła 0.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku PAK KWB Konin SA wykazuje następujące nierozliczone straty podatkowe:

- za rok podatkowy 2012 kwota 12 679 tysięcy złotych
- za rok podatkowy 2013 kwota 8 729 tysięcy złotych
- za rok podatkowy 2015 kwota 919 tysięcy złotych

W bieżącym okresie PAK KWB Konin SA rozliczyła część straty podatkowej za 2012 rok w kwocie 28 769 tysięcy złotych, za 2013 rok w kwocie 8 729 tysięcy złotych oraz za 2015 rok w kwocie 919 tysięcy złotych. Na dzień 31 grudnia 2016 roku aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynosi 52 786 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku PAK KWB Adamów SA nie wykazuje nierozliczonych strat podatkowych. W bieżącym okresie Spółka rozliczyła część straty podatkowej za 2012 rok w kwocie 4 168 tysięcy złotych oraz stratę podatkową za 2014 rok w kwocie 47 tysięcy złotych. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynosi 27 731 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku ZE PAK SA wykazuje aktywo z tytułu nierozliczonych strat podatkowych za lata 2013-2014 w wysokości 24 414 tysięcy złotych oraz aktywo z tytułu straty podatkowej za rok 2016 w wysokości 133 230 tysięcy złotych. Na bazie przewidywanych dodatnich wyników podatkowych utworzono aktywa z tytułu podatku odroczonego w pełnej wysokości, które zdaniem Spółki zostaną rozliczone w kolejnych latach podatkowych.

16. Majątek socjalny oraz zobowiązania MFSS

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Grupa tworzy taki fundusz i dokonuje okresowych odpisów w oparciu o kwoty uzgodnione ze związkami

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

zawodowymi. Dodatkowo Spółki Grupy wnoszą niektóre socjalne aktywa do Funduszu. Celem Funduszu jest finansowanie działalności socjalnej, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

Spółki zależne PAK KWB Konin, PAK KWB Adamów, EI PAK Serwis, EKO-Surowce, PAK-Volt, Energoinvest-Serwis, Aquakon nie należą do Międzyzakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Grupa skompensowała aktywa Funduszu ze swoimi zobowiązaniami wobec Funduszu, ponieważ aktywa te nie stanowią oddzielnych aktywów Grupy. W związku z powyższym, saldo netto na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 6 983 tysiące złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku - odpowiednio 6 581 tysięcy złotych).

Tabele poniżej przedstawiają analitykę aktywów, zobowiązań oraz kosztów Funduszu.

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Pożyczki udzielone pracownikom	4 221	6 339
Środki pieniężne	10 612	9 961
Zobowiązania z tytułu Funduszu	(7 850)	(9 719)
Saldo po skompensowaniu	<u>6 983</u>	<u>6 581</u>

	<i>Rok zakończony</i>	<i>Rok zakończony</i>
	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Odpisy na Fundusz w okresie obrotowym	9 530	9 217

17. Zysk/(strata) przypadający na jedną akcję

Zysk/(strata) podstawowy/a przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku/straty netto za okres przypadającego/ej na zwykłych akcjonariuszy jednostki dominującej przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

Zysk/(strata) rozwodniony/a przypadający/a na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu skorygowaną o średnią ważoną akcji zwykłych, które zostałyby wyemitowane na konwersji wszystkich rozwadniających potencjalnych instrumentów kapitałowych w akcje zwykłe.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku/(straty) oraz akcji, które posłużyły do wyliczenia podstawowego/ej i rozwodnionego/ej zysku/(straty) na jedną akcję:

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Zysk netto z działalności kontynuowanej przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	247 674	(1 881 086)
Zysk na działalności zaniechanej przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	-	-

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Zysk netto przypadający na zwykłych akcjonariuszy, zastosowany do obliczenia rozwodnionego zysku na jedną akcję	247 674	(1 881 086)
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych, zastosowana do obliczenia podstawowego i rozwodnionego zysku na jedną akcję	50 823 547	50 823 547

Tabela poniżej przedstawia zysk/(stratę) na jedną akcję w złotych polskich za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku i 31 grudnia 2015 roku zaprezentowane w rachunku zysków i strat.

	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Rok zakończony</i> <i>31 grudnia 2015 roku</i>
Podstawowy i rozwodniony z zysku za rok obrotowy, przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej	4,87	(37,01)
Podstawowy i rozwodniony z zysku z działalności kontynuowanej, przypadającego akcjonariuszom jednostki dominującej	4,87	(37,01)

W okresie między dniem bilansowym a dniem sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie wystąpiły żadne inne transakcje dotyczące akcji zwykłych lub potencjalnych akcji zwykłych.

18. Dywidendy wypłacone i zaproponowane do wypłaty

W 2015 roku Grupa ZE PAK SA odnotowała stratę netto. W związku z powyższym w 2016 roku Grupa ZE PAK SA nie wypłaciła dywidendy.

W 2015 roku wypłacono dywidendę za 2014 rok w wysokości 60 988 tysięcy złotych, co oznaczało że na jedną akcję przypadła kwota 1,20 PLN.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

19. Rzeczowe aktywa trwale

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

	<i>Prawo wieczystego użytkowania gruntów</i>	<i>Budynki i budowle</i>	<i>Urządzenia techniczne</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Inne środki trwale</i>	<i>Środki trwale w budowie</i>	<i>Razem</i>
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2016 roku	224 845	1 927 606	3 968 357	70 298	28 563	1 119 880	7 339 549
Zakup bezpośredni	47	25	1 532	332	703	60 920	63 559
Remonty	-	-	3 155	-	-	58 213	61 368
Transfer ze środków trwałych w budowie	11 750	88 537	894 553	-	205	(995 045)	-
Sprzedaż i likwidacja	(1 433)	(1 806)	(5 354)	(1 015)	(389)	(17)	(10 014)
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2016 roku	<u>235 209</u>	<u>2 014 362</u>	<u>4 862 243</u>	<u>69 615</u>	<u>29 082</u>	<u>243 951</u>	<u>7 454 462</u>
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2016 roku	5 431	1 024 186	1 994 014	30 556	19 012	791 121	3 864 320
Odpis amortyzacyjny za okres	2 508	53 378	138 718	9 269	2 134	-	206 007
Odpis aktualizujący (transfer ze środków trwałych w budowie)	-	51 530	634 082	-	-	(686 950)	(1 338)
Sprzedaż i likwidacja	(7)	(991)	(3 491)	(904)	(380)	-	(5 773)
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2016 roku	<u>7 932</u>	<u>1 128 103</u>	<u>2 763 323</u>	<u>38 921</u>	<u>20 766</u>	<u>104 171</u>	<u>4 063 216</u>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2016 roku	<u>219 414</u>	<u>903 420</u>	<u>1 974 343</u>	<u>39 742</u>	<u>9 551</u>	<u>328 759</u>	<u>3 475 229</u>
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2016 roku	<u>227 277</u>	<u>886 259</u>	<u>2 098 920</u>	<u>30 694</u>	<u>8 316</u>	<u>139 780</u>	<u>3 391 246</u>

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku

	<i>Prawo wieczystego użytkowania gruntów</i>	<i>Budynki i budowle</i>	<i>Urządzenia techniczne</i>	<i>Środki transportu</i>	<i>Inne środki trwałe</i>	<i>Środki trwałe w budowie</i>	<i>Razem</i>
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2015 roku	214 184	1 889 661	3 929 392	69 177	26 985	815 781	6 945 180
Zakup bezpośredni	1 104	2 594	5 917	9 472	2 234	396 173	417 494
Remonty	-	-	8 027	-	-	(8 027)	-
Transfer ze środków trwałych w budowie	10 800	40 551	29 564	115	637	(81 667)	-
Sprzedaż i likwidacja	(1 243)	(5 200)	(4 543)	(8 466)	(1 293)	(2 380)	(23 125)
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2015 roku	224 845	1 927 606	3 968 357	70 298	28 563	1 119 880	7 339 549
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2015 roku	3 809	442 030	1 128 551	25 703	16 128	29 341	1 645 562
Odpis amortyzacyjny za okres	1 628	98 577	237 091	9 405	3 127	-	349 828
Odpis aktualizujący	-	485 797	631 022	489	912	761 780	1 880 000
Sprzedaż i likwidacja	(6)	(2 218)	(2 650)	(5 041)	(1 155)	-	(11 070)
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2015 roku	5 431	1 024 186	1 994 014	30 556	19 012	791 121	3 864 320
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2015 roku	210 375	1 447 631	2 800 841	43 474	10 857	786 440	5 299 618
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2015 roku	219 414	903 420	1 974 343	39 742	9 551	328 759	3 475 229

Wartość bilansowa środków trwałych użytkowanych na dzień 31 grudnia 2016 roku na mocy umów leasingu finansowego wynosi 61 365 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku 74 530 tysięcy złotych).

Grunty i budynki o wartości bilansowej 368 122 tysiące złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku 365 536 tysięcy złotych) objęte są hipoteką ustanowioną w celu zabezpieczenia kredytów bankowych Grupy (nota 36).

Wartość skapitalizowanych kosztów finansowania zewnętrznego w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku wyniosła 3 211 tysięcy złotych (w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku wyniosła 11 766 tysięcy złotych).

Ponadto Grupa sprzedała grunty pokopalniane o wartości netto 21 tysięcy złotych.

19.1. Test na utratę wartości aktywów Grupy Kapitałowej ZE PAK SA

Zgodnie z MSR 36 na koniec każdego okresu sprawozdawczego Zarząd Grupy ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości składników aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, Grupa szacuje wartość odzyskiwalną składników aktywów. W związku z powyższym Grupa każdorazowo dokonuje analizy: przesłanek mogących mieć wpływ na utratę wartości któregokolwiek ze składników aktywów oraz ustalenia jednostek generujących niezależne przepływy pieniężne (CGU) w ramach spółek Grupy.

Jak wspomniano w nocie 5.2. główną przesłanką do przeprowadzenia analizy utraty wartości składników zidentyfikowaną przez Zarząd, jest utrzymująca się niższa wartość rynkowa aktywów netto Grupy od ich wartości bilansowej. Dodatkowymi przesłankami, które Zarząd wziął pod uwagę przy ocenie konieczności przeprowadzenia testu były przesłanki wynikające z uwarunkowań rynkowych w otoczeniu, w którym spółki wchodzące w skład Grupy prowadzą działalność, spośród których najważniejsze to:

- utrzymujące się niskie ceny energii elektrycznej (spowodowane m. in. generacją wiatrową, zmianą zasad świadczenia usług operacyjnej rezerwy mocy);
- spadające ceny świadectw pochodzenia energii wytworzonej w odnawialnych źródłach („zielone certyfikaty”) spowodowana nadpodażą praw majątkowych energii odnawialnej;
- wahania ceny uprawnień do emisji CO₂ (spowodowane zaostrzającą się polityką klimatyczną Unii Europejskiej).

Wskazane powyżej przesłanki zostały przeanalizowane w odniesieniu do wszystkich ośrodków generujących niezależne przepływy pieniężne:

Zgodnie z MSR 36 „ośrodki wypracowujące środki pieniężne CGU to najmniejsze identyfikowalne grupy aktywów generujące wpływy z bieżącego użytkowania, które są niezależne od wpływów z innych aktywów lub grup aktywów. Jeśli istnieją jakiegokolwiek przesłanki świadczące o tym, że dany składnik aktywów mógł utracić część swojej wartości, szacuje się wartość odzyskiwalną tego pojedynczego składnika aktywów. Jeśli oszacowanie wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów nie jest możliwe, jednostka ustala wartość odzyskiwalną ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego należy dany składnik aktywów (ośrodek wypracowujący środki pieniężne danego składnika aktywów)”.

Przy wyodrębnianiu CGU w ramach spółek Grupy dokonano analizy niezależności generowania przepływów pieniężnych w aspekcie funkcjonowania poszczególnych spółek.

Jednostka dominująca w Grupie, tj. ZE PAK SA oprócz działalności wytwórczej, w ramach której odpowiada za zapewnienie określonego poziomu sprawności jednostek wytwórczych i realizację grafików produkcyjnych, skupia na sobie również istotne funkcje operacyjne i finansowe na poziomie Grupy.

Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. – drugi producent energii elektrycznej w Grupie na mocy ustawy o rozwiązaniu kontraktów długoterminowych uczestniczy w programie pokrywania kosztów osieroconych do końca 2025 roku.

Finalne rozliczenie tego programu i, w konsekwencji, otrzymanie dodatkowych środków w ramach korekty rocznej kosztów za rok 2025 oraz korekty końcowej, planowane jest w 2026 roku.

Kopalnie węgla brunatnego PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA prowadzą działalność gospodarczą na kilku odkrywkach.

W spółkach tych, jako ośrodkach wypracowujących zysk nie zidentyfikowano mniejszych zespołów aktywów generujących niezależne wpływy pieniężne, gdyż z wielu względów generowane przez poszczególne zespoły

aktywów wpływy są bardzo ściśle z sobą powiązane. W efekcie bowiem kopalnia ma dostarczyć do elektrowni określoną ilość węgla, bez znaczenia jest fakt, z której odkrywki będzie on pochodził. W rezultacie węgiel jest dostarczany do elektrowni z kilku odkrywek zamiennie. Również struktura organizacyjna i systemy ewidencji są podporządkowane tak postawionemu celowi produkcyjnemu.

Powyższe argumenty przesądziły o wydzieleniu w ramach Grupy Kapitałowej ZE PAK SA następujących jednostek generujących niezależne przepływy pieniężne:

- ZE PAK SA
- Elektrownia Pątnów II sp. z o.o.
- PAK KWB Konin SA
- PAK KWB Adamów SA

Ponadto, dokonano wydzielenia pozostałych CGU w ramach segmentów: Remonty, Sprzedaż oraz Pozostałe.

Przeprowadzając test na utratę wartości aktywów trwałych Grupa bazowała na modelu finansowym na lata 2016-2047 odzwierciedlającym strategiczne założenia spółki dominującej, ZE PAK SA.

Testy przeprowadzono na dzień 31 grudnia 2016 roku, wyceniając wartość użytkową ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

Przeprowadzona wycena zawiera wszystkie elementy wymagane zapisami MSR 36.

W ZE PAK SA ustalono jeden ośrodek wypracowujący zysk (CGU), w którym funkcjonują następujące aktywa wytwórcze:

- elektrownia Pątnów I - czas pracy do 31.12.2030 roku
- elektrownia Adamów - czas pracy do 01.01.2018 roku
- elektrownia Konin-kolektor - czas pracy do 30.06.2020 roku
- elektrownia Konin blok biomasowy - czas pracy do 31.12.2047 roku.

Przyjęto następujące założenia do oszacowania wartości użytkowej rzeczowych aktywów trwałych:

- prognozę cen energii elektrycznej z podziałem na BASE, PEAK i OFFPEAK przyjęto na podstawie Raportu dotyczącego rynku energii w Polsce, przygotowanego dla ZE PAK SA przez niezależnego, zewnętrznego doradcę,
- założenia produkcyjne wynikają z przyjętego programu inwestycyjnego i remontowego ZE PAK SA. Zakłada się zmniejszanie produkcji energii elektrycznej na węglu brunatnym i utrzymanie produkcji dla kotła na biomasę,
- w strukturze przychodów ogółem w latach 2016-2017 średnio 85% stanowią przychody z energii elektrycznej własnej i zakupionej. Od 2018, z uwagi na wyłączenie produkcji w Elektrowni Adamów, następuje spadek przychodów ogółem o 40% w stosunku do roku 2017. Kolejny spadek ma miejsce w 2021, kiedy w Elektrowni Pątnów nie pracują bloki 5 i 6 oraz część kolektorowa w Elektrowni Konin,
- Spółka założyła wykorzystanie darmowych uprawnień do emisji CO₂ w wysokości wynikającej z art.10a dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 października 2003 roku,
- koszty węgla brunatnego zakupionego do produkcji określono na podstawie harmonogramu dostaw i cen uzgodnionych z odpowiednimi harmonogramami ujętymi w projekcjach finansowych spółek zależnych,
- uwzględniono efekty działań restrukturyzacji kosztów z tytułu wycofania starych mocy w Elektrowni Konin i Elektrowni Adamów,
- nie uwzględniono nowych mechanizmów zmian modelu rynku polskiego polegających na wprowadzeniu rynku dwutowarowego (energia elektryczna i moc) lub/i mechanizmów gwarantujących zwrot z inwestycji (kontrakty różnicowe),
- przyjęto średnioważony koszt kapitału po opodatkowaniu (WACC) w okresie projekcji na poziomie 7,37% (w roku 2015 7,22%).

W przypadku Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. ze względu na uczestnictwo tej jednostki w programie pokrywania kosztów osieroconych (KDT), nie stwierdzono przesłanek utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych, wymagających przeprowadzenia testu dla tego CGU.

Podobnie w odniesieniu do pozostałych CGU, funkcjonujących w ramach segmentów: Remonty, Sprzedaż oraz Pozostałe, również nie zidentyfikowano przesłanek świadczących o możliwej utracie wartości aktywów.

Podstawą testów dla obu kopalń węgla brunatnego są długoterminowe projekcje finansowe obejmujące okresy funkcjonowania (życia) obu kopalń i ich poszczególnych odkrywek, które zostały uzgodnione z założeniami przyjętymi do modelu ZE PAK SA. Dostosowanie projekcji finansowych kopalń do okresów funkcjonowania jednostek wytwórczych wynika z przyjęcia założenia iż jedynym odbiorcą węgla są spółki Grupy kapitałowej.

Projekcje finansowe dla PAK KWB Konin SA oraz PAK KWB Adamów SA, zostały zbudowane z uwzględnieniem następujących parametrów:

- wolumen produkcji (wydobycia węgla) i przychodów ustalono w oparciu o prognozy zapotrzebowania głównych odbiorców węgla, tj. ZE PAK SA i Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. i przewidywanej ścieżki cenowej węgla,
- zdejmowanie nakładu i wydobycie węgla opracowano wg harmonogramu eksploatacji obecnych i prognozowanych odkrywek,
- przyjęto poziom nakładów inwestycyjnych umożliwiających budowę nowych odkrywek zapewniających zaopatrzenie elektrowni i utrzymywanie określonych zdolności produkcyjnych w trakcie ich funkcjonowania,
- uwzględniono efekty procesów restrukturyzacyjnych zatrudnienia,
- uwzględniono koszty takich zdarzeń, jak:
 - koszty rekultywacji odkrywek
 - rezerwy emerytalne
 - koszty odpraw z tytułu zwolnień grupowych
 - przychody ze sprzedaży majątku po zakończeniu eksploatacji odkrywki.
- przyjęto średnioważony koszt kapitału po opodatkowaniu (WACC) w okresie projekcji dla PAK KWB Adamów SA na poziomie 7,5% (w roku 2015 7,5%) a dla PAK KWB Konin SA na poziomie 8,0% (w roku 2015 7,9%), wyższa stopa dyskontowa odzwierciedla wyższe ryzyko związane z funkcjonowaniem PAK KWB Konin SA w dłuższym okresie (dłuższy horyzont prognozy), w szczególności w odniesieniu do działań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem nowych złóż węgla brunatnego.

Testy przeprowadzono na dzień 31 grudnia 2016 roku.

W oparciu o przeprowadzone testy stwierdzono, iż nie ma konieczności rozpoznawania odpisów aktualizujących wartość rzeczowego majątku trwałego dla CGU ZE PAK SA oraz CGU PAK KWB Adamów SA i CGU PAK KWB Konin SA. Nie stwierdzono także konieczności objęcia dodatkowymi odpisami aktualizującymi aktywów CGU ZE PAK SA. Na podstawie przeprowadzonej analizy i wyników testu nie stwierdzono ponadto zwiększenia szacunkowego potencjału użytkowego majątku trwałego dla CGU ZE PAK SA, zatem nie dokonano również odwrócenia uprzednio rozpoznanych odpisów aktualizujących w kwocie 1 880 000 tysięcy złotych. W odniesieniu do informacji zawartej w nocie 43, analiza wrażliwości testów na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych została przeprowadzona przy założeniu braku przesunięć w planowanych harmonogramach budowy oraz eksploatacji węgla z odkrywki Ościsłowo.

<i>Stan na 31.12.2016</i>	<i>Wartość testowana</i>	<i>Stwierdzona utrata wartości</i>	<i>Wartość po przeprowadzonym teście</i>
ZE PAK S.A.	1 433 913	0	1 433 913
Razem	1 433 913	0	1 433 913

Analiza wrażliwości

Zmiany parametrów finansowych będących podstawą szacowania wartości odzyskiwalnej spowodowałyby zmianę wartości bieżącej zdyskontowanych przepływów pieniężnych o kwoty zaprezentowane poniżej.

Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA	(+) wzrost o 1,0 p.p.	(-) spadek o 1,0 p.p.
średnioważony koszt kapitału	(22 mln)	23 mln
	(+) wzrost o 1%	(-) spadek o 1%.
zmiana przychodów ze sprzedaży (cena energii elektrycznej)	68 mln	(68 mln)
	(+) wzrost o 5%	(-) spadek o 5%.
zmiana kosztu własnego sprzedaży (cena 1 EUA)	(52 mln)	52 mln

PAK KWB Konin SA	(+) wzrost o 1,0 p.p.	(-) spadek o 1,0 p.p.
średnioważony koszt kapitału	(64 mln)	73 mln
	(+) wzrost o 1%	(-) spadek o 1%
zmiana przychodów ze sprzedaży	46 mln	(46 mln)

W przypadku spadku przychodów ze sprzedaży o 1,2 % w horyzoncie prognozy przy niezmiennych pozostałych parametrach modelu określenia wartości odzyskiwalnej, a także w przypadku wzrostu średnioważonego kosztu kapitału o 0,83 p.p. przy pozostałych parametrach modelu niezmiennych, wartość odzyskiwalna CGU byłaby równa wartości bilansowej.

PAK KWB Adamów SA	(+) wzrost o 1,0 p.p.	(-) spadek o 1,0 p.p.
średnioważony koszt kapitału	3 mln	(3 mln)
	(+) wzrost o 1%	(-) spadek o 1%
zmiana przychodów ze sprzedaży	2 mln	(2 mln)

W przypadku spadku przychodów ze sprzedaży o 4,0% w horyzoncie prognozy przy niezmiennych pozostałych parametrach modelu określenia wartości odzyskiwalnej, a także w przypadku spadku średnioważonego kosztu kapitału o 1,9 p.p. przy pozostałych parametrach modelu niezmiennych, wartość odzyskiwalna CGU byłaby równa wartości bilansowej.

20. Leasing

20.1. Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

Środki trwale użytkowane na podstawie umów leasingu finansowego obejmują głównie samochody, spycharki oraz ładowarki gąsienicowe, ciągniki oraz naczepy.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu oraz wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych netto przedstawiają się następująco:

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

	Stan na 31 grudnia 2016 roku		Stan na 31 grudnia 2015 roku	
	<i>opłaty minimalne</i>	<i>wartość bieżąca opłat</i>	<i>opłaty minimalne</i>	<i>wartość bieżąca opłat</i>
W okresie 1 roku	7 572	7 189	15 065	14 246
W okresie od 1 do 5 lat	4 249	3 962	11 155	11 250
Powyżej 5 lat	-	-	-	-
Minimalne opłaty leasingowe ogółem	11 821	11 151	26 220	25 496
Minus koszty finansowe	(670)	-	(724)	-
Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych, w tym:	11 151	11 151	26 151	25 496
krótkoterminowe	7 171	7 189	15 031	14 246
długoterminowe	3 980	3 962	11 120	11 250

21. Aktywa niematerialne

Aktywa niematerialne długoterminowe – rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

	<i>Jednostki poświadczonej redukcji emisji (EUA)</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Inne aktywa niematerialne</i>	<i>Razem</i>
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2016 roku	12 054	19 558	1 949	395	33 956
Transfer EUA	(14 671)	-	-	-	(14 671)
Zmniejszenia	-	-	(26)	-	(26)
Zwiększenia	117 120	1 982	75	36	119 213
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2016 roku	<u>114 503</u>	<u>21 540</u>	<u>1 998</u>	<u>431</u>	<u>138 472</u>
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2016 roku	-	14 525	1 719	323	16 567
Odpis amortyzacyjny za okres	-	1 080	207	21	1 308
Odpis aktualizujący	-	1 338	-	-	1 338
Zmniejszenia	-	-	(23)	-	(23)
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2016 roku	-	<u>16 943</u>	<u>1 903</u>	<u>344</u>	<u>19 190</u>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2016 roku	<u>12 054</u>	<u>5 033</u>	<u>230</u>	<u>72</u>	<u>17 389</u>
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2016 roku	<u>114 503</u>	<u>4 597</u>	<u>95</u>	<u>87</u>	<u>119 282</u>

W pozycji Transfer EUA Grupa prezentuje Transfer uprawnień do emisji CO₂ pomiędzy aktywami niematerialnymi długoterminowymi i krótkoterminowymi.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Aktywa niematerialne długoterminowe – rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku

	<i>Jednostki poświadczonej redukcji emisji (EUA)</i>	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>	<i>Inne aktywa niematerialne</i>	<i>Razem</i>
Wartość brutto na dzień 1 stycznia 2015 roku	76 538	18 549	1 847	384	97 318
Transfer EUA	(76 538)	-	-	-	(76 538)
Zmniejszenia	-	(1)	(200)	-	(201)
Zwiększenia	12 054	1 010	302	11	13 377
Wartość brutto na dzień 31 grudnia 2015 roku	<u>12 054</u>	<u>19 558</u>	<u>1 949</u>	<u>395</u>	<u>33 956</u>
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia 2015 roku	-	13 286	1 475	294	15 055
Odpis amortyzacyjny za okres	-	1 239	422	29	1 690
Odpis aktualizujący	-	-	-	-	-
Zmniejszenia	-	-	(178)	-	(178)
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia 2015 roku	-	<u>14 525</u>	<u>1 719</u>	<u>323</u>	<u>16 567</u>
Wartość netto na dzień 1 stycznia 2015 roku	<u>76 538</u>	<u>5 263</u>	<u>372</u>	<u>90</u>	<u>82 263</u>
Wartość netto na dzień 31 grudnia 2015 roku	<u>12 054</u>	<u>5 033</u>	<u>230</u>	<u>72</u>	<u>17 389</u>

W pozycji Transfer EUA Grupa prezentuje Transfer uprawnień do emisji CO2 pomiędzy aktywami niematerialnymi długoterminowymi i krótkoterminowymi.

Krótkoterminowe aktywa niematerialne

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
	<i>Jednostki poświadczonej redukcji emisji (EUA)</i>	<i>Jednostki poświadczonej redukcji emisji (EUA)</i>
Wartość brutto na dzień 1 stycznia	354 389	176 957
Zakup	258 365	275 175
Umorzenie EUA	(354 389)	(174 281)
Transfer EUA	14 671	76 538
	<hr/>	<hr/>
Wartość brutto na dzień 31 grudnia	273 036	354 389
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 1 stycznia	-	-
Odpis aktualizujący	-	-
Umorzenie i odpisy aktualizujące na dzień 31 grudnia	-	-
	<hr/>	<hr/>
Wartość netto na dzień 1 stycznia	354 389	176 957
Wartość netto na dzień 31 grudnia	273 036	354 389

22. Aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu i inne aktywa górnicze

Na dzień 31 grudnia 2016 roku pozycja aktywów dotyczących zdejmowania nadkładu i innych aktywów górniczych obejmuje aktywa dotyczące zdejmowania nadkładu oraz inne aktywa górnicze w PAK KWB Konin w kwocie 79 612 tysięcy złotych.

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Stan na 1 stycznia	94 057	150 457
Odpis aktualizujący (zmiana stanu)	-	(16 189)
Zwiększenie	1 306	1 976
Zmniejszenie	(455)	-
Amortyzacja za okres	(14 384)	(42 187)
	<hr/>	<hr/>
Stan na 31 grudnia	80 524	94 057
	<hr/>	<hr/>
długoterminowe	80 524	92 748
krótkoterminowe	-	1 309

23. Pozostałe aktywa

23.1. Pozostałe aktywa finansowe

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Lokaty na obsługę kosztów zadłużenia	76 484	74 789
Lokaty i depozyty	2 540	2 709
Lokaty i depozyty FLZG oraz FRZG	7 810	7 637
Udziały	167	2 451
Inne	2 261	3 145
Pozostałe aktywa finansowe ogółem	<u>89 262</u>	<u>90 731</u>
krótkoterminowe	77 317	76 979
długoterminowe	<u>11 945</u>	<u>13 752</u>

Głównymi składnikami pozycji „Inne” są akcje Wielkopolskiego Centrum Logistycznego w PAK Serwis sp. z o.o. w kwocie 418 tysięcy złotych oraz pożyczki udzielone pracownikom w PAK KWB Konin SA w kwocie 444 tysiące złotych.

23.2. Pozostałe aktywa niefinansowe

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Należności z tytułu VAT	22 184	4 031
Ubezpieczenia	1 561	1 519
Pozostałe należności budżetowe	-	1 783
Inne aktywa niefinansowe	98	-
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	3 359	6 235
Zaliczki na dostawy	905	813
Zaliczki na aktywa niematerialne	187	1 834
Zaliczki na środki trwałe w budowie	5 880	5 848
Inne	328	461
Pozostałe aktywa niefinansowe ogółem	<u>34 502</u>	<u>22 524</u>
krótkoterminowe	28 776	12 497
długoterminowe	<u>5 726</u>	<u>10 027</u>

Największymi składnikami pozycji pozostałe rozliczenia międzyokresowe w 2016 roku są rozliczenia dotyczące opłat licencyjnych w kwocie 956 tysięcy złotych w ZE PAK SA oraz rozliczenia kosztów wycen środków trwałych przeznaczonych do sprzedaży w kwocie 908 tysięcy złotych w PAK KWB Konin SA.

24. Świadczenia pracownicze

24.1. Świadczenia emerytalne oraz inne świadczenia po okresie zatrudnienia

Jednostki Grupy wypłacają pracownikom przechodzącym na emerytury kwoty odpraw emerytalnych i innych świadczeń po okresie zatrudnienia w wysokości określonej przez Ponadzakładowy Układ Zbiorowy Pracy. W związku z tym Grupa na podstawie wyceny dokonanej przez profesjonalną firmę aktuarialną tworzy rezerwę na wartość bieżącą zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i innych świadczeń.

Kwotę tej rezerwy oraz uzgodnienie przedstawiające zmiany stanu w ciągu okresu obrotowego przedstawiono w poniższej tabeli:

	<i>Rezerwa na świadczenia emerytalno – rentowe i pośmiertne</i>	<i>Nagrody jubileuszowe</i>	<i>Dopłaty do energii elektrycznej / deputaty węglowe</i>	<i>Razem</i>
Stan na 1 stycznia 2016 roku	42 310	16 352	27 794	86 456
Koszty bieżącego zatrudnienia	2 103	1 543	-	3 646
Koszty odsetek	1 020	425	723	2 168
Zyski i straty aktuarialne	(2 535)	(299)	(1 823)	(4 657)
Wypłacone świadczenia	(4 079)	(2 351)	(2 982)	(9 412)
Koszty przeszłego zatrudnienia	(10 527)	(12 584)	-	(23 111)
Inne	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2016 roku	28 292	3 086	23 712	55 090
Rezerwy długoterminowe	25 159	2 547	20 881	48 587
Rezerwy krótkoterminowe	3 133	539	2 831	6 503

	<i>Rezerwa na świadczenia emerytalno – rentowe i pośmiertne</i>	<i>Nagrody jubileuszowe</i>	<i>Dopłaty do energii elektrycznej / deputaty węglowe</i>	<i>Razem</i>
Stan na 1 stycznia 2015 roku	49 973	65 302	31 832	147 107
Koszty bieżącego zatrudnienia	2 849	(939)	-	1 910
Koszty odsetek	1 210	961	828	2 999
Zyski i straty aktuarialne	1 671	(6 556)	(1 772)	(6 657)
Wypłacone świadczenia	(6 056)	(26 854)	(3 094)	(36 004)
Koszty przeszłego zatrudnienia	(7 088)	(15 398)	-	(22 486)
Inne	(248)	(164)	-	(412)
Stan na 31 grudnia 2015 roku	42 311	16 352	27 794	86 457
Rezerwy długoterminowe	38 831	14 144	24 699	77 674
Rezerwy krótkoterminowe	3 480	2 208	3 095	8 783

Głównym czynnikiem decydującym o zmniejszeniu wartości rezerw na nagrody jubileuszowe było porozumienie ze związkami zawodowymi w Grupie w zakresie likwidacji nagród jubileuszowych w Zakładowym Układzie Zbiorowym Pracy.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień bilansowy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	<i>Rok zakończony</i>	<i>Rok zakończony</i>
	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
stopa dyskontowa	3,5%	2,6%
przewidywany wskaźnik inflacji	2,5%	2,5%
przewidywana stopa wzrostu wynagrodzeń	w zależności od spółki zawiera się w przedziale od 0 % do 3 %	w zależności od spółki zawiera się w przedziale od 0 % do 3%,

25. Zapasy

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Paliwo produkcyjne	9 161	14 745
Części zamienne i pozostałe materiały	74 608	67 019
Świadectwa pochodzenia energii	21 406	75 532
Towary	121	219
Zapasy ogółem według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia (kosztu wytworzenia) oraz wartości netto możliwej do uzyskania	<u>105 296</u>	<u>157 515</u>

Świadectwa pochodzenia energii z tytułu produkcji energii w źródłach odnawialnych, gazowych oraz wysokosprawnej kogeneracji wykazywane są według wartości godziwej na koniec miesiąca, w którym zostały wyprodukowane.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa posiadała łącznie według ewidencji 353 874,513 MWh praw majątkowych zielonych certyfikatów i wyprodukowanej, jeszcze nie zweryfikowanej przez URE, zielonej energii, z tego 134 408,902 MWh to już uzyskane prawa majątkowe, natomiast 186 300,887 MWh to produkcja energii zielonej w miesiącach lipiec, sierpień, wrzesień, październik i listopad 2016 roku oczekująca na potwierdzenie w URE, a 33 164,724 MWh to produkcja miesiąca grudnia 2016 roku oczekująca na złożenie wniosku przez Spółkę. Wniosek o przyznanie praw majątkowych za lipiec został złożony przez Spółkę do PSE SA w dniu 23 sierpnia 2016 roku, za sierpień - 19 września; za wrzesień - 11 października; za październik - 17 listopada; za listopad - 15 grudnia; za grudzień - 10 stycznia 2017 roku. W 2016 roku Grupa otrzymała zaległe certyfikaty za 2015 rok w ilości 115 301,589 MWh za produkcję w IV kwartale 2015 roku oraz 174 206,391 MWh za produkcję w I półroczu 2016 roku. W trakcie bieżącego okresu sprawozdawczego Grupa realizowała produkcję w źródłach odnawialnych i prezentowała w bilansie zielone certyfikaty po cenach aktualnych na koniec każdego miesiąca.

Odpis aktualizujący wartość zapasów na dzień 31 grudnia 2016 roku w kwocie 9 845 tysięcy złotych dotyczy aktualizacji wyceny praw będących na stanie Spółki w dniu 31 grudnia 2016 roku do ceny jednostkowej 37,76 PLN/MWh.

26. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Należności z tytułu dostaw i usług	126 793	179 735
Należności z tytułu rekompensaty w związku z rozwiązaniem KDT	88 350	57 307
Należności z tytułu zabezpieczenia zakupów energii na rynku bilansującym	8 674	7 826
Pozostałe należności	22 208	23 255
Należności netto	<u>246 025</u>	<u>268 123</u>
Odpis aktualizujący należności	<u>41 947</u>	<u>41 840</u>
Należności brutto	<u><u>287 972</u></u>	<u><u>309 963</u></u>

W linii pozostałe należności na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa prezentuje głównie należności z tytułu kaucji w kwocie 15 091 tysięcy złotych.

Warunki transakcji z podmiotami powiązanymi przedstawione są w nocie 37.

Należności z tytułu dostaw i usług nie są oprocentowane i mają zazwyczaj 14-dniowy termin płatności.

Grupa posiada odpowiednią politykę w zakresie dokonywania sprzedaży tylko zweryfikowanym klientom. Dzięki temu, zdaniem kierownictwa, nie istnieje dodatkowe ryzyko kredytowe, ponad poziom określony odpisem aktualizującym nieściągalne należności właściwym dla należności handlowych Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności w kwocie 41 947 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku: 41 840 tysięcy złotych) zostały objęte odpisem. Zmiany odpisu aktualizującego należności były następujące:

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Odpis aktualizacyjny na dzień	41 840	41 995
Zwiększenie	568	857
Wykorzystanie	(315)	(5)
Rozwiązanie	(146)	(1 007)
Odpis aktualizacyjny na dzień	<u>41 947</u>	<u>41 840</u>

Poniżej przedstawiono analizę należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności, które na dzień 31 grudnia 2016 roku, oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku były przeterminowane, ale nie uznano ich za nieściągalne i nie objęto odpisem.

	<i>Przeterminowane, lecz ściągalne</i>						
	Razem bez odpisu	Nie przeterminowane	<30 dni	30-60 dni	60-90 dni	90-120 dni	>120 dni
<i>31 grudnia 2016 roku</i>	246 025	217 297	10 135	6 929	5 246	2 507	3 911
<i>31 grudnia 2015 roku</i>	268 123	238 152	18 515	7 964	1 067	211	2 214

27. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne w banku są oprocentowane według zmiennych stóp procentowych, których wysokość zależy od stopy oprocentowania jednodniowych lokat bankowych. Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, od jednego dnia do trzech miesięcy, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych. Wartość godziwa środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 350 101 tysięcy złotych (na dzień 31 grudnia 2015 roku: 383 354 tysięcy złotych).

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych składało się z następujących pozycji:

Struktura środków pieniężnych

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Środki pieniężne w banku i kasie	229 498	238 019
Lokaty krótkoterminowe	120 603	145 335
Razem saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w bilanse:	350 101	383 354
Różnice kursowe	(1 454)	(36)
Razem saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazanych w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych:	348 647	383 318

Wyjaśnienie zmian pozycji bilansowych i zmian pozycji ujętych w rachunku przepływów pieniężnych

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
<u>Amortyzacja:</u>		
Amortyzacja wykazana w rachunku zysków i strat	221 699	393 705
Rozliczenie dotacji	(2 877)	(1 786)
Rozliczenie leasingu zwrotnego	(10 993)	(10 984)
Amortyzacja wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	207 829	380 935

Rozliczenie leasingu zwrotnego dotyczy nadwyżki z tytułu sprzedaży składników majątku i wzięcia ich w leasing zwrotny w PAK KWB Konin. Kwota 10 993 tysiące złotych koryguje amortyzację (w 2015 roku kwota 10 984 tysiące złotych).

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
<u>Należności:</u>		
Bilansowa zmiana stanu należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności	22 098	(14 146)
Bilansowa zmiana stanu pozostałych aktywów niefinansowych długo i krótkoterminowych	(11 978)	42 859
Bilansowa zmiana kwot należnych od zamawiających z tytułu kontraktów długoterminowych	(4 819)	6 698
Zmiana stanu zaliczek na środki trwale w budowie	(1 637)	(17 203)
Pozostałe zmiany	(541)	(2 106)
	3 123	16 102
Zmiana stanu należności wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	3 123	16 102

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
<u>Zobowiązania:</u>		
Bilansowa zmiana stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych zobowiązań finansowych długo i krótkoterminowych	(10 524)	(140 688)
Bilansowa zmiana pozostałych zobowiązań niefinansowych	(6 123)	(11 461)
Bilansowa zmiana kwot należnych zamawiającym z tytułu kontraktów długoterminowych	(6 090)	(10 165)
Zmiana zobowiązań z tytułu rozrachunków inwestycyjnych	57 179	47 704
Wykup dłużnych papierów wartościowych	5 030	-
Nowe umowy leasingowe i spłaty zobow. leasingowych	15 192	6 157
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu zakupu uprawnień do emisji CO ₂	(59 951)	-
Pozostałe zmiany	170	19 886
Zmiana stanu zobowiązań wykazana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	(5 117)	(88 567)

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
<u>Zmiana stanu rezerw, rozliczeń międzyokresowych oraz świadczeń pracowniczych:</u>		
Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych	(87 883)	156 683
Zmiana stanu świadczeń pracowniczych długo i krótkoterminowych	(31 367)	(60 651)
Zmniejszenie rezerwy z tytułu umorzenia jednostek EUA	354 389	174 281
Zmiana stanu rezerw i innych pozycji ujmowana w pozostałych całkowitych dochodach	4 613	246
Pozostałe zmiany	(566)	(2 350)
	239 186	268 209
	239 186	268 209

W pozycji wydatki i wpływy związane z pozostałymi aktywami finansowymi zaprezentowano wpływy i wydatki związane z środkami pieniężnymi przeznaczonymi na obsługę zadłużenia oraz otrzymanymi gwarancjami.

28. Kapitał podstawowy i kapitały zapasowe / rezerwowe

28.1. Kapitał podstawowy

<i>Kapitał akcyjny</i>	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
50 823 547 akcji o wartości nominalnej 2 złote każda	101 647	101 647
	101 647	101 647
	101 647	101 647

28.1.1. Wartość nominalna akcji

Wszystkie wyemitowane akcje posiadają wartość nominalną wynoszącą 2 złote i zostały w pełni opłacone.

28.1.2. Prawa akcjonariuszy

Akcje wszystkich serii są jednakowo uprzywilejowane co do dywidendy oraz zwrotu z kapitału.

28.1.3. Akcjonariusze o znaczącym udziale

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
<i>Elektrim SA</i>		
udział w kapitale	0,39%	0,39%
udział w głosach	0,39%	0,39%
<i>Embud sp. z o.o.</i>		
udział w kapitale	1,16%	1,16%
udział w głosach	1,16%	1,16%
<i>Trigon XIX Fundusz Inwestycyjny Zamknięty</i>		
udział w kapitale	19,68%	19,68%

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃTŃÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

udział w głosach	19,68%	19,68%
<i>Argumenol Investment Company Limited</i>		
udział w kapitale	30,32%	12,61%
udział w głosach	30,32%	12,61%
<i>Nationale - Nederlanden OFE</i>		
udział w kapitale	9,97%	9,97%
udział w głosach	9,97%	9,97%
<i>Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA</i>		
udział w kapitale	6,06%	-
udział w głosach	6,06%	-
<i>OFE PZU Złota Jesień</i>		
udział w kapitale	5,24%	-
udział w głosach	5,24%	-
<i>IPOPEMA 116 Fundusz Inwestycyjny Zamknięty</i>		
udział w kapitale	-	17,71%
udział w głosach	-	17,71%
<i>Pozostali</i>		
udział w kapitale	27,18%	38,48%
udział w głosach	27,18%	38,48%
	100,00%	100,00%

Według wiedzy Spółki na podstawie zawiadomień przekazanych przez akcjonariuszy.

29. Kapitał zapasowy

Na dzień 31 grudnia 2016 roku struktura pochodzenia kapitału zapasowego w wysokości 1 028 647 tysięcy złotych przedstawia się następująco:

• ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	380 030
• utworzony zgodnie ze statutem
ponad wymaganą ustawowo (minimalną) wartość	521 904
• inny	126 713

29.1. Pozostałe kapitały rezerwowe

Spółka ZE PAK SA powstała w wyniku komercjalizacji Przedsiębiorstwa Państwowego Zespół Elektrowni PAK dokonanej na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 1990 roku o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Widniejący w bilansie Spółki w ramach kapitału rezerwowego – tzw. Fundusz Prywatyzacyjny, został utworzony przez Przedsiębiorstwo Państwowe Zespół Elektrowni PAK na podstawie ustawy z dnia 31 stycznia 1989 roku o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych.

Na wartość kapitału rezerwowego składa się Fundusz Prywatyzacyjny w kwocie 3 472 tysiące złotych, który został utworzony z zysku 1994 roku w oparciu o uchwałę Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia nowopowstałej Spółki oraz wartość związana z umorzeniem akcji własnych w kwocie 2 405 tysięcy złotych. W związku z ujemnym wynikiem spółki ZE PAK SA za 2015 rok w kwocie 1 515 851 tysięcy złotych Walne Zgromadzenie Spółki w dniu 28 czerwca 2016 roku podjęło uchwałę nr 5 w sprawie pokrycia straty Spółki za 2015 rok. Zgodnie z uchwałą na pokrycie straty Walne Zgromadzenie przeznaczyło kwotę 2 405 tysięcy złotych z kapitału rezerwowego. Łączna wartość pozostałych kapitałów rezerwowych na dzień 31 grudnia 2016 to 3 472 tysiące złotych.

Środki zgromadzone na tym funduszu miały zostać przeznaczone na zakup przez pracowników od Skarbu Państwa akcji po przekształceniu przedsiębiorstwa w spółkę i jej prywatyzacji (zakup do 10% akcji za połowę ceny). Wprowadzona w 1996 roku ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych przyznała pracownikom prawo do nieodpłatnego nabycia 15 % należących do Skarbu Państwa akcji spółki, w związku z czym cele jakim miał służyć fundusz prywatyzacyjny przestały istnieć jednak kapitał w pasywach spółki pozostał.

29.2. Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Zysk niepodzielony obejmuje również kwoty, które nie podlegają podziałowi, to znaczy nie mogą zostać wypłacone w formie dywidendy. Są to:

- Zyski/straty zatrzymane spółek zależnych, przynależne akcjonariuszom jednostki dominującej,
- różnice w wartości zysków zatrzymanych pomiędzy sprawozdaniem statutowym a sprawozdaniem MSSF jednostki dominującej,
- równowartość 8% statutowego odpisu z zysku na kapitał oraz pozostałych odpisów dokonywanych na podstawie obowiązujących zapisów w umowach spółek zależnych.

W Grupie na dzień 31 grudnia 2016 roku pełna kwota niepodzielonego wyniku finansowego (w tym równowartość utworzonych w ramach podziału zysków w latach ubiegłych kapitałów zapasowego i rezerwowego) objęta jest ograniczeniem w wypłacie dywidendy. Podstawą przyjęcia takiego założenia są następujące uwarunkowania:

- Statutowe sprawozdania finansowe wszystkich spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej ZE PAK SA są przygotowywane zgodnie z polskimi standardami rachunkowości. Dywidenda może być wypłacona w oparciu o wynik finansowy ustalony w jednostkowym rocznym sprawozdaniu finansowym przygotowanym dla celów statutowych.
- Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych, jednostka dominująca jest zobowiązana utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. Do tej kategorii kapitału przelewa się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu spółki, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego jednostki. O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie; jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku nie istnieją inne ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy.

29.3. Udziały niekontrolujące

	<i>Rok zakończony</i> 31 grudnia 2016 roku	<i>Rok zakończony</i> 31 grudnia 2015 roku
Na początku okresu	-	-
Nabycie spółki - określenie udziałów niekontrolujących na dzień nabycia	30 971	30 971
Program akcji pracowniczych - korekta pierwotnego rozliczenia	(955)	(955)
Wynik jednostek zależnych w danym roku - przypisanie do udziałów niekontrolujących	2 612	1 278
Rozliczenie opcji PUT - ujęcie zobowiązania do wykupu akcji pracowniczych	(30 971)	(30 971)
Rozliczenie opcji PUT - ujęcie różnicy pomiędzy wartością udziałów niekontrolujących a zobowiązaniem na koniec okresu	(1 657)	(323)
Razem	<u>-</u>	<u>-</u>

Alokacja wyniku do udziałów niekontrolujących

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym 15% wyniku PAK KWB Adamów oraz 15% wyniku PAK KWB Konin za okres od dnia 19 lipca 2012 roku do dnia 31 grudnia 2013 roku oraz za okres od 1 stycznia 2014 do 31 grudnia 2014 zostało zaalokowane jako zysk przypadający akcjonariuszom niekontrolującym. W latach 2015 i 2016, w związku z trwającym procesem wykupu akcji pracowniczych zysk przypadający akcjonariuszom niekontrolującym alokowany był proporcjonalnie do wielkości udziałów akcjonariuszy niekontrolujących.

Ujęcie zobowiązania ZE PAK SA do zakupu pozostałych akcji PKA KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA

Zgodnie z MSSF ZE PAK SA rozpoznał na dzień objęcia kontroli w PAK KWB Konin SA i w PAK KWB Adamów SA zobowiązanie do nabycia akcji PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA posiadanych przez udziały niekontrolujące.

W umowie sprzedaży akcji KWB Konin SA i KWB Adamów SA zawartej pomiędzy ZE PAK SA a Skarbem Państwa w dniu 28 maja 2012 roku (dalej „Umowa Sprzedaży Akcji”) ZE PAK SA złożył Skarbowi Państwa, na warunkach określonych w tej umowie, nieodwołalną ofertę zakupu od Skarbu Państwa pozostałych akcji obu kopalń, które nie zostaną nabyte od Skarbu Państwa przez uprawnionych pracowników ani przez ich następców prawnych na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników. Zgodnie z przepisami tej ustawy uprawnionym pracownikom KWB Konin SA i KWB Adamów SA przysługiwało prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji spółki objętych przez Skarb Państwa w dniu wpisania danej spółki do rejestru. Zgodnie z Umową Sprzedaż Akcji zakup przez ZE PAK SA od Skarbu Państwa pozostałych akcji kopalń, nieobjętych przez uprawnionych pracowników ani przez ich następców prawnych, nastąpi po cenie za jedną akcję równej, odpowiednio, cenie jednej akcji KWB Konin SA i KWB Adamów SA w transakcji sprzedaży przez Skarb Państwa 85% akcji KWB Konin SA i KWB Adamów SA na rzecz ZE PAK SA, indeksowanej o wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszany przez Prezesa GUS. Zgodnie z Umową Sprzedaży Akcji oferta zakupu pozostałych akcji KWB Konin SA i KWB Adamów SA złożona przez ZE PAK SA Skarbowi Państwa, o której mowa powyżej, jest wiążąca do 28 lutego 2017 roku.

Ponadto zgodnie z Umową Sprzedaży Akcji ZE PAK SA zobowiązał się, na przewidzianych w tej umowie warunkach, złożyć uprawnionym pracownikom KWB Konin SA i KWB Adamów SA, którzy nabyli od Skarbu Państwa nieodpłatnie akcje na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników, oferty wykupu tych akcji po cenie za jedną akcję równej, odpowiednio, cenie jednej akcji KWB Konin SA i KWB Adamów SA w transakcji sprzedaży przez Skarb Państwa 85% akcji KWB Konin SA i KWB Adamów SA na rzecz ZE PAK SA. W wykonaniu tego zobowiązania, po upływie terminu obowiązywania zakazu obrotu akcjami pracowniczymi określonego w art. 38 ust. 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i niektórych uprawnieniach pracowników, ZE PAK SA rozpoczął proces odkupu akcji pracowniczych, w ramach którego osobom, które wyraziły zainteresowanie zbyciem akcji PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA, ZE PAK SA zaoferował dokonanie ich wykupu na warunkach ustalonych w Umowie Sprzedaży Akcji. Do końca 2016 roku w wyniku przeprowadzenia wspomnianego procesu wykupu, dokonano nabycia większości akcji pracowniczych PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA. ZE PAK SA nadal planuje zakup akcji pracowniczych PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA i kontynuuje proces wykupu po dotychczas oferowanej cenie.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku pozostała kwota dotycząca zakupu akcji PAK KWB Konin SA i PAK KWB Adamów SA wynosiła 6 061 tysięcy złotych.

30. Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki

Krótkoterminowe	Termin Spłaty	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Kredyt bankowy (konsorcjalny) otrzymany w kwocie 240 000 tysięcy EUR, oprocentowana wg stopy EURIBOR3M+marża banku	20.07.2019	142 567	136 548

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Kredyt w rachunku bieżącym w mBank w kwocie 9 700 tysięcy PLN, oprocentowany według stopy WIBOR 1M + marża banku	21.04.2016	-	9 580
Kredyt w rachunku bieżącym w BZ WBK SA w kwocie 65 000 tysięcy PLN, oprocentowany według stopy WIBOR 1M + marża banku	30.06.2017	28 670	64 385
Kredyt inwestycyjny BZ WBK SA w kwocie 46 463 tysiące PLN, oprocentowany według stopy WIBOR 1M + marża banku	31.12.2016	-	12 438
Umowa świadczenia usług w mBank do kwoty 61 590 tysięcy PLN - dyskonto weksli, oprocentowany według stopy WIBOR 1M + marża banku	30.06.2016	-	3 851
Kredyt na kwotę 67 000 tysięcy PLN w Banku BPH SA - oprocentowany według stopy WIBOR 1M + marża banku	31.05.2017	63 061	50 884
Kredyt obrotowy na kwotę 76 500 tysięcy PLN w Banku Millennium SA, oprocentowanie WIBOR 3M + marża banku	31.12.2017	28 765	28 765
Kredyt inwestycyjny w kwocie 577 000 tysięcy PLN (Kredyt A). Oprocentowany wg stopy WIBOR 3M+marża banku	20.03.2020	146 260	67 642
Kredyt inwestycyjny w kwocie 90 000 tysięcy PLN (Kredyt B). Oprocentowany wg stopy WIBOR 3M+marża banku	20.03.2020	12 369	12 300
Kredyt w rachunku bieżącym do kwoty 1 000 tysięcy złotych 30.05.2017	31.05.2017	266	150
RAZEM		421 958	386 543

Długoterminowe	<i>Termin Spłaty</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Kredyt bankowy (konsorcjalny) otrzymany w kwocie 240 000 tysięcy EUR, oprocentowana wg stopy EURIBOR3M+marża banku	20.07.2019	244 556	360 627
Kredyt obrotowy w Banku Millennium SA na kwotę 76 500 tysięcy PLN, oprocentowanie WIBOR 3M + marża banku.	31.12.2017	-	28 765
Kredyt inwestycyjny w kwocie 577 000 tysięcy PLN (Kredyt A). Oprocentowany wg stopy WIBOR 3M+marża banku	20.03.2020	283 045	465 400
Kredyt inwestycyjny w kwocie 90 000 tysięcy PLN (Kredyt B). Oprocentowany wg stopy WIBOR 3M+marża banku	20.03.2020	60 250	69 727
RAZEM		587 851	924 519

W dniu 13 marca 2014 roku, ZE PAK SA podpisał Umowę kredytu konsorcjalnego z bankami mBank, BGK, Millennium, PEKAO SA i PKO BP na kwotę 1 200 000 tysięcy złotych. Kredyt został podzielony na dwie części, Kredyt A w kwocie 1 110 000 tysięcy złotych z przeznaczeniem na sfinansowanie modernizacji bloków 1-4 w elektrowni Pątnów I, Kredyt B w kwocie 90 000 tysięcy złotych jako refinansowanie spłaconego w dniu

2 stycznia 2014 roku kredytu na IOS. Oprocentowanie Kredytu A i Kredytu B wynosi WIBOR 3M plus marża banku. W dniu 30 czerwca 2016 roku został podpisany Aneks nr 3 do umowy kredytowej, na mocy którego została zwolniona niewykorzystana jeszcze część Kredytu A. W związku z powyższym kwota wykorzystanego kredytu na dzień 30 czerwca 2016 roku wynosi 667 000 tysięcy złotych (z tego Kredyt A w kwocie 577 000 tysięcy złotych oraz Kredyt B w kwocie 90 000 tysięcy złotych). W związku ze zmniejszeniem limitu kredytu do wykorzystania, zmianie uległ również harmonogram spłaty. Zarówno Kredyt A jak i Kredyt B zostaną całkowicie spłacone w dniu 20 marca 2020 roku. W wyniku zmian szacunków przyszłych płatności związanych z obsługą zadłużenia dokonano przeliczenia wartości bilansowej istniejącego zobowiązania finansowego. Efekt korekty wyceny zobowiązania w kwocie około 8 milionów złotych zostanie ujęty prospektywnie w pozostałym okresie spłaty kredytu konsorcjalnego.

31. Rezerwy i rozliczenia międzyokresowe

31.1. Rozliczenia międzyokresowe bierne

	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Rezerwa na premię i urlopy wypoczynkowe	29 371	35 624
Odszkodowania z zakładu ubezpieczeń	16	41
Badanie sprawozdania finansowego	570	393
Inne	1 886	1 717
Razem	<u>31 843</u>	<u>37 775</u>
krótkoterminowe	31 843	37 775
długoterminowe	<u>-</u>	<u>-</u>

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

31.2. Zmiany stanu rezerw

	<i>Rezerwa na umorzenie EUA</i>	<i>Rezerwa na koszty likwidacji środków trwałych</i>	<i>Rezerwa na rekultywację składowisk popiołów</i>	<i>Rezerwa na stratę na kontrakcie długoterminowym</i>	<i>Rezerwa na umorzenie świadczeń pochodzenia energii</i>	<i>Rezerwy na rekultywację terenów górnich</i>	<i>Inne</i>	<i>Razem</i>
Stan na 1 stycznia 2016 roku	354 389	16 419	1 698	148	9 449	330 561	53 487	766 151
zwiększenia	313 105	429	-	86	7 838	1 676	1 500	324 634
zmniejszenia	(354 389)	-	(693)	(221)	(9 449)	(24 400)	(17 435)	(406 587)
Stan na 31 grudnia 2016 roku	313 105	16 848	1 005	13	7 838	307 837	37 552	684 198
Długoterminowe	-	16 848	755	-	-	287 966	6 684	312 253
Krótkoterminowe	313 105	-	250	13	7 838	19 871	30 868	371 945
Stan na 1 stycznia 2015 roku	176 957	14 671	4 025	98	6 056	343 828	66 357	611 992
zwiększenia	351 713	1 748	-	64	9 449	10 718	4 509	378 201
zmniejszenia	(174 281)	-	(2 327)	(14)	(6 056)	(23 985)	(17 379)	(224 042)
Stan na 31 grudnia 2015 roku	354 389	16 419	1 698	148	9 449	330 561	53 487	766 151
Długoterminowe	-	16 419	1 005	-	-	307 111	10 344	334 879
Krótkoterminowe	354 389	-	693	148	9 449	23 450	43 143	431 272

31.3. Opis istotnych tytułów rezerw

31.3.1. Rezerwa na zobowiązania z tytułu emisji gazów cieplarnianych oraz rezerwy na umorzenie jednostek poświadczonych redukcji emisji (EUA)

Grupa rozpoznaje rezerwę na umorzenie uprawnień do emisji gazów cieplarnianych oraz jednostek poświadczonych redukcji emisji (EUA).

Od 1 stycznia 2013 roku obowiązuje kolejny okres rozliczeniowy 2013 – 2020 dotyczący uprawnień do emisji. Założeniem tego okresu jest przyznanie dla Grupy darmowych uprawnień EUA wynikających z produkcji energii cieplnej, aczkolwiek energetyka została dodatkowo objęta możliwością derogacji. Derogacja wynikająca z art. 10c Dyrektywy ETS polega na przyznaniu dodatkowych darmowych uprawnień pod warunkiem poniesienia zadeklarowanych nakładów inwestycyjnych na inwestycje zgłoszone w Krajowym Planie Inwestycyjnym. Grupa ZE PAK SA składa do Ministerstwa Środowiska roczne sprawozdania rzeczowo-finansowe z poniesionych nakładów inwestycyjnych na zadania zgłoszone do Krajowego Planu Inwestycyjnego wnioskując tym samym o przyznanie darmowych jednostek EUA za kolejne lata sprawozdawcze.

Dnia 30 września 2016 roku Spółka złożyła sprawozdanie rzeczowo – finansowe do Ministerstwa Środowiska dotyczące darmowych EUA z art. 10c za wykonane nakłady inwestycyjne w okresie od 1 lipca 2015 roku do 30 czerwca 2016 roku jednak ze względu na niepewność w zakresie powstania dwutowarowego rynku energii, w tym rynku mocy, co będzie miało bezpośredni wpływ na modernizację bloków nr 3 i 4 w Elektrowni Pątnów, Spółka nie wystąpiła o darmowe uprawnienia.

Emisja w Grupie ZE PAK SA w 2015 roku wyniosła 12 257 921 ton CO₂.

Grupa na dzień 1 stycznia 2016 roku posiadała zakupione jednostki EUA w ilości 12 257 586 ton.

Jednocześnie w lutym 2016 roku Grupa otrzymała darmowe EUA na ciepło za 2016 rok (Art. 10a Dyrektywy ETS) w ilości 101 259 EUA. Następnie w kwietniu 2016 roku Grupa otrzymała darmowe EUA z tytułu derogacji za 2015 rok (Art. 10c Dyrektywy ETS) w ilości 329 417 EUA oraz dokonała umorzenia emisji CO₂ za 2015 rok w ilości 12 257 921 ton CO₂.

Grupa sukcesywnie w trakcie 2016 roku dokonywała zakupów uprawnień do emisji CO₂ pod potrzeby 2016 roku, tym samym całkowity zakup jednostek EUA w Grupie, które wpłynęły na konto w rejestrze Unii Europejskiej w 2016 roku wyniósł 13 390 500 EUA, a stan jednostek EUA w Grupie po wszystkich wyżej opisanych operacjach na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniósł 13 820 841 EUA.

Na zakupione uprawnienia CO₂, które Grupa zamierza przedstawić do umorzenia za 2016 rok tworzona jest rezerwa w ciężar podstawowej działalności operacyjnej. Z chwilą faktycznego umorzenia uprawnień nastąpi wykorzystanie utworzonej wcześniej rezerwy.

31.3.2. Rezerwa na rekultywację składowisk popiołów i koszty likwidacji środków trwałych

Grupa tworzy rezerwę na przyszłe koszty rekultywacji terenu w oparciu o prawny obowiązek wynikający z „Pozwoleń zintegrowanych”. Podstawą szacowania wielkości rezerwy są specjalistyczne opracowania oraz ekspertyzy technologiczno – ekonomiczne sporządzone przez służby wewnętrzne lub zewnętrznych ekspertów. Wartość rezerwy jest szacowana i weryfikowana na każdy dzień bilansowy na podstawie bieżących oszacowań kosztowych oraz dyskonta. Na dzień 31 grudnia 2016 roku utworzona rezerwa wynosiła 1 005 tysięcy złotych.

Ze względu na istnienie prawnego obowiązku likwidacji środków trwałych po ich okresie użytkowania Grupa tworzy rezerwę na przewidywane przyszłe koszty, które będą niezbędne do poniesienia dla wypełnienia tego obowiązku. Na dzień 31 grudnia 2016 roku rezerwa z tego tytułu wynosiła 16 848 tysięcy złotych.

31.3.3. Rezerwy rekultywacyjne i inne związane z działalnością górnictwem

PAK KWB Konin oraz PAK KWB Adamów są zobowiązane na podstawie ustawy prawo górnicze i geologiczne do dokonania rekultywacji terenów, na których prowadzone były prace wydobywcze. W związku z tym Grupa tworzy rezerwę zarówno na koszty rekultywacji terenu związanej z bieżącym wydobyciem węgla na danej odkrywce jak również na koszty rekultywacji wyrobiska końcowego w stopniu zaawansowania wydobycia węgla w poszczególnych odkrywkach na dany dzień bilansowy.

Rezerwa tworzona jest w oparciu o szacunki przyszłych kosztów rekultywacji w oparciu o raporty niezależnych ekspertów szacujących koszty rekultywacji na zlecenie Zarządu. Szacunki dotyczące przewidywanych kosztów rekultywacyjnych aktualizuje się okresowo, z tym że na każdą datę sprawozdawczą weryfikowana jest wielkość rezerwy zgodnie z aktualnymi założeniami w zakresie stopy dyskontowej, inflacji oraz wielkości wydobycia.

PAK KWB Konin oraz PAK KWB Adamów w ramach prowadzonej działalności zobowiązane są do przywrócenia stanu pierwotnego lub odbudowy zniszczeń spowodowanych ruchem zakładu górniczego. W związku z tym Grupa tworzy rezerwę na przewidywane koszty, do których poniesienia jest zobligowana na podstawie zawartych porozumień. Szacunki dotyczące przewidywanych kosztów związanych z ruchem zakładu górniczego aktualizowane są na każdą datę sprawozdawczą.

Rezerwa na likwidację obiektów i rekultywację terenów górniczych oraz z tytułu przygotowania terenów eksploatacyjnych w PAK KWB Konin oraz PAK KWB Adamów wg stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniosła 307 837 tysięcy złotych i zmniejszyła się w porównaniu z rokiem zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku o 22 724 tysiące złotych. Kalkulując rezerwę Grupa przyjęła następujące założenia: stopa dyskonta na poziomie 3,5%, poziom inflacji na poziomie 2,5%.

31.3.4. Rezerwa na umorzenie świadectw pochodzenia energii

W związku ze sprzedażą energii elektrycznej do odbiorców finalnych, Grupa ma obowiązek umorzenia określonej liczby certyfikatów pochodzenia energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, gazowych i kogeneracji. Na dzień 31 grudnia 2016 roku utworzona rezerwa z tego tytułu wyniosła 7 838 tysięcy złotych.

31.3.5. Inne rezerwy

Głównymi pozycjami pozostałych rezerw na 31 grudnia 2015 roku są w PAK KWB Konin: rezerwy na szkody górnicze w kwocie 12 980 tysięcy złotych, rezerwy na toczące się postępowania sądowe w kwocie 425 tysięcy złotych. W PAK KWB Adamów: rezerwy z tytułu trwałego wyłączenia z produkcji pod końcowy zbiornik po odkrywce Adamów w kwocie 15 828 tysięcy złotych, rezerwa na szkody górnicze w kwocie 3 383 tysiące złotych, rezerwy na sprawy sądowe w kwocie 684 tysiące złotych. Ponadto w El PAK i PAK SERWIS rezerwy na naprawy gwarancyjne w kwocie 2 237 tysięcy złotych.

32. Prawa do emisji dwutlenku węgla

Od 1 stycznia 2013 roku obowiązuje kolejny okres rozliczeniowy 2013 – 2020 dotyczący uprawnień do emisji. Założeniem tego okresu jest przyznanie dla Grupy darmowych uprawnień EUA wynikających z produkcji energii cieplnej, aczkolwiek energetyka została dodatkowo objęta możliwością derogacji. Derogacja wynikająca z art. 10c Dyrektywy ETS polega na przyznaniu dodatkowych darmowych uprawnień pod warunkiem poniesienia zadeklarowanych nakładów inwestycyjnych na inwestycje zgłoszone w Krajowym Planie Inwestycyjnym.

W grudniu 2013 roku Ministerstwo Środowiska opublikowało wzór sprawozdania rzeczowo-finansowego, które Grupa Kapitałowa ZE PAK SA przesyła co roku do Ministerstwa w zakresie poniesionych nakładów na zadania inwestycyjne zgłoszone do KPI, w celu skorzystania z derogacji dla energetyki w ramach Art. 10c Dyrektywy ETS. Za poniesione nakłady inwestycyjne w okresie od 1 lipca 2014 roku do 30 czerwca 2015 roku Grupa złożyła sprawozdanie i otrzymała 329 417 darmowych jednostek EUA, które wpłynęły na konto Grupy w kwietniu 2016 roku i zostały wykorzystane do umorzenia emisji za 2015 rok.

Od 2015 roku nastąpiła zmiana w sposobie ogłaszania informacji dotyczących darmowych uprawnień do emisji CO₂. Zgodnie z nową Ustawą z dnia 12 czerwca 2015 roku o systemie handlu uprawnieniami do emisji CO₂, Minister właściwy do spraw środowiska, po zaakceptowaniu przez Komisję Europejską wykazu instalacji wytwarzających energię elektryczną wraz z liczbą uprawnień do emisji, które są planowane do wydania tym instalacjom w danym roku okresu rozliczeniowego, ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej informację o liczbie uprawnień do emisji, które w danym roku okresu rozliczeniowego zostaną wydane instalacjom wytwarzającym energię elektryczną. W związku z powyższym w 2016 roku pojawiła się informacja iż, Grupa ZE PAK SA otrzyma 329 417 jednostek EUA za 2015 rok z Art. 10c (derogacja) oraz 101 259 EUA za 2016 rok z Art. 10a Dyrektywy za produkcję energii cieplnej.

Dla instalacji Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. została przydzielona określona pula uprawnień CO₂, jednak dla instalacji tej nie zostały zgłoszone do Krajowego Planu Inwestycyjnego (KPI) żadne zadania inwestycyjne,

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

które pokrywałyby należność za darmowe uprawnienia CO₂, więc przyznanie dla tej instalacji darmowych jednostek EUA uzależnione jest od wydatków na zadania prowadzone dla instalacji należących do ZE PAK SA.

Należy zauważyć, iż dokonując zakupów w 2014 roku, w ramach obecnego okresu rozliczeniowego, jednostek ERU, które następnie Grupa wykorzystwała do umorzenia emisji za 2014 rok, Grupa tym samym w 2014 roku wykorzystwała istniejącą możliwość zakupu dla celów wymiany 11% jednostek EUA na tańsze jednostki CER lub ERU (10% z okresu 2008 – 2012 oraz 1% z okresu 2013 – 2020) i tym samym zakończyła wymianę jednostek EUA na CER lub ERU w okresie 2013 – 2020.

Emisja w Grupie ZE PAK SA w 2015 roku wyniosła 12 257 921 ton CO₂.

Grupa na dzień 1 stycznia 2016 roku posiadała zakupione jednostki EUA w ilości 12 257 586 ton. W lutym 2016 roku Grupa otrzymała darmowe EUA na ciepło za 2016 rok (z Art. 10a) w ilości 101 259 EUA. Następnie 22 kwietnia 2016 roku Grupa otrzymała 329 417 darmowych jednostek EUA z Art. 10c za 2015 rok.

Również w kwietniu 2016 roku Grupa, w okresie od 1 do 25 kwietnia br., dokonała umorzenia emisji CO₂ za 2015 rok. ZE PAK SA dokonał umorzenia 9 907 506 jednostek EUA za 2015 rok natomiast Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. dokonała umorzenia 2 350 415 jednostek EUA.

Po umorzeniu pozostało w Grupie 5 905 424 jednostek EUA zakupionych w okresie od stycznia do kwietnia 2016 roku oraz część starych zapasów, które zostały przeniesione na umorzenie emisji za rok 2016 rok.

W pozostałych kwartałach 2016 roku Grupa dokonywała dalszych zakupów pod potrzeby 2016 roku, tym samym całkowity zakup jednostek EUA w Grupie które wpłynęły na konto w rejestrze Unii Europejskiej w 2016 roku wyniósł 13 390 500 EUA, a stan jednostek EUA w Grupie po wszystkich wyżej opisanych operacjach na dzień 31 grudnia 2016 roku wyniósł 13 820 841 EUA.

Dnia 30 września 2016 roku Spółka złożyła sprawozdanie rzeczowo – finansowe do Ministerstwa Środowiska dotyczące darmowych EUA z art. 10c za wykonane nakłady inwestycyjne w okresie od 1 lipca 2015 roku do 30 czerwca 2016 roku jednak ze względu na niepewność w zakresie powstania dwutlenkowego rynku energii, w tym rynku mocy, co będzie miało bezpośredni wpływ na modernizację bloków nr 3 i 4 w Elektrowni Pątnów, Spółka nie wystąpiła o darmowe uprawnienia.

W poniższych tabelach zaprezentowano prawa do emisji dwutlenku węgla przyznane w ramach Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień, nabyte na rynku wtórnym wraz z podziałem na część wykorzystaną na własne potrzeby oraz sprzedaną w okresach zakończonych dnia 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku.

Prawa do emisji dwutlenku węgla w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku

(w tonach)	<i>Zespół Elektrowni Pątnów- Adamów-Konin SA</i>	<i>„Elektrownia Pątnów II” sp. z o.o.</i>
	Emisja CO ₂	9 428 262
		2 027 836
EUA	Saldo na początek okresu	9 689 990
	Nabyte	12 687 500
	Otrzymane darmowe	430 676
	Umorzenie	(9 907 506)
	Sprzedaż	-
	Wymiana	-
	Saldo na koniec okresu	12 900 660
		920 181

**Fizyczne umorzenie uprawnień do emisji za dany rok następuje w pierwszych miesiącach roku następnego.*

Prawa do emisji dwutlenku węgla w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku

(w tonach)	<i>Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA</i>	<i>„Elektrownia Pątnów II” sp. z o.o.</i>
	Emisja CO ₂	9 907 506
		2 350 415
EUA	Saldo na początek okresu	10 697 412
	Nabyte	6 714 785
	Otrzymane darmowe	2 363 357
	Umorzenie	(10 085 564)
	Sprzedaż	-
	Wymiana	-
	Saldo na koniec okresu	9 689 990
		2 567 596

**Fizyczne umorzenie uprawnień do emisji za dany rok następuje w pierwszych miesiącach roku następnego.*

33. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, pozostałe zobowiązania i rozliczenia międzyokresowe

33.1. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe (krótkoterminowe)

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług:	186 493	111 622
Zobowiązania z tytułu opcji put	6 061	6 061
Zobowiązania inwestycyjne	12 814	68 882
Zobowiązania wobec pracowników z tytułu wynagrodzeń	15 325	18 234
Inne zobowiązania	81 969	32 706
Razem	302 662	237 505

W linii inne zobowiązania na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa prezentuje głównie zobowiązania z tytułu leasingu finansowego w kwocie 7 189 tysięcy złotych, (14 435 tysięcy złotych w roku 2015) zobowiązania związane z rozliczeniem korekty KDT za 2008 rok, na podstawie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 4 listopada 2014 roku oraz porozumienia z 2 października 2014 roku, zawartego pomiędzy Elektrownią Pątnów II i Zarządcą Rozliczeń w kwocie 66 573 tysięcy złotych (4 964 tysiące złotych w roku 2015). Pozostała kwota w pozycji inne zobowiązania na dzień 31 grudnia 2016 roku dotyczy głównie rozrachunków z pracownikami i potrąceń z listy płac na kwotę 5 315 tysięcy złotych (3 023 tysiące złotych w 2015 roku) oraz rozrachunków z tytułu wadium w kwocie 1 579 tysięcy złotych (435 tysięcy złotych w 2015 roku).

Zobowiązania z tytułu opcji put dotyczą zobowiązania ZE PAK do wykupu akcji pracowniczych zgodnie z zapisami umowy sprzedaży akcji PAK KWB Konin oraz PAK KWB Adamów, w przypadku gdy pracownicy zgłoszą chęć odsprzedaży. Warunki umowy określają cenę jak również termin wykupu. Zgodnie z MSSF ZE PAK rozpoznał na dzień objęcia kontroli zobowiązanie do wykupu akcji posiadanych przez udziały niekontrolujące. W związku z trwającym procesem wykupu akcji pracowniczych na dzień 31 grudnia 2016 roku pozostała kwota zobowiązania wynosi 6 061 tysięcy złotych.

Zasady i warunki płatności powyższych zobowiązań finansowych:

Warunki transakcji z podmiotami powiązаныmi przedstawione są w nocie 37 dodatkowych informacji i objaśnień.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są nieoprocentowane i zazwyczaj rozliczane w terminach 14 bądź 30-dniowych.

Zobowiązania z tytułu odsetek są zazwyczaj rozliczane w okresach miesięcznych bądź kwartalnych w ciągu całego roku obrotowego.

33.2. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe (długoterminowe)

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Zobowiązanie z tytułu leasingu finansowego	3 962	11 909
Zobow. krótkot. wobec pozostałych jedn. -powyżej 12 m-cy	483	1 375
Inne	624	67 467
Razem	<u>5 069</u>	<u>80 751</u>

33.3. Pozostałe zobowiązania niefinansowe

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Zobowiązania z tytułu podatku VAT	13 637	20 551
Zobowiązania z tytułu opłat środowiskowych	48 650	53 893
Zobowiązania z tytułu podatku akcyzowego	543	701
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	24 373	26 964
Podatek dochodowy od osób fizycznych	6 200	6 797
Pozostałe zobowiązania budżetowe	7 405	89
Zaliczki na dostawy	4 299	265
Opłata eksploatacyjna	10 771	12 768
Inne	553	525
Razem	<u>116 431</u>	<u>122 553</u>

Zobowiązania z tytułu opłat środowiskowych dotyczą opłat za zanieczyszczenie powietrza, składowanie odpadów oraz pobór wód i odprowadzanie ścieków. Okresem rozliczeniowym jest rok.

Zobowiązania z tytułu opłat eksploatacyjnych dotyczą opłat od wydobytej kopaliny, które wynikają z Prawa geologicznego i górniczego. Okresem rozliczeniowym jest półrocze.

33.4. Pochodne instrumenty finansowe

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Instrumenty zabezpieczające zmienność stóp procentowych (SWAP)	10 053	16 292
Pozostałe opcje walutowe	-	-
Razem	<u>10 053</u>	<u>16 292</u>
krótkoterminowe	5 759	7 349
długoterminowe	<u>4 294</u>	<u>8 943</u>

W aktywach bilansu, w pozycji pochodne instrumenty finansowe jest prezentowany kontrakt typu forward, który zabezpiecza kurs waluty EUR związany z zakupem jednostek uprawniających do emisji CO₂. Kwota nominalna transakcji zabezpieczanej wynosi 3 000 tysiące euro. Bieżąca wartość rynkowa netto kontraktu na 31 grudnia 2016 roku wynosi 296 tysięcy złotych.

33.5. Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów (długoterminowe)

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Rozliczenie leasingu zwrotnego długoterminowe	-	5 163
Dotacje długoterminowe	43 006	45 600
Pozostałe	296	305
Razem	<u>43 302</u>	<u>51 068</u>

33.6. Dotacje i rozliczenia międzyokresowe przychodów (krótkoterminowe)

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Rozliczenie leasingu zwrotnego krótkoterminowe	5 163	10 984
Dotacje krótkoterminowe	1 502	1 786
Pozostałe	5	4
Razem	<u>6 670</u>	<u>12 774</u>

34. Zobowiązania warunkowe oraz opis istotnych spraw sądowych

Poza zobowiązaniami opisanymi w nocie poniżej Spółka na dzień 31 grudnia 2016 roku nie posiadała innych zobowiązań warunkowych, udzielonych gwarancji oraz poręczeń.

34.1. Sprawy sądowe

Rekompensaty z tytułu rozwiązania kontraktów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej

Jednostka zależna Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. otrzymuje rekompensaty na pokrycie kosztów osieroconych zgodnie z Ustawą z dnia 29 czerwca 2007 roku o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej. Przychód z tytułu rekompensat ujmowany jest sukcesywnie do wypracowanych praw do rekompensat do końca okresu ich obowiązywania. W celu oszacowania wartości przychodu przynależnego do danego okresu spółka dokonuje szacunków celem określenia wskaźnika szacowanych kosztów osieroconych do łącznej sumy otrzymanych, zwróconych i oczekiwanych zdyskontowanych zaliczek rocznych (w tym dotychczas otrzymanych zaliczek rocznych), korekt rocznych oraz przewidywanej korekty końcowej.

Elektrownia Pątnów II sp. z o.o., zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości, w oparciu o zbudowany model finansowy rozpoznała w latach 2014 i 2015 przychody z tytułu rekompensat w wysokości odpowiednio 99 223 tysiące złotych oraz 173 435 tysiące złotych.

Wysoka dysproporcja pomiędzy przychodami z tytułu rekompensat w latach 2014 i 2015 wynika z tego, że przychody roku 2014 zostały jednorazowo skorygowane (obniżone o 81,5 mln zł) w skutek niekorzystnego dla spółki wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 listopada 2014 roku w sprawie korekty kosztów osieroconych za rok 2008. Szczegóły sprawy opisano chronologicznie poniżej.

Na podstawie wydanej decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki SA („Prezes URE”) z dnia 31 lipca 2009 roku, spółka została zobowiązana zwrócić administratorowi systemu rekompensat, Zarządcy Rozliczeń SA kwotę 52 493 tysiące złotych, tytułem korekty kosztów osieroconych za rok 2008. Zarząd spółki nie godząc się z decyzją Prezesa URE, odwołał się do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów („SOKiK”). W dniu 23 września 2009 roku Sąd orzekł o wstrzymaniu wykonania części decyzji i nakazał zapłatę kwoty 26 493 tysiące złotych.

W dniu 1 grudnia 2010 roku SOKiK, wydał wyrok, w którym oddalił odwołanie spółki od decyzji Prezesa URE, uznając jego argumenty za słuszne.

Spółka w dniu 9 lutego 2011 roku złożyła apelację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie zaskarżając wyrok Sądu pierwszej instancji.

W dniu 11 października 2012 roku Sąd Apelacyjny wydał dla spółki korzystny wyrok zmieniający wyrok Sądu pierwszej instancji i decyzję Prezesa URE z dnia 31 lipca 2009 roku ustalając dla roku 2008 dla Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. wysokość korekty rocznej kosztów osieroconych, jaką Zarządca Rozliczeń SA jest zobowiązany wypłacić Elektrowni Pątnów II sp. z o.o., w kwocie plus 29 082 tysiące złotych. Wyrok Sądu Apelacyjnego jest prawomocny. W związku z powyższym w dniu 17 października 2012 roku Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. wezwała Zarządcę Rozliczeń SA do zapłaty zasądzonej kwoty korekty roku 2008 oraz zwrotu zapłaconej przez Elektrownię Pątnów II sp. z o.o. kwoty 26 493 tysiące złotych tytułem częściowego wykonania decyzji Prezesa URE zgodnie z postanowieniem SOKiK z dnia 23 września 2009 roku. Wezwanie do zapłaty wystawiono na łączną kwotę 55 576 tysięcy złotych. W dniu 22 października 2012 roku Zarządca Rozliczeń SA wpłacił powyższą kwotę na rachunek spółki.

W dniu 22 lutego 2013 roku Prezes URE wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie do Sądu Najwyższego.

W dniu 22 maja 2014 roku Sąd Najwyższy na posiedzeniu niejawnym wydał wyrok uchylający wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 października 2012 roku i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia temu sądowi.

W dniu 4 listopada 2014 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał wyrok, w którym oddalił apelację Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 1 grudnia 2010 roku i w ten sposób utrzymał w mocy decyzję Prezesa URE z dnia 31 lipca 2009 roku ustalającą dla roku 2008 dla Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. wysokość korekty rocznej kosztów osieroconych, jaką Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. zobowiązana jest zwrócić Zarządcy Rozliczeń SA w wysokości (-) 52 493 tysiące złotych. Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. ujęła wyrok Sądu w sprawozdaniu za III kwartały 2014 roku z uwzględnieniem dotychczasowych rozliczeń stron w przedmiotowej sprawie, tj. z uwzględnieniem konieczności zwrotu przez Elektrownię Pątnów II sp. z o.o. kwoty 29 082 tysiące złotych, jaką Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. otrzymała od Zarządcy Rozliczeń SA na mocy wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 11 października 2012 roku.

W związku z wyrokiem Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. pomniejszyła przychody z tytułu rozliczeń KDT w roku 2014 o 81,5 mln złotych.

W dniu 15 kwietnia 2015 roku Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. złożyła skargę kasacyjną od tego wyroku.

W dniu 24 lutego 2016 roku Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 listopada 2014 roku, w sprawie rekompensaty na pokrycie kosztów osieroconych za 2008 rok. Orzeczenie Sądu Najwyższego kończy postępowanie w sprawie rekompensaty na pokrycie kosztów osieroconych Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. za 2008 rok.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 listopada 2014 roku jest prawomocny i podlega wykonaniu przez Elektrownię Pątnów II sp. z o.o. Zgodnie z ustaleniami, dokonаныmi pomiędzy Elektrownią Pątnów II sp. z o.o. a Zarządcą Rozliczeń SA kwota będąca przedmiotem sporu jest sukcesywnie spłacana Zarządcy Rozliczeń SA zgodnie z przyjętym harmonogramem płatności.

Postępowanie w związku z niezrealizowaniem obowiązku utrzymywania zapasów paliw

W dniach 17 września 2008 roku oraz 29 maja 2009 roku, Prezes URE wszczął postępowania w sprawie wymierzenia kary pieniężnej Spółce ZE PAK SA w związku z niespełnieniem obowiązku utrzymywania zapasu paliw zapewniających ciągłość dostaw energii elektrycznej i ciepła do odbiorców na dzień 31 grudnia 2007 roku, 31 marca 2008 roku, 1 lipca 2008 roku, 1 września 2008 roku, 1 października 2008 roku, 1 listopada 2008 roku, 1 grudnia 2008 roku, 1 stycznia 2009 roku, 1 lutego 2009 roku oraz 1 marca 2009 roku.

Decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 28 grudnia 2010 roku wymierzono ZE PAK SA karę pieniężną za nie przestrzeganie obowiązku utrzymania zapasów paliwa w ilości zapewniającej utrzymanie ciągłości dostaw ciepła do odbiorców w roku 2008 i 2009 w wysokości 1 500 tysięcy złotych. Spółka początkowo utworzyła w 2010 roku rezerwę na koszt kary w pełnej wysokości, którą następnie w 2015 roku rozwiązała, w związku z zapłatą kary.

W dniu 30 stycznia 2014 roku SOKiK wydał wyrok, w którym oddalił odwołanie Spółki od decyzji Prezesa URE. Spółka złożyła w dniu 30 kwietnia 2014 roku apelację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

W dniu 13 maja 2015 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację Spółki od wyroku SOKiK z 30 stycznia 2014 roku, czego skutkiem jest utrzymanie w mocy decyzji Prezesa URE. W dniu 11 grudnia 2015 roku Spółka wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 13 maja 2015 roku.

Sprawa niezakończona.

Postępowanie w sprawie zwrotu nadpłaty podatku akcyzowego

W świetle przepisów obowiązujących na terenie Unii Europejskiej a w szczególności przepisów art. 21 ust. 5 Dyrektywy energetycznej, w związku z art. 6 ust. 1 Dyrektywy horyzontalnej, po dniu 1 stycznia 2006 roku przedmiotem opodatkowania podatkiem akcyzowym jest sprzedaż energii na ostatnim etapie obrotu tzn. sprzedaż przez dystrybutora ostatecznemu odbiorcy (konsumentowi). Nie podlega opodatkowaniu tym podatkiem wcześniejszy etap obrotu, np. między producentem energii elektrycznej, a jej dystrybutorem. W takim przypadku obowiązek podatkowy powstaje w momencie dostawy energii elektrycznej konsumentowi.

Od dnia 1 marca 2009 roku weszła w życie ustawa z dnia 6 grudnia 2008 roku o podatku akcyzowym, zgodnie z którą sprzedaż energii elektrycznej podmiotowi, który nie jest jej odbiorcą końcowym, nie podlega opodatkowaniu akcyzą.

W związku z powyższym ZE PAK SA na podstawie art. 75 § 1, w związku z art. 75 § 2 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 1997 roku Nr 137, poz. 926, z późniejszymi zmianami) złożyła wnioski o stwierdzenie nadpłaty podatku akcyzowego za lata 2006, 2007, 2008 oraz styczeń i luty roku 2009 na łączną kwotę około 626 000 tysięcy złotych, uzasadniając to tym, że na podstawie przepisów prawa obowiązującego na terenie Unii Europejskiej oraz orzecznictwa Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, wykonywane przez ZE PAK SA czynności nie podlegają opodatkowaniu podatkiem akcyzowym. Poszczególne wnioski były rozpatrywane na szczeblach: Urzędu Celnego w Kaliszu, Izby Celnej w Poznaniu a obecnie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego.

W związku z wyrokami Sądów Administracyjnych w sprawach innych spółek energetycznych w przedmiocie nadpłaconego podatku akcyzowego, ZE PAK SA we współpracy z doradcą podatkowym przeanalizowała uchwałę I GPS 1/11 Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 22 czerwca 2011 roku, gdzie NSA uznał, że

przeniesienie ciężaru podatku w cenie wyłącza możliwość zwrotu nadpłaty. Z uzasadnienia tej uchwały można wywieść ryzyko, że organy podatkowe będą odmawiały zwrotu nadpłat wskazując, że postępowanie podatkowe w ogóle nie jest właściwe dla tego typu rozszczeń. Wówczas ich dochodzenie będzie możliwe na drodze cywilnoprawnej, co powoduje, iż istotną kwestią stanie się przedawnienie (na gruncie prawa cywilnego termin ten wynosi 3 lata). W związku z powyższym ZE PAK SA 10 lutego 2012 roku złożyła do Sądu Rejonowego Warszawa Śródmieście zawiązanie Skarbu Państwa do próby ugodowej na kwotę 626 406 tysięcy złotych i tym samym przerwała bieg przedawnienia. Do zawarcia ugody nie doszło, gdyż na rozprawie w dniu 16 kwietnia 2012 roku sygnatura akt VI Co 311/12 przedstawiciele Skarbu Państwa nie zgodzili się na ugode. Równolegle, Spółka oczekując na wyniki postępowań podatkowych w sprawie wcześniej złożonych wniosków o nadpłatę złożyła na piśmie w dniu 14 września 2012 roku w Izbie Celnej w Poznaniu dodatkowe wyjaśnienia w postaci wyników szczegółowej analizy ekonomicznej, której celem było wykazanie, czy Spółka poniosła uszczerbek związany z zapłatą podatku akcyzowego, do którego nie była zobowiązana. Spółka stoi na stanowisku, iż złożony dokument dotyczy wniosków nadpłatowych z całego okresu objętego postępowaniami, tj. styczeń 2006 – luty 2009 roku. Ostatecznie wszystkie wnioski trafiły na wokandy sądów WSA lub NSA. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania status postępowań jest następujący:

- 22 sprawy za okres styczeń 2006 – listopad 2007 roku (z wyłączeniem listopada 2006 roku) prowadzone były ponownie od początku przez Naczelnika UC, po tym jak sprawy wróciły z NSA. Przedłożyliśmy w nich miesięczne analizy ekonomiczne poniesienia uszczerbku. Po negatywnych decyzjach Naczelnika UC a potem Dyrektora IC zostały złożone do WSA w Poznaniu skargi. Rozprawy przed WSA w Poznaniu odbyły się w dniach 04 i 18 listopada 2015 roku. We wszystkich sprawach zapadły wyroki negatywne dla Spółki. W lutym 2016 roku Spółka złożyła skargi kasacyjne do NSA.
- 14 postępowań za okres grudzień 2007 – luty 2009 roku (z wyłączeniem lipca 2008 roku) w dniu 26 stycznia 2017 roku odbyły się rozprawy przed WSA w Poznaniu. We wszystkich sprawach oddalono skargi Spółki na decyzje IC w Poznaniu. Spółka złożyła do WSA wnioski o sporządzenie pisemnego uzasadnienia wyroków, które otrzymała w dniu 7 marca 2017 roku. Obecnie Spółka analizuje otrzymane uzasadnienia i przygotowuje wnioski skarg kasacyjnych do NSA.
- postępowanie za listopad 2006 roku zostało zakończone negatywnym wynikiem NSA z dnia 8 grudnia 2011 roku
- postępowanie za lipiec 2008 roku doczekało się rozpoznania naszej skargi kasacyjnej przez NSA. Na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2015 roku NSA oddalił skargę kasacyjną Spółki i wskazał, że w pełni podziela stanowisko zajęte przez WSA w Poznaniu w wyroku, od którego została złożona skarga kasacyjna.

W zależności od postanowień wydanych decyzji Spółka podejmie dalsze działania.

W przypadku Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. postępowanie za wszystkie okresy (jedna sprawa) trafiło na wokandę WSA po negatywnej dla Spółki Decyzji Dyrektora IC. Spółka nie dysponuje analizami, ponieważ nie działała w roku 2001 i brak jest danych porównawczych. Dnia 4 listopada 2015 roku w WSA w Poznaniu odbyła się rozprawa. Dnia 18 listopada 2015 roku został ogłoszony negatywny wyrok, 08 lutego 2016 roku Spółka złożyła skargę kasacyjną do NSA.

Postępowanie w sprawie ustalenia wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych za 2015 rok

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki („Prezes URE”) w dniu 29 marca 2016 roku wszczął z urzędu, jak co roku, postępowanie administracyjne w sprawie ustalenia dla Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych za 2015 rok. W dniu 28 lipca 2016 roku Prezes URE wydał decyzję ustalając dla Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. dodatnią korektę kosztów osieroconych w wysokości 57 310 tysięcy złotych.

W dniu 30 września 2016 r. Zarządca Rozliczeń SA zapłacił Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. kwotę wynikającą z decyzji Prezesa URE.

Sprawa zakończona

Postępowanie w sprawie udzielenia zwolnienia z obowiązku sprzedaży energii elektrycznej w sposób, o którym mowa w art. 49a ust. 2 ustawy-Prawo energetyczne.

W dniu 27 stycznia 2016 roku Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. złożyła wniosek do Prezesa URE o udzielenie zwolnienia z obowiązku sprzedaży energii elektrycznej w sposób, o którym mowa w art. 49a ust. 2 ustawy-Prawo energetyczne w stosunku do 60% energii elektrycznej netto wytwarzanej w jednostce wytwórczej Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. jako sprzedawanej na potrzeby wykonywania długoterminowych zobowiązań

wynikających z umów zawartych z instytucjami finansowymi w celu realizacji inwestycji związanych z wytwarzaniem energii elektrycznej, na okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2019 roku.

W dniu 2 maja 2016 roku Prezes URE wydał pozytywną decyzję przychyłając się w całości do wniosku Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. i zwolnił ją z obowiązku, o którym mowa w art. 49a ust. 2 ustawy – Prawo energetyczne w stosunku do 60% wolumenu produkcji na okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2019 roku.

Sprawa zakończona.

Postępowanie w sprawie nie przestrzegania obowiązków, o których mowa w art. 49a ust.1 i 2 ustawy-Prawo energetyczne.

W dniu 27 września 2016 roku Prezes Urzędu Regulacji Energetyki („Prezes URE”) wszczął z urzędu postępowanie administracyjne przeciwko Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. w związku nieprzestrzeganiem przez Elektrownię Pątnów II sp. z o.o. obowiązków, o których mowa w art. 49a ust.1 i 2 ustawy - Prawo energetyczne, tj. obowiązku sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej w okresie od 1 stycznia 2012 do 31 grudnia 2012 r. w drodze tzw. publicznego obrotu.

W dniach 12 października oraz 21 grudnia 2016 roku Elektrownia Pątnów II sp. z o.o. przesłała do Prezesa URE stosowne wyjaśnienia oraz swoje stanowisko w ww. sprawie.

Sprawa w toku.

Spór PAK KWB Konin SA z FUGO SA o kary umowne i bezpodstawne wzbogacenie

Do chwili obecnej nie wpłynął do PAK KWB Konin SA odpis ww. powództwa, przez co należy przyjąć, że wszelkie ewentualne roszczenia FUGO SA będą podstawą do skorzystania z instytucji przedawnienia roszczeń.

W dniu 26 czerwca 2008 roku pomiędzy PAK KWB Konin SA a konsorcjum FUGO SA (lider) i SKW Biuro Projektowo-Techniczne Sapkowski, Kanczewski, Wocka Spółka jawna w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych została zawarta Umowa na „Demontaż, przewiezienie, montaż dwóch koparek wielonaczyniowych typu SRs 1800 pochodzących z likwidowanej kopalni „As Pontes” Endesa Generacion SA (Hiszpania)”.

Pierwotny termin wykonania umowy w zakresie I koparki - do 31 października 2009 roku, natomiast w zakresie II koparki – do 31 stycznia 2010 roku, został następnie zmieniony aneksem z dnia 16 lutego 2009 roku w zakresie

I koparki - do 31 maja 2010 roku, natomiast w zakresie II koparki – do 31 sierpnia 2010 roku.

Na wezwanie PAK KWB Konin SA z dnia 29 lipca 2010 roku Gwarant HDI-Gerling Polska Towarzystwo Ubezpieczeń SA, na podstawie pkt 5 Gwarancji ubezpieczeniowej należytego wykonania kontraktu Nr 3018763/8402 z dnia 23 listopada 2009 roku, dokonał na rzecz PAK KWB Konin SA zapłaty kwoty 762 tysiące złotych w związku z niewykonaniem w terminie przez zobowiązanego FUGO SA - Lidera Konsorcjum w składzie: FUGO SA i SKW Biuro Projektowo-Techniczne Sapkowski, Kanczewski, Wocka Spółka jawna, Umowy z dnia 26 czerwca 2008 roku, objętej gwarancją w zakresie I koparki.

Ponadto na wezwanie PAK KWB Konin SA z dnia 20 października 2010 roku Gwarant HDI-Gerling Polska Towarzystwo Ubezpieczeń SA wypłacił PAK KWB Konin SA kwotę 2 349 tysięcy złotych tytułem kary umownej za okres od 16 września 2010 roku do 25 października 2010 roku w związku z opóźnieniem wykonania przez zobowiązanego, FUGO SA Lidera Konsorcjum w składzie: FUGO SA i SKW Biuro Projektowo-Techniczne Sapkowski, Kanczewski, Wocka Spółka jawna, Umowy z dnia 26 czerwca 2008 roku, objętej gwarancją – w zakresie II koparki.

Następnie PAK KWB Konin SA na podstawie noty obciążeniowej z dnia 26 maja 2011 roku na kwotę 2 762 tysiące złotych obciążyła FUGO SA pozostałą karą umowną z Umowy z dnia 26 czerwca 2008 roku. Z uwagi na brak zapłaty ww. należności PAK KWB Konin SA dokonała potrąceń z wynagrodzeń przysługujących FUGO SA z tytułu wykonania umowy.

Bezsporne jest, iż wykonanie Umowy z dnia 26 czerwca 2008 roku nastąpiło z opóźnieniem.

W dniu 14 maja 2012 roku Spółka FUGO SA wystąpiła do Sądu Rejonowego w Koninie z zawezwaniem do próby ugodowej na kwotę 12 896 tysięcy złotych. Na kwotę tę składają się następujące roszczenia :

- kwota 5 872 tysiące złotych z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia,

- kwota 7 024 tysiące złotych z tytułu wynagrodzenia za wykonanie zwiększonego zakresu prac związanych z ww. umową.

Zarząd PAK KWB Konin SA odmówił zawarcia ugody uznając roszczenia za bezzasadne. W tej sytuacji postępowanie z zawezwania zostało zakończone stwierdzeniem przez Sąd, że nie doszło do zawarcia Ugody i zamknięciem postępowania w dniu 26 września 2012 roku.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania PAK KWB Konin SA nie może wykluczyć, że FUGO SA wystąpi do sądu powszechnego z powództwem o zapłatę wskazanych kwot.

Postępowanie w sprawie decyzji środowiskowej wydanej na rzecz PAK KWB Konin SA dotyczącej złoża węgla brunatnego w Tomisławicach

PAK KWB Konin SA jest stroną postępowań administracyjnych dotyczących decyzji środowiskowej związanej ze złożem węgla brunatnego w Tomisławicach. W dniu 7 sierpnia 2007 roku wójt gminy Wierzbinek wydał decyzję środowiskową dotyczącą odkrywki węgla brunatnego. W dniu 5 grudnia 2008 roku decyzja ta została zaskarżona przez dziewięć osób fizycznych wspieranych przez fundację Greenpeace z powodu rzekomego rażącego naruszenia przepisów prawa. W dniu 25 marca 2009 roku Samorządowe Kolegium Odwoławcze odmówiło uchylenia decyzji środowiskowej. Powodowie złożyli wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. W dniu 4 maja 2009 roku, po ponownym rozpatrzeniu sprawy, Samorządowe Kolegium Odwoławcze podtrzymało swoje wcześniejsze orzeczenie. Powodowie po raz kolejny złożyli odwołanie od decyzji środowiskowej. W dniu 5 maja 2010 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu orzekł, iż decyzja środowiskowa, na podstawie której została udzielona koncesja na wydobycie węgla brunatnego ze złoża Tomisławice, w rażący sposób narusza przepisy prawa. PAK KWB Konin SA i Samorządowe Kolegium Odwoławcze złożyły odwołanie od tego wyroku. W dniu 21 marca 2012 roku Naczelny Sąd Administracyjny uchylił zaskarżone orzeczenie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia. W dniu 6 listopada 2012 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu ogłosił wyrok uchylający decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 25 marca 2009 roku odmawiającą stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej w dniu 7 sierpnia 2007 roku przez Wójta Gminy Wierzbinek związanej z eksploatacją przez PAK KWB Konin SA odkrywki węgla brunatnego Tomisławice. W dniu 7 stycznia 2013 roku PAK KWB Konin SA złożyła skargę kasacyjną od opisywanego wyroku.

Po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 października 2014 roku Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną PAK KWB Konin SA od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 6 listopada 2012 roku uchylającego decyzję Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Koninie z dnia 25 marca 2009 roku odmawiającą stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej w dniu 7 sierpnia 2007 roku przez Wójta Gminy Wierzbinek związanej z eksploatacją odkrywki węgla brunatnego Tomisławice.

Oddalenie skargi kasacyjnej PAK KWB Konin SA oznacza, że wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 6 listopada 2012 roku stał się prawomocny, a sprawa dotycząca stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wróciła ponownie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego. W dniu 1 października 2015 roku Samorządowe Kolegium Odwoławcze wydało postanowienie o zawieszeniu postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji środowiskowej wydanej przez Wójta Gminy Wierzbinek w związku z niezakończonym przez Komisję Europejską postępowaniem przeciwko rządowi polskiemu w przedmiocie naruszenia przepisów dotyczących ochrony środowiska w związku ze złożem węgla brunatnego w Tomisławicach.

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 7 października 2014 roku nie pozbawia mocy prawnej decyzji środowiskowej wydanej przez wójta gminy Wierzbinek i nie wstrzymuje prac eksploatacyjnych oraz wydobywczych na odkrywce Tomisławice. Decyzja środowiskowa Wójta Gminy Wierzbinek z dnia 7 sierpnia 2007 roku w dalszym ciągu pozostaje w obrocie prawnym i do czasu wydania ostatecznego rozstrzygnięcia przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze wywołuje ona skutki prawne.

34.2. Rozliczenia podatkowe

Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności podlegające regulacjom (na przykład sprawy celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów administracyjnych, które uprawnione są do nakładania wysokich kar i sankcji. Brak odniesienia do utrwalonych regulacji prawnych w Polsce powoduje występowanie w obowiązujących przepisach niejasności i niespójności. Często występujące różnice w opiniach, co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych zarówno wewnątrz organów państwowych, jak i pomiędzy organami państwowymi i przedsiębiorstwami, powodują powstawanie obszarów niepewności i konfliktów.

Zjawiska te powodują, że ryzyko podatkowe w Polsce jest znacząco wyższe niż istniejące zwykle w krajach o bardziej rozwiniętym systemie podatkowym.

Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres pięciu lat, począwszy od końca roku, w którym nastąpiła zapłata podatku. W wyniku przeprowadzanych kontroli dotychczasowe rozliczenia podatkowe Grupy mogą zostać powiększone o dodatkowe zobowiązania podatkowe. Zdaniem Grupy na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku utworzono odpowiednie rezerwy na rozpoznane i policzalne ryzyko podatkowe.

35. Zabezpieczenia spłaty zobowiązań

W celu zabezpieczenia spłaty zobowiązań Grupa stosuje wiele form zabezpieczeń. Do najpowszechniejszych należą hipoteki oraz zastawy rejestrowe.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku Grupa posiadała następujące zobowiązania zabezpieczone na jej majątku oraz pozostałe zabezpieczenia spłaty zobowiązań:

Zobowiązania zabezpieczone na majątku jednostki

<i>Rodzaj zobowiązań, gwarancji i poręczeń</i>	<i>31 grudnia 2016 roku</i>		<i>31 grudnia 2015 roku</i>	
	<i>Kwota zabezpieczenia</i>	<i>Waluta</i>	<i>Kwota zabezpieczenia</i>	<i>Waluta</i>
EL PAK SERWIS sp. z o.o.				
1. Zapłata-wadium				
1.1. Umowa z PAK KWB KONIN SA usługi elektryczne	3	PLN	3	PLN
„Elektrownia Pątnów II” sp. z o.o.				
1. Zastaw rejestrowy i finansowy				
1.1. Zastaw rejestrowy i finansowy na prawach z umów rachunków bankowych Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. w PEKAO i mBanku	400 000	EUR	400 000	EUR
1.2. Zastaw rejestrowy i finansowy na prawach z umów rachunków bankowych Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. w PEKAO i mBanku	339 750	PLN	339 750	PLN
2. Hipoteka				
2.1. Hipoteka umowna łączna kaucyjna ustanowiona przez Elektrownię Pątnów II sp. z o.o. oraz PAK Infrastruktura sp. z o.o. na działkach o księgach wieczystych numer KN1N/00071134/0, KN1N/00040530/0, KN1N/00064879/2, KN1N/00064880/2,KN1N/00071136/4 na rzecz mBank S.A.	400 000	EUR	400 000	EUR
2.2. Hipoteka umowna łączna kaucyjna ustanowiona przez Elektrownię Pątnów II sp. z o.o. oraz PAK Infrastruktura sp. z o.o. na działkach o księgach wieczystych numer KN1N/00071134/0, KN1N/00040530/0, KN1N/00064879/2, KN1N/00064880/2,KN1N/00071136/4 na rzecz mBank S.A.	339 750	PLN	339 750	PLN
3. Zastaw rejestrowy				
3.1. Zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy i praw Elektrowni Pątnów II sp. z o.o	400 000	EUR	400 000	EUR
3.2. Zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy i praw Elektrowni Pątnów II sp. z o.o	339 750	PLN	339 750	PLN
„PAK – HOLDCO” sp. z o.o.				
1. Zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach w podmiotach zależnych				
1.1. Zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach posiadanych przez PAK Holdco w Elektrowni Pątnów II sp. z o.o. na rzecz mBank S.A.	400 000	EUR	400 000	EUR
1.2. Zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach	339 750	PLN	339 750	PLN

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

posiadanych przez PAK Holdco w Elektrowni Pątnów				
II sp. z o.o. na rzecz mBank S.A.				
2. Zastaw rejestrowy				
2.1. Zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy i praw				
PAK Holdco sp. z o.o.	400 000	EUR	400 000	EUR
2.2. Zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy i praw				
PAK Holdco sp. z o.o.	339 750	PLN	339 750	PLN
„PAK Infrastruktura” sp. z o.o.				
1. Zastaw rejestrowy				
1.1. Zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy i praw				
PAK Infrastruktura sp. z o.o.	400 000	EUR	400 000	EUR
1.2. Zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy i praw				
PAK Infrastruktura sp. z o.o.	339 750	PLN	339 750	PLN
PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A.				
1. Zastaw rejestrowy i finansowy				
1.1. Zastaw rejestrowy na maszynach i urządzeniach				
wraz z cesją z polisy ubezpieczeniowej	100 500	PLN	100 500	PLN
1.2. Zastaw rejestrowy na wierzytelnościach z umów				
sprzedaży węgla brunatnego do Elektrowni Pątnów II				
sp. z o.o. (Millennium Bank)	122 400	PLN	122 400	PLN
1.3. Przewłaszczenie na jedną koparkę wraz z cesją z				
polisy ubezpieczeniowej	-	PLN	46 942	PLN
2. Hipoteka				
2.1. Hipoteka na prawie użytkowania wieczystego				
Przedsiębiorstwo Serwisu Automatyki i Urządzeń	100 500	PLN	100 500	PLN
EL PAK sp. z o.o.				
1. Lokata bankowa				
1.1. Lokata bankowa powyżej wysokości sumy				
gwarancyjnej	672	PLN	1 013	PLN
2. Zapłata-wadium				
2.1. Środki pieniężne - przelew	255	PLN	8	PLN
Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA				
1. Zastaw rejestrowy i finansowy				
1.1. Zastaw finansowy na środkach pieniężnych na				
rachunkach bankowych ZE PAK SA w bankach:				
mBank, BGK, PEKAO SA, PKO BP, Millennium w				
związku z kredytem 667 mln zł z dnia 13.03.2014 r.	2 040 000	PLN	2 040 000	PLN
2. Zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach w				
podmiotach zależnych				
2.1. Zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach ZE				
PAK SA w PAK Infrastruktura sp. z o.o. i PAK				
HOLDCO sp. z o.o. na rzecz mBank SA (ZE PAK				
jako gwarant projektu "Pątnów II")	339 750	PLN	339 750	PLN
2.2. Zastaw rejestrowy i finansowy na udziałach ZE				
PAK SA w PAK Infrastruktura sp. z o.o. i PAK				
HOLDCO sp. z o.o. na rzecz mBank SA (ZE PAK				
jako gwarant projektu "Pątnów II")	400 000	EUR	400 000	EUR
3. Hipoteka				
3.1. Hipoteka umowna łączna ustanowiona na				
nieruchomościach w Koninie składających się z				
działek o numerach 89/20, 89/53, 89/57, 89/55, 89/56 i				
89/21 oraz na nieruchomościach w Gminie Kazimierz				
Biskupi składających się z działek o numerach 148/26,				
148,28 i 148/34 dla których Sąd Rejonowy w Koninie				
proceedzi księgi wieczyste o numerach				
KN1N/00072269/2, KN1N1/00072270/2,				
KN1N/00073272	2 040 000	PLN	2 040 000	PLN
4. Zastaw rejestrowy				
4.1. Zastaw rejestrowy na zbiorze rzeczy ZE PAK SA				
(bloki energetyczne Nr 1-4 w Elektrowni Pątnów) dla				
banku mBank w związku z kredytem 667 mln zł z dnia				
13.03.2014 r.	2 040 000	PLN	2 040 000	PLN
4.2. Zastaw rejestrowy na rachunkach				
	2 040 000	PLN	2 040 000	PLN

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

bankowych ZE PAK SA ustanowiony dla banku mBank w związku z kredytem 667 mln zł z dnia 13.03.2014 r.

Pozostałe zabezpieczenia spłaty zobowiązań

Rodzaj zobowiązań, gwarancji i poręczeń	31 grudnia 2016 roku		31 grudnia 2015 roku	
	Kwota zabezpieczenia	Waluta	Kwota zabezpieczenia	Waluta
„Elektrownia Pątnów II” sp. z o.o.				
1. Cesja				
1.1. Cesja z Umowy Ramowej Sprzedaży Energii Elektrycznej Nr TPE/HOU/2009/0082 zawarta dnia 30.04.2009 pomiędzy EPII i TAURON Polska Energia SA wraz z zawartymi w roku 2014 Porozumieniami Transakcyjnymi na 2015 rok				
	-	PLN	236 716	PLN
1.2. Cesja z Umowy Ramowej Sprzedaży Energii Elektrycznej Nr SPOT/127/EPII/Inter Energia/2009 zawarta dnia 9.12.2009 pomiędzy EPII i Inter Energia SA wraz z zawartym w roku 2014 Porozumieniem Transakcyjnym na rok 2015				
	-	PLN	66 251	PLN
1.3. Cesja z Umowy Ramowej Sprzedaży Energii Elektrycznej Nr TPE/HOU/2009/0082 zawarta dnia 30.04.2009 pomiędzy EPII i TAURON Polska Energia SA wraz z zawartymi Porozumieniami Transakcyjnymi na 2016 rok				
	121 381	PLN	-	PLN
1.4. Cesja z Umowy Ramowej Sprzedaży Energii Elektrycznej Nr SPOT/127/EPII/Inter Energia/2009 zawarta dnia 9.12.2009 pomiędzy EPII i Inter Energia SA wraz z zawartym Porozumieniem Transakcyjnym na rok 2016				
	62 024	PLN	-	PLN
1.5. Cesja z Polisy ubezpieczeniowej nr 908200170153/908200174148				
	-	EUR	658 705	EUR
1.6. Cesja z Polisy ubezpieczeniowej nr 908200170155/908200174154				
	659 763	EUR	-	EUR
PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A.				
1. Gwarancje				
1.1. Gwarancja Bank Przemysłowo Handlowy SA				
	4 000	PLN	4 000	PLN
1.2. Gwarancja Bank Przemysłowo Handlowy SA				
	-	PLN	4 800	PLN
2. Poręczenia				
2.1. Zakład opieki zdrowotnej i Medycy Pracy "MED-ALKO"				
	-	PLN	800	PLN
2.2. Poręczenie kredytu w wysokości 1 mln PLN dla AQUAKON sp. z o.o.				
	1 000	PLN	1 000	PLN
2.3. Poręczenie kredytu w wysokości 1 mln PLN dla Eko-Surowce sp. z o.o.				
	1 000	PLN	1 000	PLN
3. Cesja				
3.1. Cesja należności 1,6 mln miesięcznie wartości zamówionych comiesięcznych dostaw węgla do ZE PAK wynikające z porozumienia (Bank mBANK)				
	-	PLN	19 200	PLN
3.2. Cesja należności 3 mln miesięcznie wartości zamówionych comiesięcznych dostaw węgla do ZE PAK wynikające z porozumienia (Bank mBANK)				
	-	PLN	36 000	PLN
3.3. Cesja należności 120 mln rocznie wartości zamówionych comiesięcznych dostaw węgla do ZE PAK (Bank BPH)				
	120 000	PLN	120 000	PLN
Przedsiębiorstwo Remontowe „PAK SERWIS” sp. z o.o.				

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

1. Gwarancje				
1.1. Gwarancja należytego wykonania kontraktu	6 590	PLN	12 133	PLN
1.2. Gwarancja usunięcia wad i usterek	279	EUR	781	EUR
1.3. Gwarancja usunięcia wad i usterek	4 264	PLN	3 246	PLN
1.4. Gwarancja zapłaty	11	PLN	4	PLN
1.5. Gwarancja należytego wykonania kontraktu	195	EUR	-	EUR
1.6. Gwarancja zwrotu zaliczki	5 658	PLN	134	PLN
2. Poręczenia				
2.1. Poręczenie za ENERGOINWEST SERWIS w Banku Millennium SA	-	PLN	4 800	PLN
2.2. Poręczenie za ENERGOINWEST SERWIS w Banku BGŻ BNP PARIBAS SA	-	PLN	1 500	PLN
3. Weksle				
3.1. Weksel in blanco na rzecz PAK KWB KONIN SA	148	PLN	148	PLN
4. Cesja				
4.1. Umowa przelewu wierzytelności dotycząca umowy na usługi remontowo-serwisowe z ZE PAK SA	273 602	PLN	-	PLN
4.2. Umowa przelewu wierzytelności dotycząca umowy UM140076 z ZE PAK SA	3 209	PLN	-	PLN
4.3. Umowa przelewu wierzytelności dotycząca umów UM160041 i UM160043 z ZE PAK SA	630	PLN	-	PLN
4.4. Umowa przelewu wierzytelności dotycząca umów UM160010, UM160012 i UM160036 z Elektrowni Pątnów II sp. z o.o.	2 089	PLN	-	PLN
Przedsiębiorstwo Serwisu Automatyki i Urządzeń EL PAK sp. z o.o.				
1. Gwarancje				
1.1. Gwarancje ubezpieczeniowe należytego wykonania umowy	3 407	PLN	5 388	PLN
1.2. Gwarancja ubezpieczeniowa zapłaty wadium	120	PLN	560	PLN
1.3. Ubezpieczeniowa gwarancja zapłaty należności z tytułu wykorzystania kart flotowych PKN ORLEN SA	-	PLN	33	PLN
2. Inne				
2.1. Przewłaszczenie środków trwałych zabezpieczających gwarancję ubezpieczeniową	-	PLN	702	PLN
Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA				
1. Poręczenia				
1.1. Poręczenie ZE PAK za PAK KWB Konin z tytułu kredytu inwestycyjnego w banku BZ WBK na kwotę 46 463 tysiące PLN	-	PLN	23 839	PLN
1.2. Poręczenie ZE PAK za PAK KWB Konin z tytułu kredytu w rachunku bieżącym w banku BZ WBK na kwotę 56 700 tysięcy PLN	65 000	PLN	65 000	PLN
1.3. Poręczenie ZE PAK za PAK KWB Konin z tytułu kredytu obrotowego w banku Millennium na kwotę 76 500 tysięcy PLN	76 500	PLN	76 500	PLN
1.4. Poręczenie ZE PAK za PAK KWB Adamów z tytułu kredytu w rachunku bieżącym w banku BZ WBK na kwotę 10 000 tysięcy PLN	-	PLN	10 000	PLN
2. Cesja				
2.1. Cesja z umowy ubezpieczenia majątkowego Elektrowni Pątnów oraz cesja ubezpieczenia inwestycji pt. "Modernizacja bloków 1-4 w El. Pątnów" w związku z kredytem 667 mln zł z dnia 13.03.2014 r. na rzecz banku mBANK	1 200 000	PLN	1 200 000	PLN
2.2. Cesja z umów sprzedaży energii elektrycznej z ENERGA Obrót, PAK-Volt, RWE Polska, Tauron oraz PSE Operator w związku z kredytem 667 mln zł z dnia 13.03.2014 r. na rzecz banku mBANK	-	PLN	1 200 000	PLN

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

2.3. Cesja z umów sprzedaży energii elektrycznej z ENEA Trading, ENERGA Obrót, PAK-Volt, GET En Tra, RWE Polska oraz PSE Operator w związku z kredytem 667 mln zł z dnia 13.03.2014 r. na rzecz banku mBANK	1 200 000	PLN	-	PLN
3. Inne				
3.1. Pełnomocnictwo do rachunków bankowych ZE PAK SA w bankach mBANK, PEKAO SA, BGK, PKO BP i Millennium w związku z kredytem 667 mln zł z dnia 13.03.2014 r.	1 200 000	PLN	1 200 000	PLN
3.2. Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w banku PEKAO SA w związku z kredytem w rachunku bieżącym w wysokości 40,0 mln zł z dnia 20.12.2005 r.	60 000	PLN	-	PLN
3.3. Pełnomocnictwo do rachunku bankowego ZE PAK SA w banku PEKAO SA w związku z kredytem w rachunku bieżącym w wysokości 40,0 mln zł z dnia 20.12.2005 r.	40 000	PLN	80 000	PLN
3.4. Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w związku z kredytem 667 mln z dnia 13.03.2014 r.	2 040 000	PLN	2 040 000	PLN
3.5. Oświadczenie o poddaniu się egzekucji w banku PKO BP w związku z kredytem w rachunku bieżącym w wysokości 90,0 mln zł z dnia 25.08.2006 r.	135 000	PLN	-	PLN
Energoinwest Serwis sp. z o.o.				
1. Gwarancje				
1.1. Gwarancje dobrego wykonania umowy i usunięcia wad i usterek PZU SA	389	PLN	-	PLN

36. Otrzymane gwarancje i poręczenia

Rodzaj zobowiązań, gwarancji i poręczeń	31 grudnia 2016	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015	31 grudnia 2015
	roku	roku	roku	roku
	Otrzymane w	Otrzymane w	Otrzymane w	Otrzymane w
	PLN	EUR	PLN	EUR
„Elektrownia Pątnów II” sp. z o.o.				
1. Gwarancje				
1.1. Gwarancje płatności	10 158	-	10 891	-
1.2. Gwarancje dobrego wykonania umowy	4 144	-	3 425	-
1.3. Gwarancje zwrotu zaliczki	291	-	-	-
„PAK Infrastruktura” sp. z o.o.				
1. Gwarancje				
1.1. Gwarancje dobrego wykonania umowy	-	34	-	-
PAK - Volt SA				
1. Gwarancje				
1.1. Alpiq Energy - gwarancja bankowa zabezpieczająca zapłatę ważną do 26.01.2017	19 482	-	-	-
1.2. Polenergia - gwarancja bankowa zabezpieczająca zapłatę ważną do 25.01.2017	9 321	-	-	-
Energoinwest Serwis sp. z o.o.				
1. Gwarancje				
1.1. Gwarancje dobrego wykonania umowy i usunięcia wad i usterek PZU SA	389	-	620	-
2. Poręczenia				
2.1. Umowa limitu wieloproduktowego	-	-	4 800	-

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Bank BGŻ poręczone przez Pak Serwis				
2.2. Kredyt w rach. bieżącym w banku Millennium poręczone przez Pak Serwis	-	-	1 500	-
PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A.				
1. Poręczenia				
1.1. Poręczenie ZE PAK SA	76 500	-	76 500	-
			65 000	
1.2. Poręczenie ZE PAK SA	65 000	-	-	-
1.3. Poręczenie ZE PAK SA	-	-	26 223	-
Przedsiębiorstwo Remontowe „PAK SERWIS” sp. z o.o.				
1. Weksle				
1.1. Weksel in blanco od Fabryka Wentylatorów FAWENT SA	338	-	169	-
2. Gwarancje				
2.1. Gwarancja usunięcia wad i usterek	2 889	-	2 519	40
2.2. Gwarancje dobrego wykonania umowy	1 736	-	1 212	-
2.3. Gwarancja zwrotu zaliczki	738	-	-	-
Przedsiębiorstwo Serwisu Automatyki i Urządzeń Elektr. EL PAK sp. z o.o.				
1. Gwarancje				
1.1. Gwarancja dobrego wykonania umowy oraz usunięcia wad i usterek (wpłata gotówkowa)	181	-	409	-
1.2. Gwarancje ubezpieczeniowe i bankowe dobrego wykonania umowy	1 017	-	2 656	-
Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA				
1. Weksle				
1.1. Weksle	2 525	363	27 500	363
2. Gwarancje				
2.1. Gwarancje płatności	8 551	-	49 774	351
2.2. Gwarancje dobrego wykonania umowy	36 958	-	5 692	-
2.3. Gwarancje zwrotu zaliczki	5 929	-	-	-
3. Poręczenia				
3.1. Poręczenia*	-	-	211 143	17 550
EKO Surowce sp. z o.o.				
1. Poręczenia				
1.1 Kredyt w rachunku bieżącym w Banku BPH SA. Poręczenie przez PAK KWB Konin SA na kwotę 1 mln złotych	1 000	-	-	-
AQUAKON sp. z o.o.				
1. Poręczenia				
1.1 Kredyt w rachunku bieżącym w Banku BPH SA. Poręczenie przez PAK KWB Konin SA na kwotę 1 mln złotych	1 000	-	-	-

*poręczenia w kwocie 211 143 tysiące złotych dotyczą umowy nr 1/2009 z dnia 30 lipca 2009 roku z Foster Wheeler Energia Polska sp. z o.o.

37. Informacje o podmiotach powiązanych

Następująca tabela przedstawia łączne kwoty transakcji zawartych z podmiotami powiązanymi za bieżący i poprzednie lata obrotowe:

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Podmiot powiązany		<i>Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych</i>	<i>Zakupy od podmiotów powiązanych</i>	<i>Należności od podmiotów powiązanych</i>	<i>Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych</i>
Elektrim S.A.	2016	-	121	-	-
	2015	-	120	-	-
Megadex Serwis Sp. z o.o.	2016	1	47 182	210	5 432
	2015	13	118 668	509	7 859
Polkomtel sp. z o.o.	2016	120 642	4 530	15 400	891
	2015	48 939	3 841	7 891	1 532
Laris Investments sp. z o.o.	2016	501	974	217	22
	2015	405	970	211	-
Razem	2016	121 144	52 807	15 827	6 345
	2015	49 357	123 599	8 611	9 391

37.1. Pożyczka udzielona członkowi Zarządu

Zarówno w roku obrotowym kończącym się dnia 31 grudnia 2016 roku jak i w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku Jednostka dominująca nie udzieliła osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących żadnych pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze.

37.2. Inne transakcje z udziałem członków Zarządu

Zarówno w roku obrotowym kończącym się dnia 31 grudnia 2016 roku jak i w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku nie miały miejsca transakcje z udziałem osób wchodzących w skład organów zarządzających i nadzorujących.

37.3. Wynagrodzenie wyższej kadry kierowniczej Grupy

37.3.1. Wynagrodzenie wypłacone lub należne członkom Zarządu oraz członkom Rady Nadzorczej Grupy

	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku
Zarząd jednostki dominującej		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2 989	2 737
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	28	1 394
Rada Nadzorcza jednostki dominującej		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 095	1 040
Zarządy jednostek zależnych		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	5 453	6 179
Nagrody jubileuszowe	-	406
Świadczenia po okresie zatrudnienia	-	18
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	-	18
Rada Nadzorcza jednostek zależnych		

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	14	7
Świadczenia po okresie zatrudnienia	-	1
Razem	9 579	11 800

37.3.2. Wynagrodzenie wypłacone lub należne pozostałym członkom głównej kadry kierowniczej

	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	15 389	16 533
Nagrody jubileuszowe	96	1 404
Świadczenia po okresie zatrudnienia	7	27
Świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy	247	63
Łączna kwota wynagrodzenia wypłaconego głównej kadry kierowniczej (za wyjątkiem członków Zarządu i Rady Nadzorczej)	15 739	18 027

38. Informacje o wynagrodzeniu biegłego rewidenta lub podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Poniższa tabela przedstawia wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych wypłacone lub należne za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku, oraz za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku w podziale na rodzaje usług:

	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku
Obowiązkowe badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego	212	215
Pozostałe usługi	104	102
Razem	316	317

39. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Poza instrumentami pochodnymi, do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Grupa, należą kredyty bankowe, pożyczki otrzymane od jednostek powiązanych i innych instytucji, środki pieniężne oraz lokaty krótkoterminowe. Głównym celem tych instrumentów finansowych jest pozyskanie środków finansowych na działalność Grupy. Grupa posiada też inne instrumenty finansowe, takie jak należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług, które powstają bezpośrednio w toku prowadzonej przez nią działalności.

Grupa zawiera również transakcje z udziałem instrumentów pochodnych, przede wszystkim kontrakty na zamianę stóp procentowych (swapy procentowe). Celem tych transakcji jest zarządzanie ryzykiem stopy procentowej powstającym w toku działalności Grupy oraz wynikających z używanych przez nią źródeł finansowania.

Zasadą stosowaną przez Grupę obecnie i przez cały okres objęty sprawozdaniem jest nieprowadzenie obrotu instrumentami finansowymi.

Główne rodzaje ryzyka wynikającego z instrumentów finansowych Grupy obejmują ryzyko stopy procentowej, ryzyko związane z płynnością, ryzyko walutowe oraz ryzyko kredytowe. Zarząd weryfikuje i uzgadnia zasady

zarządzania każdym z tych rodzajów ryzyka – zasady te zostały w skrócie omówione poniżej. Grupa monitoruje również ryzyko cen rynkowych dotyczące wszystkich posiadanych przez nią instrumentów finansowych.

39.1. Ryzyko stopy procentowej

Narażenie Grupy na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy przede wszystkim długoterminowych zobowiązań finansowych.

Grupa korzysta z zobowiązań finansowych, głównie kredytów i pożyczek o oprocentowaniu zmiennym.

W celu zminimalizowania ryzyka stopy procentowej, Grupa zawiera kontrakty na zamianę stóp procentowych (swapy procentowe), w ramach których zgadza się na wymianę, w określonych odstępach czasu, różnicy między kwotą odsetek naliczonych według stałego i zmiennego oprocentowania od uzgodnionej kwoty głównej. Transakcje te mają na celu zabezpieczenie zaciągniętych zobowiązań finansowych.

Ryzyko stopy procentowej – wrażliwość na zmiany

W analizie wrażliwości na ryzyko stopy procentowej Grupa stosuje równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych o potencjalną możliwą zmianę referencyjnych stóp procentowych w trakcie najbliższego roku. Dla celów analizy wrażliwości na ryzyko zmian stóp procentowych wykorzystano średnie poziomy referencyjnych stóp procentowych w danym roku. Skala potencjalnych zmian stóp procentowych została oszacowana na podstawie zmienności implikowanych ATMF opcji na stopę procentową kwotowanych na rynku międzybankowym dla walut, dla których Grupa posiada ekspozycję na ryzyko stóp procentowych z daty bilansowej.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

<i>Klasy instrumentów finansowych</i>	31 grudnia 2016 roku		Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2016 roku							
	<i>wartość bilansowa</i>	<i>wartość narażona na ryzyko</i>	WIBOR				EURIBOR			
			WIBOR + 62		WIBOR - 62		EURIBOR + 18,92		EURIBOR - 18,92	
		<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	
Pozostałe aktywa finansowe	89 262	86 834	68	-	(68)	-	143	-	(143)	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	246 025	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	296	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	350 101	350 101	1 399	-	(1 399)	-	235	-	(235)	-
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(1 009 809)	(1 009 809)	(3 861)	-	3 861	-	(732)	-	732	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(307 731)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	(10 053)	(10 053)	-	-	-	-	-	587	-	(587)
Razem	(641 909)	(582 927)	(2 394)	-	2 394	-	(354)	587	354	(587)

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

<i>Klasy instrumentów finansowych</i>	31 grudnia 2015 roku		Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2015 roku							
	<i>wartość bilansowa</i>	<i>wartość narażona na ryzyko</i>	WIBOR				EURIBOR			
			<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>
Pozostałe aktywa finansowe	90 731	85 135	75	-	(75)	-	228	-	(228)	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	268 123	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	383 354	383 354	2 321	-	(2 321)	-	98	-	(98)	-
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(1 311 062)	(1 311 062)	(5 371)	-	5 371	-	(1 539)	-	1 539	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(318 256)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	(16 292)	(16 292)	-	-	-	-	-	1 670	-	(1 670)
Razem	(903 402)	(858 865)	(2 975)	-	2 975	-	(1 213)	1 670	1 213	(1 670)

39.2. Ryzyko walutowe

Grupa narażona jest na ryzyko walutowe z tytułu zawieranych transakcji. Ryzyko takie dotyczy zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek. W 2016 roku spółki Grupy nie stosowały instrumentów służących ograniczeniu ryzyka wynikającego ze zmian kursów walutowych, z wyjątkiem ZE PAK SA, która zabezpieczyła kurs euro dla części przepływów związanych z zakupem jednostek uprawniających do emisji CO₂. Do zabezpieczenia kursu zastosowano transakcje typu forward z datą rozliczenia w grudniu 2016 roku i styczniu 2017 roku.

Potencjalne możliwe zmiany kursów walutowych zostały obliczone na podstawie rocznych zmienności implikowanych dla opcji walutowych kwotowanych na rynku międzybankowym dla danej pary walut z daty bilansowej.

Grupa identyfikuje ekspozycję na ryzyko zmian kursów walutowych EUR/PLN. Poniższa tabela przedstawia wrażliwość wyniku finansowego brutto na racjonalne możliwe do zaistnienia zmiany kursów walutowych, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka dla tych klas instrumentów finansowych, które są narażone na ryzyko zmiany kursów walutowych.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

<i>Klasy instrumentów finansowych</i>	31 grudnia 2016 roku		Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na 31 grudnia 2016 roku			
	<i>wartość bilansowa</i>	<i>wartość narażona na ryzyko</i>	EUR/PLN		<i>Inne całkowite dochody</i>	<i>Inne całkowite dochody</i>
			kurs EUR/PLN + 7,75% 4,7669	kurs EUR/PLN - 7,75% 4,0811		
Pozostałe aktywa finansowe	89 262	75 813	5 875	-	(5 875)	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	246 025	3 754	291	-	(291)	-
Pochodne instrumenty finansowe (aktywa)	296	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	350 101	124 422	9 643	-	(9 643)	-
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(1 009 809)	(387 123)	(30 002)	-	30 002	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(307 731)	(60 927)	(4 722)	-	4 722	-
Pochodne instrumenty finansowe (pasywa)	(10 053)	-	-	-	-	-
Razem	(641 909)	(244 061)	(18 915)	-	18 915	-

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

<i>Klasy instrumentów finansowych</i>	31 grudnia 2015 roku		Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na 31 grudnia 2015 roku					
	<i>wartość bilansowa</i>	<i>wartość narażona na ryzyko</i>	EUR/PLN					
			kurs EUR/PLN + 7,15%	kurs EUR/PLN - 7,15%				
			4,5662	3,9568				
			<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne dochody</i>	<i>całkowite</i>	<i>Wynik finansowy</i>	<i>Inne dochody</i>	<i>całkowite</i>
Pozostałe aktywa finansowe	90 731	73 776	5 275	-	-	(5 275)	-	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	268 123	176	13	-	-	(13)	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	383 354	31 747	2 270	-	-	(2 270)	-	-
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(1 311 062)	(497 175)	(35 548)	-	-	35 548	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(318 256)	(381)	(27)	-	-	27	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	(16 292)	-	-	-	-	-	-	-
Razem	(903 402)	(391 857)	(28 017)	-	-	28 017	-	-

39.3. Ryzyko cen surowców

Spółka narażona jest na działanie i niekorzystny wpływ czynników ryzyka związanego ze zmiennością przepływów pieniężnych oraz wyniku finansowego z tytułu zmian cen surowców. Ekspozycję na ryzyko cen surowców odzwierciedla wolumen zakupów podstawowych surowców, do których głównie zalicza się węgiel brunatny i biomasę pochodzenia drzewnego i rolnego.

Wolumen oraz koszty zużycia głównych surowców przedstawia poniższa tabela:

	2016		2015	
	<i>Wolumen (tony)</i>	<i>Koszt zużycia (w tysiącach złotych)</i>	<i>Wolumen (tony)</i>	<i>Koszt zużycia (w tysiącach złotych)</i>
Paliwo:				
Węgiel brunatny	12 549 649	755 463	12 510 143	760 747
Biomasa leśna	367 137	51 962	349 015	75 073
Biomasa rolna	94 785	22 876	136 336	48 665
Olej opałowy	13 963	19 473	12 886	19 885
Sorbent	235 717	17 643	177 289	14 889

39.4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest potencjalnym zdarzeniem kredytowym, które może zmaterializować się w postaci następujących czynników: niewypłacalności kontrahenta, częściowej spłaty należności, istotnego opóźnienia w spłacie należności lub innego nieprzewidzianego odstępstwa od warunków kontraktowych.

Grupa zawiera transakcje wyłącznie z renomowanymi firmami o dobrej zdolności kredytowej. Wszyscy klienci, którzy pragną korzystać z kredytów kupieckich, poddawani są procedurom wstępnej weryfikacji. Ponadto, dzięki bieżącemu monitorowaniu stanów należności, narażenie Grupy na ryzyko nieściągalnych należności jest nieznaczące.

Głównymi odbiorcami energii elektrycznej są spółki o istotnej pozycji w sektorze obrotu energią elektryczną takie jak Energa Obrót, Tauron Polska Energia, Alpiq Energy, Innogy Polska. Transakcje dokonywane na giełdzie rozliczane są w trybie dziennym przez spółkę Towarowa Giełda Energii SA, co minimalizuje ryzyko kredytowe.

W odniesieniu do innych aktywów finansowych Grupy, takich jak środki pieniężne i ich ekwiwalenty, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz niektóre instrumenty pochodne, ryzyko kredytowe Grupy powstaje w wyniku niemożności dokonania zapłaty przez drugą stronę umowy, a maksymalna ekspozycja na to ryzyko równa jest wartości bilansowej tych instrumentów.

39.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy wymagalności / zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Celem Grupy jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania, poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania, takich jak kredyty w rachunku bieżącym, kredyty bankowe, obligacje, akcje uprzywilejowane, umowy leasingu finansowego oraz umowy dzierżawy z opcją zakupu.

Tabela poniżej przedstawia zobowiązania finansowe Grupy na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku według daty zapadalności na podstawie umownych niedyskontowanych płatności.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	100 041	329 180	634 191	-	1 063 412
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	240 997	61 665	5 069	-	307 731
Pochodne instrumenty finansowe	14 446	3 716	3 973	-	22 135
	355 484	394 561	643 233	-	1 393 278
<i>31 grudnia 2015 roku</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	64 021	326 041	794 375	235 284	1 419 721
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	217 145	20 360	80 726	25	318 256
Pochodne instrumenty finansowe	1 948	5 080	8 867	-	15 895
	283 114	351 481	883 968	235 309	1 753 872

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Wykazane w powyższych tabelach instrumenty pochodne zostały zaprezentowane w wartościach brutto niezdyktowanych płatności. Jednak, kontrakty te mogą być rozliczone w wartościach brutto lub w kwotach netto. Poniższe tabele prezentują uzgodnienie tych wartości do wartości bilansowych instrumentów pochodnych:

<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Wpływy	-	(154)	(365)	(302)	-	(821)
Wypływy	-	1 516	3 716	3 973	-	9 205
Kwoty netto	-	(1 670)	(4 081)	(4 275)	-	(10 026)
Zdyktowane przy użyciu odpowiednich stóp międzybankowych	-	(1 671)	(4 088)	(4 294)	-	(10 053)
<i>31 grudnia 2015 roku</i>	<i>Na żądanie</i>	<i>Poniżej 3 miesięcy</i>	<i>Od 3 do 12 miesięcy</i>	<i>Od 1 roku do 5 lat</i>	<i>Powyżej 5 lat</i>	<i>Razem</i>
Wpływy	-	(32)	(283)	(57)	-	(372)
Wypływy	-	1 948	5 080	8 867	-	15 895
Kwoty netto	-	(1 980)	(5 363)	(8 924)	-	(16 267)
Zdyktowane przy użyciu odpowiednich stóp międzybankowych	-	(1 981)	(5 368)	(8 943)	-	(16 292)

40. Instrumenty finansowe

40.1. Wartości godziwe poszczególnych klas instrumentów finansowych

Poniższa tabela przedstawia porównanie wartości bilansowych i wartości godziwych wszystkich instrumentów finansowych Grupy, w podziale na poszczególne klasy i kategorie aktywów i zobowiązań.

Aktywa finansowe	Kategoria zgodnie z MSR 39	Wartość bilansowa		Wartość godziwa		Poziom hierarchii wartości godziwej dla potrzeb ujawnień
		31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku	
Pozostałe aktywa finansowe	PiN	89 262	90 731	89 262	90 731	2
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	PiN	246 025	268 123	246 025	268 123	2
Pochodne instrumenty finansowe	WwWGpWF	296	-	296	-	2
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	UdtW	350 101	383 354	350 101	383 354	1
Zobowiązania finansowe						
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki, w tym:		1 009 809	1 311 062	1 009 809	1 311 062	3
długoterminowe	PZFwgZK	587 851	924 519	587 851	924 519	
krótkoterminowe	PZFwgZK	421 958	386 543	421 958	386 543	
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	PZFwgZK	307 731	318 256	307 731	318 256	2
Pochodne instrumenty finansowe	WwWGpWF	10 053	16 292	10 053	16 292	2

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Użyte skróty:

UdtW	– Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
WwWGpWF	– Aktywa/ zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
PiN	– Pożyczki i należności,
DDS	– Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży,
PZFWgZK	– Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku, Grupa posiadała następujące instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej:

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Poziom 1</i>	<i>Poziom 2</i>	<i>Poziom 3</i>
Instrumenty pochodne zabezpieczające aktywa	-	-	296	-
Instrumenty pochodne zabezpieczające zobowiązania	-	-	10 053	-

	<i>31 grudnia 2015 roku</i>	<i>Poziom 1</i>	<i>Poziom 2</i>	<i>Poziom 3</i>
Instrumenty pochodne zabezpieczające aktywa	-	-	-	-
Instrumenty pochodne zabezpieczające zobowiązania	-	-	16 292	-

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku oraz w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku, nie miały miejsca przesunięcia między poziomem 1 a poziomem 2 hierarchii wartości godziwej, ani też żaden z instrumentów nie został przesunięty do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

40.2. Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w rachunku zysków i strat w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2016

	<i>Przychody /(koszty) z tytułu odsetek (w tym efekt wyceny zamortyzowanym kosztem)</i>	<i>Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie/(utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Zyski /(straty) z tytułu instrumentów pochodnych</i>	<i>Inne</i>	<i>Razem</i>
<i>Aktywa finansowe</i>						
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	4 724	1 355	-	-	-	6 079
Inne krótkoterminowe aktywa finansowe	11	2 753	1	-	(33)	2 732
Należności z tytułu dostaw i usług	113	(34)	(113)	-	-	(34)
Należności inne	72	49	-	-	45	166
Instrumenty pochodne	-	-	-	1 306	-	1 306
<i>Zobowiązania finansowe</i>						
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek (długo i krótkoterminowe)	(34 703)	(16 607)	-	-	(4 049)	(55 359)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	(80)	(296)	-	-	-	(376)
Inne zobowiązania finansowe (bez instrumentów)	(632)	-	-	-	-	(632)
Instrumenty pochodne	-	-	-	(7 379)	-	(7 379)
Inne zobowiązania	(2 250)	(3)	(9 650)	-	(1 047)	(12 950)
Razem	(32 745)	(12 783)	(9 762)	(6 073)	(5 084)	(66 447)

Wzrost w pozycji zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek (długo i krótkoterminowe) na dzień 31 grudnia 2016 roku w stosunku do wartości na dzień 31 grudnia 2016 wynika z ujęcia od stycznia 2016 roku odsetek od kredytu konsorcjalnego ZE PAK SA z dnia 14 marca 2014 roku w rachunku zysków i strat, podczas gdy w 2015 roku odsetki te były kapitalizowane w wartości inwestycji. Drugą przyczyną wzrostu tej pozycji w 2016 roku były różnice kursowe, które znacznie wzrosły w Elektrowni Pątnów II z tytułu wyceny kredyt konsorcjalnego 240 mln EUR z 2011 roku w związku z wyższym kursem EUR/PLN.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PAŃNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Rok zakończony dnia 31 grudnia 2015

	<i>Przychody /(koszty) z tytułu odsetek (w tym efekt wyceny zamortyzowanym kosztem)</i>	<i>Zyski /(straty) z tytułu różnic kursowych</i>	<i>Rozwiązanie/(utworzenie) odpisów aktualizujących</i>	<i>Zyski /(straty) z tytułu instrumentów pochodnych</i>	<i>Inne</i>	<i>Razem</i>
<i>Aktywa finansowe</i>						
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	4 066	(2 048)	-	-	-	2 018
Inne krótkoterminowe aktywa finansowe	(771)	619	2	-	(312)	(462)
Należności z tytułu dostaw i usług	4	20	(78)	-	-	(54)
Należności inne	245	-	-	-	-	245
Instrumenty pochodne	-	-	-	-	-	-
<i>Zobowiązania finansowe</i>						
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek (długo i krótkoterminowe)	(13 332)	(1 956)	-	-	(712)	(16 000)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	(318)	(880)	-	-	2	(1 196)
Inne zobowiązania finansowe (bez instrumentów)	(1 000)	-	-	-	-	(1 000)
Instrumenty pochodne	-	-	-	(8 426)	-	(8 426)
Inne zobowiązania	(2 189)	-	(6 203)	-	(1 108)	(9 500)
Razem	(13 295)	(4 245)	(6 279)	(8 426)	(2 130)	(34 375)

40.3. Ryzyko stopy procentowej

Poniższa tabela prezentuje lukę stopy procentowej, stanowiącą ekspozycję Grupy na ryzyko stopy procentowej, oraz koncentrację tego ryzyka w podziale na waluty oraz rodzaj oprocentowania z uwzględnieniem efektu transakcji zabezpieczających Interest Rate Swap zamieniających strumień płatności odsetkowych na bazie zmiennej stopy EURIBOR na stałą stopę w EUR.

	Rodzaj oprocentowania	Wartość bilansowa na dzień	Wartość bilansowa na dzień
		31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2015 roku
Aktywa finansowe narażone na ryzyko stopy procentowej -PLN	Stała	-	-
	Zmienna	236 701	362 966
Aktywa finansowe narażone na ryzyko stopy procentowej -Inne waluty	Stała	-	-
	Zmienna	200 708	105 523
Zobowiązania finansowe narażone na ryzyko stopy procentowej- PLN	Stała	-	-
	Zmienna	622 686	813 887
Zobowiązania finansowe narażone na ryzyko stopy procentowej- Inne waluty	Stała	193 703	248 947
	Zmienna	193 420	248 228
Ekspozycja netto -PLN	Stała	-	-
	Zmienna	(385 985)	(450 921)
Ekspozycja netto-Inne waluty	Stała	(193 703)	(248 947)
	Zmienna	6 815	(142 705)

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach poniżej jednego roku. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności / wymagalności tych instrumentów. Pozostałe instrumenty finansowe Grupy, które nie zostały ujęte w powyższych tabelach, nie są oprocentowane i w związku z tym nie podlegają ryzyku stopy procentowej.

40.3.1. Zabezpieczenia

Grupa zabezpiecza ryzyko stopy procentowej związane z zaciągniętym kredytem konsorcjalnym denominowanym w EUR o zmiennym oprocentowaniu na bazie stopy referencyjnej EURIBOR 3M przy wykorzystaniu transakcji pochodnych. Instrumentem zabezpieczającym ekspozycję na ryzyko stopy procentowej jest transakcja typu Interest Rate Swap, w ramach której Grupa dokonuje zamiany strumienia płatności odsetkowych opartych o zmienną stopę procentową EURIBOR 3M na płatności o stałej stopie procentowej w wysokości 3,1050%. Grupa wyznacza desygnowane instrumenty pochodne jako instrumenty zabezpieczające w modelu zabezpieczenia przepływów pieniężnych i ujmuje je zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

W tabelach poniżej przedstawione zostały podstawowe parametry transakcji pochodnych wyznaczonych na instrumenty zabezpieczające, w tym okresy, w których wystąpią przepływy pieniężne z tytułu zabezpieczeń przepływów pieniężnych oraz w których wpłyną one na wynik finansowy, a także ich wartość godziwa w polskich złotych na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Typ instrumentu	Wartość nominalna w walucie transakcji [EUR]*	Wartość godziwa w PLN	Oczekiwany okres realizacji pozycji zabezpieczenia
	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2016 roku	31 grudnia 2016 roku
Transakcja typu IRS	43 785	(10 053)	w okresach kwartalnych, w styczniu, kwietniu, lipcu oraz październiku każdego roku do daty zapadalności transakcji IRS, tzn. lipca 2019 roku

*nominał amortyzowany zgodnie z harmonogramem spłaty kredytu

Typ instrumentu	Wartość nominalna w walucie transakcji [EUR]*	Wartość godziwa w PLN	Oczekiwany okres realizacji pozycji zabezpieczenia
	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2015 roku	31 grudnia 2015 roku
Transakcja typu IRS	58 418	(16 292)	w okresach kwartalnych, w styczniu, kwietniu, lipcu oraz październiku każdego roku do daty zapadalności transakcji IRS, tzn. lipca 2019 roku

*nominał amortyzowany zgodnie z harmonogramem spłaty kredytu

Zmiana wartości godziwej zabezpieczeń przepływów pieniężnych odnoszona na kapitał własny została przedstawiona poniżej:

	Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku	Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku
Bilans otwarcia	(14 742)	(21 902)
Efektywna część zysków/strat na instrumencie zabezpieczającym	(1 278)	(1 217)
Kwoty odnoszone w rachunek zysków i strat, z tego:	(7 274)	(8 377)
-korekta kosztów odsetkowych	(7 274)	(8 377)
-korekta z tytułu nieefektywności zabezpieczenia	-	-
Bilans zamknięcia	(8 746)	(14 742)
Aktywo z tytułu podatku odroczonego - rozpoznany w kapitale z aktualizacji wyceny	1 662	2 801
Bilans zamknięcia z uwzględnieniem podatku odroczonego	(7 084)	(11 941)

W 2016 roku spółki Grupy nie stosowały instrumentów służących ograniczaniu ryzyka wynikającego ze zmian kursów walutowych, z wyjątkiem ZE PAK SA która zabezpieczyła kurs euro dla części przepływów związanych z zakupem jednostek uprawniających do emisji CO₂. Do zabezpieczenia kursu zastosowano transakcje typu forward z datą rozliczenia w styczniu 2017 roku. W poniższej tabeli przedstawiono podsumowanie aktywnych na dzień bilansowy transakcji terminowych forward na kupno waluty EUR.

Rodzaj zawartych transakcji	Para walutowa	Kwota transakcji (wartość nominalna w tys. EUR 31 grudnia 2016 roku)	Wartość rynkowa netto (wartość godziwa w tys. PLN) 31 grudnia 2016 roku	Termin zapadalności
Transakcje terminowe kupna waluty EUR (forward)	(EUR/PLN)	3 000	296	Styczeń 2017

Grupa zabezpiecza także ryzyko zmian cen uprawnień do emisji CO₂ wykorzystując transakcje terminowe na zakup uprawnień na własne potrzeby. W poniżej tabeli przedstawiono podsumowanie aktywnych na dzień bilansowy transakcji terminowych.

<i>Rodzaj zawartych transakcji</i>	<i>Ilość zakupionych uprawnień</i>	<i>Łączny nominalny transakcji w tys. EUR</i>	<i>Waluta transakcji</i>	<i>Termin zapadalności</i>
Transakcje forward	3 997 000	30 180	EUR	Do 1 roku

41. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierałyby działalność operacyjną Grupy i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Grupa zarządza strukturą kapitałową i w wyniku zmian warunków ekonomicznych wprowadza do niej zmiany. W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku oraz w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2015 roku nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Zasady Grupy stanowią, by wskaźnik ten mieścił się w przedziale 20 - 60%. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych. Kapitał obejmuje kapitał własny pomniejszony o kapitały rezerwowe z tytułu niezrealizowanych zysków netto.

	<i>31 grudnia 2016 roku</i>	<i>31 grudnia 2015 roku</i>
Oprocentowane kredyty i pożyczki	1 009 809	1 311 062
Pochodne instrumenty finansowe (zobowiązania)	10 053	16 292
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	307 731	318 256
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	350 101	383 354
Zadłużenie netto	<u>977 492</u>	<u>1 262 256</u>
Kapitał własny	2 143 658	1 884 823
Kapitały z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających	(7 084)	(11 941)
Kapitał razem	<u>2 150 742</u>	<u>1 896 764</u>
Kapitał i zadłużenie netto	<u>3 128 234</u>	<u>3 159 020</u>
Wskaźnik dźwigni	31,25%	39,96%

42. Struktura zatrudnienia

Przeciętne zatrudnienie w Grupie w latach zakończonych dnia 31 grudnia 2016 roku oraz dnia 31 grudnia 2015 roku kształtowało się następująco:

	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku</i>	<i>Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku</i>
Zarząd jednostki dominującej	5	4
Zarządy jednostek z Grupy	23	25

Administracja	377	338
Dział sprzedaży	62	61
Pion produkcji	5 278	5 872
Pozostali	616	730
Razem	6 361	7 030

43. Istotne zdarzenia następujące po dniu bilansowym

Rozmowy między Zarządem a stroną społeczną

W dniu 8 lutego 2016 roku związki zawodowe działające w ZE PAK SA zgłosiły, w trybie ustawy z dnia 23 maja 1991 roku o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, żądania dotyczące m.in. nowych składników systemu wynagrodzeń, wypłaty odpraw oraz bezpieczeństwa pracy.

Zarząd Spółki odmówił realizacji żądań związków zawodowych. Zarząd uznał za niedopuszczalne zgłaszanie przez związki zawodowe żądań wprowadzenia do systemu płacowego nowych składników, w związku z art. 4 ust. 2 ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych. Konsekwencją nieuwzględnienia żądań było zaistnienie od dnia 8 lutego 2016 roku sporu zbiorowego pomiędzy ZE PAK SA jako pracodawcą a związkami zawodowymi jako reprezentacją pracowników. Dotychczas nie doszło do zawarcia porozumienia w sprawie sporu zbiorowego związanego z pismem związków zawodowych z dnia 8 lutego 2016 roku.

W dniu 12 maja 2016 roku Zarząd Spółki podjął decyzję o likwidacji Pracowniczego Programu Emerytalnego („PPE”), który stanowił jeden z tematów rozmów prowadzonych ze stroną społeczną. Likwidacja programu nastąpi z zachowaniem 12-miesięcznego okresu wypowiedzenia. W związku z wypowiedzeniem PPE Spółka złożyła do KNF wnioski o wykreślenie programu z rejestru pracowniczych programów emerytalnych i obecnie trwa postępowanie administracyjne w sprawie przedmiotowego wniosku.

W dniu 18 stycznia 2017 roku związki zawodowe działające w Spółce wystąpiły z kolejnym pismem złożonym w trybie ustawy z dnia 23 maja 1991 roku o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, zawierającym żądania dotyczące m.in. premii regulaminowej, zwrotu niewypłaconych składek na PPE oraz wypracowania programu wsparcia dla pracowników Elektrowni Adamów. Zarząd Spółki udzielił odpowiedzi na żądania zgłoszone przez związki zawodowe, przedstawiając swoje stanowisko w sprawie poszczególnych żądań wraz z powołaniem stosownych argumentów dla uzasadnienia zajętego stanowiska, wskazując m.in. na bezzasadność niektórych żądań lub konsekwencje regulacji zawartych w przepisach art. 4 ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych dotyczących niedopuszczalności prowadzenia sporu zbiorowego. Obecnie prowadzone są rozmowy pomiędzy Zarządem Spółki a stroną społeczną w związku z żądaniami zgłoszonymi pismem związków z dnia 18 stycznia 2017 roku.

Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie odkrywki Ościstowo

W dniu 13 marca 2017 roku PAK KWB Konin SA otrzymała decyzję Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu („RDOŚ w Poznaniu”) z dnia 10 marca 2017 roku odmawiającą określenia środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięcia pn.: „Wydobycie węgla brunatnego i kopalni towarzyszących z Odkrywki Ościstowo”. Decyzja RDOŚ w Poznaniu nie jest ostateczna. Od decyzji przysługuje odwołanie do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska zgłoszone za pośrednictwem RDOŚ w Poznaniu w terminie 14 dni od dnia doręczenia. PAK KWB Konin SA złoży odwołanie od wydanej decyzji stosowne odwołanie. W ocenie Zarządu Spółki istnieją realne przesłanki by oczekiwać, że odwołanie PAK KWB Konin SA zostanie rozpatrzone pozytywnie. Zdaniem Spółki wydana decyzja pozbawiona jest argumentów merytorycznych oraz nie została poparta ekspertyzami potwierdzającymi negatywny wpływ na środowisko w przypadku zastosowania rozwiązań zaproponowanych przez PAK KWB Konin SA.

GRUPA KAPITAŁOWA ZESPOŁU ELEKTROWNI PĄTNÓW – ADAMÓW – KONIN SA
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
Zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające
(w tysiącach złotych)

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania w ocenie Zarządu Spółki ryzyko nie dotrzymania harmonogramu budowy i rozpoczęcia eksploatacji węgla z odkrywki Ościsłowo jest znikome; gdyby jednak nastąpiła realizacja tego ryzyka, zmiany dotyczące planów produkcyjnych Grupy w kolejnych latach mogłyby być istotne, w tym mogłyby mieć wpływ na szacunki dotyczące przyszłych spodziewanych przepływów pieniężnych generowanych przez aktywa wytwórcze Grupy.

Adam Kłapszta
/Prezes Zarządu/

Aneta Lato-Żuchowska
/Wiceprezes Zarządu/

Zygmunt Artwik
/Wiceprezes Zarządu/

Elżbieta Niebisz
/Wiceprezes Zarządu/

Andrzej Krzemiński
/Główny Księgowy/